

Indholdsfortegnelse

1. Forord	3
2. Abstract.....	4
3. Indledning	6
4. Problemformulering.....	7
5. Metodeafsnit	7
5.1. Teoretisk tilgang	8
5.1.1. Bourdieus videnskabsteoretiske placering.....	8
5.1.2. Forbehold i forhold til anvendelsen af Bourdieus teorier	9
5.2. Empirisk tilgang	10
5.3. Specialets fremgangsmåde	12
6. Begrebsafklaring	15
6.1. Habitus	15
6.2. Kapital	16
6.3. Idrætsfeltet	17
6.3.1. Relativ autonomi	19
6.3.2. Kan idrætten betragtes som et felt?	19
6.4. Livsstile (og smagspræferencer)	20
6.5. Socialt rum, sociale positioner og sociale klasser	22
6.6. Idræt.....	23
7. Forskningsoversigt.....	24
7.1. Opsummering og diskussion af forskningsoversigten	27
7.2. Specialets metodiske udgangspunkt.....	27
8. Metodevalg og –refleksioner	28
8.1. Det sociologiske forskningsinterview.....	28
8.1.1. Anskuelse af interviewpersonerne	29
8.1.2. Interviewerrollen	30
8.1.3. Læremester	30
8.1.4. Symbolsk vold.....	31
8.2. Undersøgelsens design.....	32
8.2.1. Undersøgelsens formål.....	32
8.2.2. Interviewguiden og refleksioner	32
8.2.3. Gennemførelsen af interviewet.....	36
8.2.4. Udvælgelse af interviewpersoner.....	36
8.2.5. Antal og procedure for udvælgelse af interviewpersonerne	37
8.3. Etiske retningslinjer for interviewundersøgelsen	40
8.4. Refleksioner i forhold til transskribering af interviewene.....	40
8.5. Refleksioner i forbindelse med analyse af interviewene.....	41
8.6. Opsummering af metodevalg og metoderefleksioner	42
9. Analyse	43
9.1. Analyse af udviklingen i idrætsdeltagelsen.....	43
9.1.1. Idrættens historie og sociale positioner.....	43
9.1.1.1. Frihed og lighed	44

9.1.1.2. Opsummering	45
9.1.2. Analyse af idrætsdeltagelsen i nyere tid	46
9.1.2.1 Analyse af sociale positioners idrætsdeltagelse i 1975 og 1998 ..	46
9.1.2.2. Bourdieusk analyse af sociale positioners idrætsdeltagelse	48
9.1.2.3. Opsummering og delkonklusion	51
9.2. Analyse af idrætsdeltagelsen i udvalgte idrætsgrene	52
9.2.1. Familiens opbakning i forhold til idrætsdeltagelsen	53
9.2.2. Individualitet versus fællesskab i idrætsudøvelsen	56
9.2.2.1. Motivationsfaktor, fællesskabsfølelse og kropskontakt.....	57
9.2.2.2. Træningsfællesskab	60
9.2.2.3. Sociale kontakter.....	61
9.2.3. Fysisk nytte og kropsidealer forbundet med idrætsudøvelsen	62
9.2.4. Konkurrenceelementet, hierarki og respekt	69
9.2.5. Volds-, smerte- og risikoniveauet forbundet med idrætsgrenen.....	74
9.2.6. De tekniske udfordringer.....	77
9.2.7. Omgivelserne herunder betydningstillægningen af naturen.....	79
9.2.8. Lokal- og globalorientering i forbindelse med idrætsudøvelsen	82
9.2.9. Skjulte koder indenfor idrætsgrenen	84
9.2.10. Delkonklusion	86
10. Metodediskussion	88
10.1. Interviewpersoner.....	88
10.1.1. Typiske og atypiske idrætsudøvere	89
10.1.2. Habitus som metodisk redskab	90
10.2. Interview som metode	92
10.2.1. Observationer	92
10.3. Tekniske problemer	93
10.4. Interviewguidens indhold	93
10.5. Indtagelse af forskerrollen	94
10.6. Analyseindholdet	95
10.7. Delkonklusion	95
11. Konklusion	97
11.1. Specialets rammer	97
11.2. Sociale positioner og idrætsdeltagelsen.....	99
11.3. Sociale positioner og idrætspræferencer.....	100
12. Afgrænsning og perspektivering	101
12.1. Andre landes forskning på området.....	102
12.2. Fremtidige studier.....	103
12.3. Specialets konsekvenser for politiske tiltag	104
Litteraturliste	104
Bilag.....	108

1. Forord

Nærværende speciale er blevet udarbejdet på baggrund af min interesse for samt mange års praktiske erfaring med forskellige idrætsgrene. Interesseområdet har dog indtil specialet udelukkende været forbundet med mit fritidsliv, og ikke noget jeg teoretisk har beskæftiget mig med. Igennem min studietid har hovedinteressen været social mobilitet og social ulighed i samfundet især med fokus på uddannelsessystemet. Specialets emne omhandlende social ulighed indenfor idræt er således et produkt af en praktisk samt en teoretisk interesse. Dette har vist sig at være et spændende område at give sig i kast med, ikke mindst fordi området sociologisk set er forholdsvis uberørt i dansk sammenhæng. På den måde har jeg fået mulighed for at betræde et næsten uberørt land, hvilket dels har udgjort en stor motivationsfaktor, men samtidig også kostet nogle frustrationer, eftersom litteraturen og undersøgelserne på området har været af begrænset omfang. Derfor er jeg taknemmelig for, at have haft nogle personer på sidelinjen – min vejleder, Kristian Larsen samt min familie og venner, som har lyttet, hjulpet, udfordret mig og bakket mig op. Jeg skylder jer alle en stor tak. Også en stor tak til de interviewpersoner, som gav sig tid til at deltage i undersøgelsen og svare på mine mange spørgsmål.

Mette Ryssel Dahl, September 2008

2. Abstract

This thesis aims to challenge the many political initiatives, campaigns and health programmes in Denmark that are based on the assumption that it is an individual and intellectual choice hence a person's own responsibility to have a healthy and active lifestyle. I aim to do this, by discussing sport inequalities from a sociological perspective on the basis of Pierre Bourdieu's theories and concepts. Specifically, the development in sport participation in Denmark among differently positioned groups in society will be outlined and discussed on the basis of national research reports. In addition, my thesis shows that sport participation and preferences, hence body ideals, vary over time and among social classes. While more social classes, throughout the years, to a larger extent, have been included in the field of sport, we still see the higher social classes having a larger level of participation.

In a Bourdieuan interpretation, it can be stated that the field of sport has gained a larger relative autonomy, and so the sport capital has become a preference for the higher positioned to possess. The capital volume of the higher positioned enhance their possibilities to convert these into symbolic capital required in the sport field and so to hold a favourable position. The dominating positions in the field have the entitlement to determine the admission requirements and which kind of capitals should serve as symbolic capital. This contributes to their reproduction in the field. Also, there might be a tendency that the dominated social positions contribute to exclude themselves from the sport field because they accept and acknowledge the relations as natural.

Additionally, a qualitative interview study of six different athletes contributes to identify the underlying understandings and approaches behind levels of sport participation. However, taking into consideration the size of the study, it is only possible to suggest tendencies. The interview study indicates that sport participation follows certain structures where the social position hence capital composition and habitus have a decisive influence on sport practices and sport preferences. In general, the lower positioned seemed, to a larger extent, to prefer highly strenuous sports that resulted in visible muscle

building and also in honour and respect. This aspect was also closely related to competition since it is a direct outcome of the bodily capital which is invested in the sport participation. For the higher positioned, the expected outcome seemed more related to making new social contacts, nature experiences and psychological effects. The interview research also revealed that the different social positions distinguish themselves and their taste through strategies by disassociating them from other sport practices in order to manifest or enhance their social position. This was formulated when the view on body contact was investigated which was an aspect the lower positioned sympathized with and the higher and middle positioned distanced themselves from. This distance also became apparent in the different body ideals where almost all of the interviewees dissociated themselves from big-size bodies. In addition, it became clear that family investments in relation to the sport participation can be claimed as a strategy for reproduction or enhancement of the social position of the family. The investments contained different kinds of support and were reflected in the preferences of the higher positioned for technical challenges as well as their tendencies to have a rather global orientation in relation to the sport practice. Another strategy to preserve the rights for the privileges exists in the form of unwritten codes connected to the different sport activities which functioned as in- and exclusion mechanisms. Overall, the thesis shows that from a Bourdieuan perspective sport participation is not a free choice and the possibilities for participating are not equal for all social groups in society. This can be explained from both inner and external relations having an impact on social practices and so different structures functioning as in- and exclusion mechanisms.

3. Indledning

I Danmark har vi en relativ udbygget velfærdsstat og således en forholdsvis lige fordeling af privilegier og ressourcer blandt befolkningen sammenlignet med de fleste andre lande i verden. Alligevel bevidner forskningsstudier, som eksempelvis SUSY-2000, SUSY-2005 og Folkesundhedsrapporten 2007, om store og voksende sociale forskelle i fordelingen af sygdom og sundhed i befolkningen (Kjøller, 2002; Ekholm, 2006 & Kjøller, 2007). Dette er tilfældet til trods for politiske initiativer, hvor sundheden for hele Danmarks befolkning forsøges optimeret gennem blandt andet kampagner om fysisk aktivitet¹. Mange af disse kampagner og sundhedsprogrammer baseres på antagelsen om, at en sund livsstil er et individuelt og intellektuelt valg, herunder den enkeltes eget ansvar. Denne individualisering på området forenkler, ifølge Larsen og Brinkkjær, nogle komplekse og modsatrettede forhold, og de mener i stedet, at vi bør betragte sundhed som et socialt problem:

"Når vi ved, at sundhed og sygdom er skævt fordelt socialt, hvorfor betragtes det så som et sundhedsproblem snarere end et socialt problem?" (Larsen & Brinkkjær 2008: 5).

De modsatrettede forhold består, ud fra et kritisk synspunkt, i Statens dobbeltrolle, som er et resultat af flere hundrede års politiske magtkampe mellem forskellige sociale klasser, hvor lovgivningen er et kompromis heraf. På den ene side forsøger Staten at forbedre folkesundheden, men den er på den anden side med til at bevare de sociale strukturer bestående af grundlæggende økonomiske, kulturelle og sociale relationer i samfundet. De sociale strukturer bevares blandt andet ved at pålægge det enkelte individ ansvaret for sundheden. Ligeledes sikres en status quo på sundhedsområdet ved at legitimere, universalisere og naturalisere nogle sociale gruppers definition af en sund og normal krop. Denne statsautoriserede fysiognomi er vi alle medproducenter til at opretholde og udgør, ifølge Larsen og Brinkkjær, en undertrykkende vold eller magt, som fører til en

¹ Som eksempler på politiske initiativer kan nævnes Europarådets politiske term "idræt for alle" fra 1966, oprettelsen af TRIM-komiteén i 1970 (Jespersen og Riiskjær, 1982: 11 & 13), Sundhedsstyrelsens kampagner om fysisk aktivitet (Sundhedsstyrelsen, 2006) og "Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-2010" (Regeringen, 2002).

ekskluderingsproces af nogle samfundsgrupper (Larsen & Brinkjær, 2008: 3 & Larsen, 2008: 30-39). Nærværende speciale har til formål at inddrage nye perspektiver på den sociale ulighed inden for sundhed med idræt som omdrejningspunkt samt at udfordre de politisk-administrative konstruktioner i forebyggelses- og oplysningskampagner, dog med bestræbelsen på ikke at indtage en normativ og løsningsorienteret tilgang til emnet. Emnet vil blive diskuteret ud fra en relationel sociologisk synsvinkel, der ikke kun fokuserer på enkelt-individer, men på sociale gruppers rammer og livsbetingelser. Dette kan bidrage til en afsløring af underliggende strukturer og principper, og således en synliggørelse af sociale fortrængninger af grundlæggende forskelle, som sætter rammerne for sundhed og herunder idræt.

4. Problemformulering

Den beskrevne problematik i indledningen omhandlende den sociale ulighed i sundhed herunder idrætsdeltagelsen fører til følgende spørgsmål:

Hvilken sammenhæng er der mellem sociale positioner og idrætsdeltagelsen i Danmark samt hvilken udvikling har der været på området, siden 1975?

Hvordan kan sammenhængen mellem sociale positioner og smagspræferencer indenfor idrætsdeltagelse, herunder inklusion og eksklusion af idrætsfeltet, undersøges og forklares ud fra Bourdieus teorier?

5. Metodeafsnit

I dette afsnit vil der blive redegjort for specialets opbygning, herunder den teoretiske og empiriske tilgang samt den valgte fremgangsmåde.

5.1. Teoretisk tilgang

Specialets teoretiske udgangspunkt vil tage sit afsæt i den franske sociolog Pierre Bourdieus² teorier og begreber. Disse danner grundlag for analysen, som har til formål at vise, hvilke strukturer der spiller ind i forbindelse med fastholdelse og ændringer i idrætsdeltagelsen, ud fra et sociologisk perspektiv. I specialet vil Anthony Giddens'³ teori om det senmoderne med den øgede refleksivitet fungere som diskussionsgrundlag i forhold til begrebet om livsstile, fordi det ofte er denne opfattelse af begrebet, som danner grundlag for diskursen, der anvendes i politiske sundhedsstrategier (jf. indledningen).

5.1.1. Bourdieus videnskabsteoretiske placering

Specialets teoretiske og begrebslige udgangspunkt i Bourdieu har nogle metodiske konsekvenser for undersøgelsen, både i forhold til konstruktion af forskningsobjektet samt analysen og fortolkningen af datamaterialet. Derfor vil Bourdieus videnskabsteoretiske placering kort blive præsenteret i det følgende.

Ifølge Bourdieu findes tre former for videnskabelig kundskab omkring menneskenes sociale praktikker: Den fænomenologiske, den objektivistiske og den praxeologiske. Bourdieu mener, at den praxeologiske kundskabsform er den mest fuldstændige, fordi den kombinerer den fænomenologiske med den objektivistiske dimension og indfanger således på mere fyldestgørende vis agenternes praktikker og mulighedsbetingelser. Omdrejningspunktet i Bourdieus tilgang til den praxeologiske teori er brudtænkningen, som består af et dobbelt brud. Heri består, at agenternes primære erfaring af deres egen praktik, deres syns-punkt⁴, begrebsligt må ekspliciteres, men efterfølgende må der brydes med den indforståede erfaring, og netværket af bagvedliggende faktorer som strukturerer praktikkerne må rekonstrueres. Således erkendes agenternes handlinger og ytringer som

² Pierre Bourdieu (1930-2002) var en fransk sociolog, der har kombineret en teoretisk begrebsudvikling med empiriske undersøgelser.

³ Anthony Giddens (f. 1938) er en engelsk sociolog, der i sine samfundsvidenskabelige værker har beskæftiget sig med de moderne samfundsmekanismer.

⁴ Syns-punkt og stand-punkt er begreber, der anvendes af Bourdieu om den position, som en agent indtager, og som har afgørende betydning for agentens praktikker, og for hvorledes verden betragtes.

'nødvendige' og 'fornuftige' deres syns-punkt taget i betragtning. Samtidig består brudtænkningen i, at også forskeren må bryde med sin egen umiddelbare opfattelse af virkeligheden. Kun ved at objektivere sig selv i forhold til det felt, han er en del af, kan forskeren, ud fra en Bourdieusk optik, etablere en videnskabelig sociologisk forståelse og komme ud over det tilsyneladende (Bourdieu, 1994b: 72-73 & Bourdieu, 1999: 613-615). Udfra ovenstående beskrivelse vurderer jeg, at den Bourdieuske tilgang giver mulighed for at få indblik i nogle strukturer og forhold, som fra en hverdagsmæssig betragtning eller anskuet fra andre sociologiske tilgange kan være svære at få øje på. Specialets og mit videnskabsteoretiske udgangspunkt læner sig op af Bourdieus, men med de forbehold, som vil blive aktualiseret nedenfor.

5.1.2. Forbehold i forhold til anvendelsen af Bourdieus teorier

Det vurderes, at anvendelsen af Bourdieus teorier i forhold til dette speciales problemstilling indeholder nogle forbehold, som jeg må være opmærksom på. Disse redegøres der for i det følgende.

Bourdieu forsøger at overvinde dikotomien mellem objektivisme og subjektivisme, blandt andet gennem habitusbegrebet (Bourdieu, 1994a: 52-54). Det kan dog diskuteres, hvorvidt det lykkes og således, hvorvidt han er i stand til at bryde med objektivismen. Dette fordi agenterne kun tillægges begrænset refleksivitet og kritisk beslutningssans, eftersom Bourdieu fokuserer på det forenende klassifikationsskema, som i høj grad fører til reproduktion af de givne strukturer. Denne problematik vil blive diskuteret yderligere i begrebsafklaringen i afsnittet om habitus samt løbende i specialet.

Bourdies teorier om det sociale rum er udarbejdet på franske forhold i 1970'erne og deres anvendelsesmuligheder i andre og mere nutidige kontekster kan derfor diskuteres. Ligeledes kan det hævdes, at de sociale forskelle i Danmark sandsynligvis er mindre end i Frankrig på grund af den udbyggede velfærdsstat, og samtidig kan der være forskelle i præferencer i de to lande. Det vurderes dog, at Bourdieus teorier bygger sin forståelse på nogle grundlæggende antagelser om magtstrukturer og dominansforhold og den stabilitet,

de indeholder, og teorierne kan således hævdes at være fortsat gyldige samt anvendelige på forskellige typer af samfund. Samtidig vurderes det hensigtsmæssigt at anvende Bourdieus teorier, fordi de er empirisk funderet, hvilket giver dem validitet og dybde. Bourdieu har selv anvendt teorierne i mange forskellige samfundsmæssige kontekster og opfordrer ligeledes til at teoriens anvendelsesmuligheder afprøves på andre samfund (Bourdieu, 1997a: 15).

Bourdieu's teorier vil blive anvendt med forsigtighed og forbehold for at imødekomme ovenstående anfægtelser bestående af bruddet med objektivismen, teoriernes udarbejdelsestidspunkt og kontekst. Derudover inddrages empirisk-teoretiske studier udarbejdet i Danmark for at undersøge teoriernes gyldighed.

5.2. Empirisk tilgang

Specialets empiriske tilgang består dels af en kvantitativ undersøgelse baseret på SFI's kultur- og fritidsundersøgelser (1975 og 1998), hvor der vil blive draget perspektiver til SUSY undersøgelserne (2000 og 2005)⁵ og dels en kvalitativ interviewundersøgelse. Rapporterne er udvalgte på baggrund af datamaterialets størrelse, fordi de tilsammen udgør den største tidsmæssige spredning samt fordi de vurderes at være forholdsvis sammenlignelige i spørgsmålsformuleringer og undersøgelsesdesign. Ligeledes er svarprocenterne vurderet som acceptable i forhold til at kunne give et overordnet billede af sammenhængene mellem sociale positioner og idrætsdeltagelsen. Derudover betragtes datamaterialets kilder⁶ som pålidelige. For nærmere oplysninger om dataindsamlingsmetoder, bortfaldsanalyse, svarprocent, etc. henvises til rapporterne (Fridberg, 2000; Bille, 2005: 30-43). Kulturvaneundersøgelsen 2004 er fravalgt, fordi den ikke differentierer beskæftigelses kategorier inden for funktionærgruppen i højere, mellem og lavere funktionærer, hvilket vanskeliggør en placering i det sociale rum. I første del af analysen anvendes den kvantitative tilgang til at undersøge udviklingen, der har fundet

⁵ SUSY 1987 og 1994 indeholder ikke oplysninger om socioøkonomiske grupper, og derfor inddrages kun 2000 og 2005 undersøgelserne.

⁶ Denne vurdering henter blandt andet støtte hos idrætsforsker Knud Larsen, som betragter SFI's kultur- og fritidsundersøgelser som Danmarks vigtigste kilde til oplysning om befolkningens idrætsvaner og udviklingen heri (Larsen, 2003b: 9)

sted i idrætsdeltagelsen blandt forskellige sociale positioner i den danske befolkning. Dette gøres med særligt fokus på de dele af rapporten, der omhandler hovedbeskæftigelse, fordi det vurderes som den kategori, der giver det bedste udgangspunkt for tolkningen af agenternes kapitalsammensætning og således indplacering i det sociale rum. Den kvantitative tilgang kan vise en overordnet sammenhæng mellem sociale positioner og deres idrætsdeltagelse, hvilket er muliggjort på grund af datamaterialets størrelse. Ligeledes giver den objektive tilgang mulighed for generaliserbarhed, og det forventes, at de mere umiddelbare og synlige sammenhænge i in- og eksklusionen i idrætsdeltagelsen fremkommer. Begrænsningen i de kvantitative studier består i at identificere og forklare de komplekse strukturer og forhold, herunder de underliggende forståelser, motiver og holdninger bag idrætsudøvelse og –præferencer. Derfor uddybes og suppleres den kvantitative del af analysen med en kvalitativ interviewundersøgelse af seks forskellige idrætsudøvere indenfor forskellige idrætsgrene, hvor SFI-undersøgelsen fra 1998 har fungeret som inspirationsgrundlag for udvælgelsen. SFI-undersøgelsen er valgt ud fra overvejelser om nutidighed⁷, datamaterialets størrelse, svarprocent (se forskningsoversigten for yderligere oplysninger herom), og fordi den både undersøger den sociale position og idrætsdeltagelsen indenfor forskellige idrætsaktiviteter. Datastørrelsen for den kvalitative undersøgelse er, sammenlignet med den kvantitative tilgang, begrænset, og det er således kun muligt at antyde mønstre om homologien mellem forskellige smagsområder, som livsstilen udgør.

Den kvalitative undersøgelse vil tage sit udgangspunkt i Bourdieus sociologiske forskningsinterview, hvor Steinar Kvaless⁸ kvalitative interviewmetode vil fungere som diskussionsgrundlag i redegørelsen for den valgte metodiske tilgang. Der er mange ligheder mellem de to forskeres tilgange til interviewet, men samtidig adskiller de sig også på nogle centrale områder. En del af forskellene kan forklares ud fra de forskellige

⁷ SFI-undersøgelsen fra 1998 vurderes som værende den nyeste undersøgelse, der har opnået en acceptabel svarprocent (68%) (inaktivitetsundersøgelsen har en svarprocent på 49%, og det vurderes utilstrækkelig til at give et repræsentativt billede på de forhold, der undersøges i denne sammenhæng).

⁸ Steinar Kvale (1938-2008) var en norsk professor i pædagogisk psykologi og er ud fra mange betragtninger anset som den mest anerkendte forsker indenfor det kvalitative interview som forskningsmetode, og bogen "Interview: en introduktion til det kvalitative forskningsinterview" går for at være den mest grundige og anvendte om interview på dansk.

videnskabsteoretiske positioner, de indtager, hvor Bourdieus epistemologiske udgangspunkt i høj grad er videnssociologisk, mens Kvale læner sig op ad en hermeneutisk tilgang (se mere herom i bilag 2).

Det vurderes, at den kvantitative og kvalitative undersøgelse på forskellig vis kan bidrage til belysning af problemstillingen og således tilsammen udgør et varieret og helhedspræget billede. I følge Jens Bruun⁹ har der ikke været tradition for at kombinere de to tilgange (se forskningsoversigten), men han mener netop, at der er ved at etablere sig et nyt internationalt pragmatisk paradigme under betegnelsen "mixed methods". Dette er dog ikke uproblematisk, fordi det ifølge Bruun ikke kun handler om at kombinere metoder men også er et spørgsmål om at reflektere over forholdet mellem epistemologi og ontologi (Bruun, 2008: 16-17). Dette har således også konsekvenser for nærværende speciale, eftersom de kvantitative undersøgelser, i modsætning til interviewundersøgelsen, ikke er udarbejdet ud fra en Bourdieusk tilgang. Dette forårsager nogle komplikationer og pragmatiske vurderinger, især i forhold til placeringen af positionerne i det sociale rum, hvilket der vil blive redegjort for i specialets "metodevalg og metoderefleksioner" og "metodediskussion". Til gengæld anvendes Bourdieus teorier som analyseredskab for begge undersøgelser.

5.3. Specialets fremgangsmåde

I afsnit 6 redegøres der for de centrale begreber i specialet: Habitus, kapital, idrætsfelt, livsstile; herunder smagspræferencer, det sociale rum; herunder sociale positioner og sociale klasser samt idræt. Samtidig defineres det ud fra hvilken forståelse begreberne vil blive anvendt i specialet. Begreberne er tæt forbundne, og afsnittet bør derfor læses i sin helhed.

Afsnit 7 består af en forskningsoversigt. Udarbejdelsen heraf har dog vist sig forholdsvis kompleks, fordi specialets problemstilling overlapper med forskellige forskningsfronter. Her kan forskning indenfor sygdom, sundhed, idræt og idrætspræferencer, kroppen,

⁹ Jens Bruun er adjunkt på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (Bruun, 2008: 17).

livsstile samt social mobilitet og social reproduktion nævnes. Ligeledes vil det kunne forventes, at undersøgelser på andre områder end idræt omhandlende smagspræferencer ville kunne overføres til denne sammenhæng og således bidrage til nye indsigter. I denne sammenhæng har jeg dog valgt at afgrænse mig til at skitsere en forskningsoversigt over de forskningsområder, der gennem nyere tid (inden for de sidste ti år) er blevet udarbejdet indenfor idræt og sociale samfundspositioner blandt den voksne danske befolkning. Denne skitseres for at afdække, den eksisterende empiriske viden på området samt for at synliggøre, hvor hullerne i forskningen består indholdsmæssigt og metodisk, for derigennem at redegøre for specialets metodiske valg samt bidrag til ny viden på området.

Afsnit 8 udgør en diskussion over de valg og refleksioner, der har fundet sted i forbindelse med udarbejdelsen af den kvalitative interviewundersøgelse. De metodiske overvejelser i forhold til den kvantitative undersøgelse vil ikke blive uddybet i denne sammenhæng til trods for, at der også er nogle metodiske komplikationer forbundet med en Bourdieusk analyse af denne. I stedet er det vurderet mere hensigtsmæssigt at diskutere dette løbende i specialet.

Afsnit 9 viser et historisk rids over idrættens oprindelse og udvikling i Danmark med fokus på sammenhængen mellem sociale positioner og idrætsdeltagelsen herunder kropskulturen. Afsnittet har til hensigt at vise den samfundsmæssige træghed¹⁰ og kontinuitet, der er på dele af området samt at danne grundlag for den egentlige analysedel. Det historiske afsnit er udarbejdet på baggrund af den litteratur, der findes på området, som har vist sig at være af begrænset omfang og som oftest skrevet af borgerskabet ud fra deres virkelighedsopfattelse. Derudover er det skrevne ikke baseret på undersøgelser men på subjektive fremstillinger, hvilket nødvendigvis udgør nogle begrænsninger. Det har ikke været muligt at foretage en kronologisk gennemgang, men i stedet har den tilgængelige litteratur styret, hvilke perioder og områder, der nævnes i

¹⁰ Trægheden består i de strukturer og principper, der gør sig gældende for forskellige sociale positioners smagspræferencer i forhold til idrætten. Trægheden gælder dog ikke alle områder indenfor idræt, for eksempelvis er idrætten blevet mere forbrugs- og markedsorienteret og ligeledes er nye idrætsgrene fremkommet.

afsnittet. Efterfølgende vil udviklingen i idrætsdeltagelsen indenfor de sidste 30 år blive undersøgt, analyseret og diskuteret ud fra et Bourdieusk perspektiv. Den historiske udvikling er også i en Bourdieusk forståelse central at inddrage for at forstå de nuværende forhold samt forstå principperne for, hvordan fremtidige forandringer kan finde sted:

"I det forløb, hvor strukturer udvikles og forandrer sig, vil den enkelte fase i princippet fremstå som resultatet af alle tidligere konflikter om fastholdelse eller forandring af strukturen, samtidig med at den i sig selv rummer princippet for fremtidige forandringer i kraft af de modsætninger, spændinger og magtrelationer, der definerer strukturen som felt" (Bourdieu & Wacquant, 1996: 79)

Afsnit 9 indeholder samtidig anden del af analysen, som baseres på en kvalitativ interviewundersøgelse, der analyseres og diskuteres i en Bourdieusk optik. Af omfangsmæssige årsager vil interviewcitaterne udlukkende blive analyseret og diskuteret i forhold til belysningen af den pågældende kategori, og således hvad de er udvalgt til at illustrere. På den måde vil der være sociologisk interessante udsagn, som ikke vil blive behandlet i denne ombæring. Kapitlet har til formål at undersøge hvilke strukturer og smagspræferencer, der gør sig gældende i forhold til 'valg' af idrætsgrene.

Afsnit 10 består af en metodediskussion af interviewundersøgelsen med henblik på at tydeliggøre de metodiske udfordringer, som måtte have en betydning for undersøgelsens resultater samt for dens validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Afsnittet vil dog kun indeholde en diskussion over empirikonstruktion af den kvalitative del og således ikke en metodisk diskussion over den kvantitative empirianvendelse, hvilket i stedet vil blive berørt i forskningsafsnittet, hvor undersøgelsen præsenteres.

Afsnit 11 er en sammenfattende konklusion, der besvarer problemformuleringen og således sammenfatter specialets pointer.

Afsnit 12 er en perspektivering, som har til hensigt at synliggøre nogle af de perspektiver, som specialet har afgrænset sig fra at behandle og som i videre forskningsstudier kunne være interessante at belyse.

6. Begrebsafklaring

I dette afsnit redegøres der for specialets centrale begreber, og samtidig defineres det ud fra hvilken forståelse og tilgang, begreberne vil blive anvendt i specialet. Samtidig kan store dele af afsnittet anskues som en kort præsentation af de, for specialet, centrale dele af Bourdieus teorier. Således præsenteres de sociologiske værktøjer, der bidrager til at komme ud over hverdagstænkningen i den sociologiske analyse.

6.1. Habitus

Habitus er ifølge Bourdieu et stabilt system af dispositioner inkorporeret og lagret i individet, gennem hvilke det opfatter, tolker og handler i verden. Dispositionerne er kropsliggjorte og indlejret i bevidstheden og er derfor varige men samtidig også, i et vist omfang, påvirkelige og foranderlige. Habitus udgør det generative og samlende princip, som omsætter den enkeltes relationelle karakteristika til en samlet livsstil og vil således fungere som styrende princip for agentens idrætsdeltagelse samt for hvilke idrætsgrene vedkommende føler sympati for. De er et resultat af sociale erfaringer, ikke forstået som et direkte aftryk af ydre forhold, men af mødet mellem habitus og den sociale sammenhæng, som i dette tilfælde kan udgøres af påvirkninger fra kammerater, idrætstilbudene i nærmiljøet med videre. Strukturerne er til en vis grad foranderlige, hvis agenten bevidstgøres og erkender habitus' styrende strukturer og derefter bevidst anvender denne viden i forhold til sine holdninger og reaktioner i givne situationer (Bourdieu, 1994a: 52-54 & Bourdieu, 2000: 138-140). Bourdieu uddyber dog ikke, hvor denne bevidstgørelse skal komme fra, og fordi habitus er kropsliggjort, kan der rejses tvivl ved, hvorvidt Bourdieus brud med objektivismen er lykket. Bourdieu imødekommer selv denne kritik ved at hævde, at den umiddelbare tilpasning mellem habitus og felt kun

er én blandt flere muligheder for social handlen men tilføjer, at det er den hyppigste. Således mener han, at de generelle retningslinjer, habitus har indfældet i bevidstheden, godt kan kombineres med strategiske overvejelser over omkostninger og muligheder for afkast, der bringer de operationer op til overfladen i bevidstheden, som habitus ellers udfører på baggrund af sin egen logik (Bourdieu & Wacquant, 1996: 117).

6.2. Kapital

Kapital betegner i Bourdieus forståelse både de symbolske og materielle ressourcer, som agenten besidder. Begrebet har en nær sammenhæng med habitusbegrebet, eftersom legemliggjort kapital er habitus, men habitus kan dog ikke altid fungere som kapital, hvilket kræver, at den anerkendes af feltet. Bourdieu har opereret med flere typer af kapitalformer, hvoraf han betegner de tre grundlæggende fremtrædelsesformer som økonomisk¹¹-, kulturel¹²- og social¹³ kapital. Derudover er symbolsk kapital en overordnet kapitalform, som de andre kapitalformer kan transformeres til, når de opfattes som legitime på et specifikt felt (Bourdieu & Wacquant, 1996: 85-87 & 104). I idrætsfeltet er det, ifølge Martin Munk¹⁴, idrætskapital, der fungerer som symbolsk kapital: *"At der findes et idrætsfelt, indebærer, at der findes en særlig idrætskapital"* (Munk, 2004: 26). Begrebet kan på mange måder sammenlignes med Larsens opstilling af en "sundhedskropskapital", som er individernes investering i deres egen krop gennem tid, energi og penge med henblik på at trimme og forbedre kroppen og dens sundhedsstatus. Sundhedskropskapitalen fungerer som symbolsk kapital i et eventuelt medicinsk felt eller et sundhedsfelt (Larsen, 2009a: 7). Idrætskapital består ofte af en form for fysisk kapital¹⁵, men det er dog ikke altid tilfældet. I nogle idrætsgrene er det

¹¹ Økonomisk kapital består af indkomst, materielle ressourcer samt kendskab til de økonomiske spilleregler.

¹² Kulturel kapital udgøres af uddannelse, kultiveret sprogbrug og fortrolighed med den såkaldte finkultur, samt en beherskelse af den legitime kulturs koder.

¹³ Social kapital er, hvorvidt den enkelte er i stand til at indgå i fællesskaber samt det netværk, som personen besidder, bestående af familie, venner og andre kontakter.

¹⁴ Martin Munk er fil.dr. og seniorforsker på SFI og har blandt andet beskæftiget sig med idræt i sin ph.d. afhandling 'Livsbaner gennem et felt' (Munk, 1999)

¹⁵ Fysisk kapital vurderes til at omfatte de motoriske færdigheder, styrke og udholdenhed, som det kræver for at mestre idrætsgrenen.

mere afgørende at have en strategisk sans, psykisk styrke, eller at det indenfor idrætsgrenen er mere værdsat at have økonomisk, uddannelses- eller social kapital, hvilket således har betydning for, hvor dominerende en position, der indtages på feltet. Ligeledes må det forventes, at der er variationer blandt de enkelte idrætsforeninger, -klubber, -centre og -hold i forhold til hvilke kapitalformer, der kan konverteres til symbolsk kapital. Samtidig er det muligt at erhverve sig kapital gennem idrætsdeltagelsen, eksempelvis social kapital eller økonomisk kapital, hvis idrætsgrenen dyrkes på et professionelt plan (Munk, 1999: 155-159).

6.3. Idrætsfeltet

Bourdieu's feltbegreb vil danne grundlag for specialets analyse. Derfor vil det blive diskuteret, hvorvidt idrætten kan betragtes som et felt og de udvalgte idrætsgrene som delfelter, samt redegjort for, hvorfor det vurderes hensigtsmæssigt at anvende feltbegrebet som analysegrundlag. Afsnittet vil dog ikke være udtømmende i Bourdieusk forstand, eftersom dette ville være meget omfattende og derudover empirisk velfunderet. Til gengæld vil opmærksomheden blive rettet mod idrætsfeltets karakteristika, som får betydning for det perspektiv, problemstillingen behandles ud fra. Afsnittet er udover Bourdieus egne værker udarbejdet med inspiration af Donald Broady¹⁶, som har arbejdet videre med Bourdieus feltbegreb og blandt andet opstillet ti regler til vurdering af et felts autonomi (Broady, 2002: 51-52) samt ud fra Munk & Lind (2004), hvori det diskuteres, hvorvidt idrætten kan betragtes som et felt.

Et felt er et udsnit af det sociale rum og defineres af Broady på følgende måde:

"et system af relationer mellem positioner. Med socialt felt (...) mener Bourdieu et foranderligt område i samfundet, hvor mennesker og institutioner strides om noget, der er fælles for dem" (Broady, 2000: 453).

¹⁶ Donald Broady er professor ved Uppsala Universitetet i Sverige og har, blandt andet i sin doktorafhandling, diskuteret Bourdieus feltbegreb på baggrund af Bourdieus mange empiriske undersøgelser af sociale felter i Frankrig.

For idrætsfeltets vedkommende kan idrætsudøvere, foreningsbestyrelser, politikere, udvalg, unioner og idrætsorganisationer nævnes som eksempler på stridende positioner, der kæmper om symbolske og materielle værdier på flere niveauer (Munk, 1993: 61). Idrætsudøverne kæmper eksempelvis om attraktive træningstider og pladser til holdudtagelser, hvor bestyrelsen kæmper for at tiltrække nye medlemmer og økonomiske tildelinger fra kommunen og virksomheder (sponsoraftaler). Idrætsorganisationerne kan kæmpe om, hvorvidt det er eliten eller bredden, det konkurrerende og økonomiske eller det pædagogiske element, der skal prioriteres højest (Munk og Lind, 2004: 105-107). Ifølge Bourdieu kæmpes der, overordnet set i idrætsfeltet, om monopolet på at definere den legitime krop og idrætspraktik, hvilket han udtrykker som følger: *"...kæmper om definitionen af den legitime krop og den legitime brug af kroppen"* (Bourdieu, 1997b: 185). Kampene bevirker, at feltets struktur er en tilstand, forstået som styrkeforholdet mellem agenterne og institutionerne, som er engagerede i kampen om positioner. Feltets struktur er således altid på spil i kampene og medfører, at feltet er under konstant forandring. Ligeledes er idrætsfeltet underlagt strukturer fra det overordnede magtfelt: *"Først må man bestemme feltets placering i relation til det overordnede magtfelt"* (Bourdieu & Wacquant, 1996: 91). Idrætsfeltet påvirkes ligeledes af andre magtfelter så som det medicinske, hvor idrætten betragtes som sygdomsforebyggende samt det politiske, hvor idrættens opdragende og socialiserende side vægtes. Fælles for agenterne i feltet er overbevisningen om, at de fælles værdier og interesser er værd at kæmpe for, og dermed, at agenten vil investere i spillet¹⁷, hvilket Bourdieu benævner "illusio". Det kan i forhold til idrætten diskuteres, hvad der kan betragtes som illusio, eftersom det for idrætsdeltagerne kan være den fysiske idrætsdeltagelse, der er det afgørende, hvor det for politikere kan være det sundhedsfremmende og for virksomhederne reklame. Således er der også store forskelle i, hvorledes de forskellige agenter investerer i spillet; for idrætsudøverne kan det være i form af træningsindsats eller -udstyr, for politikkerne i form af initiativer og kampagner eller for virksomhedernes vedkommende i form af

¹⁷ Bourdieu anvender ofte 'spil' som metafor for de kampe, der udspiller sig på felter. Forskellen er dog, at felter ikke er en bevidst konstruktion med eksplicite regler men er underlagt klare regelmæssigheder og normer. Lighederne er, at der investeres i spillet, og at der kæmpes om en belønning/præmie, hvilket for feltets vedkommende kan bestå i form af anerkendelse (Bourdieu & Wacquant, 1996: 85-87).

reklamer og sponsoraftaler. For at et nyt medlem kan indtræde i idrætsfeltet, skal adgangskriteriet opfyldes, hvormed menes, at medlemmet er i besiddelse af den type symbolsk kapital, som er gyldig og som anerkendes i feltet - i denne sammenhæng idrætskapital. Kapitalmængden og kapitalsammensætningen har således betydning for optagelse i feltet men også for den enkeltes positionering. I feltet kan der 'spilles' for at bevare kapitalernes værdi, men også for at ændre den relative værdi, hvilket vil sige vekselkursen mellem de forskellige kapitalformer (Bourdieu & Wacquant, 1996: 85-89 & Bourdieu, 2000: 135).

6.3.1. Relativ autonomi

For at idrætten kan betegnes som et felt, kræver det, at den har en relativ autonomi, som betyder, at deltagerne i idrætsfeltet har en større afhængighed af hinanden end af omverdenen (Broady 2000, s. 483). Det kan diskuteres, hvorvidt dette er tilfældet for idrætten, da ikke alle positioner er lige afhængige af idrætsfeltet. Medierne kan eksempelvis være mere afhængige af omverdenen og andre felter i form af seertal og reklamer end af idrætten selv. Den samme diskussion gør sig gældende for de enkelte idrætsgrene, som i denne sammenhæng betragtes som delfelter, der ligeledes i en Bourdieusk optik må besidde en autonomi. De enkelte delfelter kan være relativt uafhængige på grund af deres egenlogik og de typer af regelmæssigheder (normer og regler), der findes i de enkelte idrætsgrene, men graden af autonomi afhænger i følge Munk af sportens struktur (Munk, 1993: 63; Munk, 1995: 53). Ligeledes kan det diskuteres fra hvilken tidsperiode, idrætten kan betragtes som besiddende en relativ autonomi og dermed hvornår det har konstitueret sig som et felt. Ifølge Bourdieu er dette svært at fastsætte, men han antyder dog en sammenhæng med skiftet fra de folkelige spil til de mere avancerede lege (Bourdieu, 1997b: 180-182).

6.3.2. Kan idrætten betragtes som et felt?

Ovenstående overvejelser bevirker, at det er med visse forbehold, at idrætten kan karakteriseres som et felt i Bourdieusk forstand. Det er samtidig ikke muligt at tegne

grænserne for idrætsfeltet, fordi de, ifølge Bourdieu, formuleres indenfor feltets egne rammer. Desuden kan feltets grænser ikke fastlægges, med mindre det undersøges empirisk, hvor dets effekt ophører. Her ville det blandt andet kunne diskuteres, hvorvidt forskellige former for idrætsorganisering¹⁸, som eksempelvis den uorganiserede idræt¹⁹ og hverdagsmotion, ville høre under idrætsfeltet. På trods af ovennævnte forbehold, vurderes det hensigtsmæssigt at betragte idrætten som et felt, fordi det muliggør indfangelsen af et relationelt perspektiv, hvor praktikkerne forstås og forklares i relation til andre positioner i feltet (Bourdieu & Wacquant, 1996: 84, 87-88). Begrebet muliggør ligeledes en betragtning af de dominansforhold og magtkampe, der finder sted positionerne imellem, både indenfor idrætsfeltet, men også de strukturelle påvirkninger, der udøves fra andre magtfelter. I den resterende del af specialet vil jeg lade mig inspirere af ovenstående i forhold til at anskue idrætten som et felt. Dette, mener jeg, er berettiget, den tidligere diskussion taget i betragtning og fordi Bourdieu selv udtaler, at sporten har en tendens til at fungere som et felt (Bourdieu, 1997b: 180).

6.4. Livsstile (og smagspræferencer)

Livsstile viser sig at være et stort begreb, som kan anskues fra mange forskellige perspektiver. Hensigten i dette speciale er at betragte begrebet ud fra en sociologisk analytisk tilgang, som vil blive diskuteret ud fra to forskellige forståelser – henholdsvis en Giddensk og Bourdieusk.

De to positioner repræsenterer hver sin pol, idet Giddens opererer med et individualistisk livsstilsbegreb med en vægtning af det voluntaristiske mens Bourdieu opererer med en kollektiv forståelse af begrebet, der tillægger strukturerne stor betydning i forhold til agenternes livsstile. Disse forskelle kommer til udtryk i graden af valgfrihed, som agenten tillægges. I Giddens' forståelse kan handlingerne gøres til genstand for

¹⁸ Ifølge Knud Larsen kan idrætten inddeles i *den organiserede idræt*, som består af foreningsaktiviteter, *den uorganiserede idræt* bestående af (halv-)offentlige og privatdrevne tilbud, så som styrketrænings- og motionscentre og *hverdagsmotion*, der er aktiviteter, som er en del af hverdagens gøremål, så som rengøring og at cykle til arbejde (Larsen, 2003a: 20-26).

¹⁹ Munk og Lind har blandt andre diskuteret, hvorvidt den uorganiserede idræt er en del af idrætsfeltet. Dette fordi disse idrætsorganiseringer ikke for alvor er en del af kampen om idrætskapital og at præstationerne sjældent er verificerede. (Munk og Lind, 2004: 29-31). Derudover kan det diskuteres, hvad der udgør *illusio* i delfeltet.

refleksivitet og dermed forandres umiddelbart. Dette fordi vi i følge Giddens, lever i et højmoderne samfund karakteriseret ved en kulturel frisættelse og som følge heraf en stigende individualisering (Giddens, 1994: 45-46). Det medfører, at klassesdistinktioner mister deres betydning som social identitetsskaber og dermed bliver identiteten et refleksivt projekt som individet selv er ansvarlig for. Dette resulterer i en voksende betydning af den enkeltes evne til selvstændig afgrænsning i forhold til det omgivende samfund, hvilket er muligt gennem livsstil og kropskultur. Giddens opfatter livsstil som rutineret praksis, men hvor rutinerne er refleksivt åbne for forandring i relation til selvidentitetens mobile karakter (Giddens, 1994: 70-71 & 99-108; Giddens 1996: 101). Bourdieu vil sandsynligvis være enig i, at livsstile²⁰ og kropskulturer på det subjektive plan fremstår som frie valg, men at valgene er tilpasset de objektive vilkår og truffet på baggrund af dispositionerne, således at praktikkerne er fornuftige og acceptable handlemønstre for agenten selv og omgangskredsen. Ifølge Bourdieu er agenternes livsstile således et systematisk produkt af habitus, som styrer agentens praktikker og dermed også den enkeltes præferencer. Gennem smagen klassificerer agenten således sig selv og andre, hvilket kommer til udtryk i form af antipati eller sympati, og eksponerer ligeledes sig selv til andres klassifikation (Bourdieu, 1984: 170-175). Dette udtrykker Bourdieu således:

'Life-styles are thus the systematic products of habitus, which, perceived in their mutual relations through the schemes of the habitus, become sign systems that are socially qualified (as 'distinguished', 'vulgar' etc.)' (Bourdieu, 1984: 172).

Ovenstående forskelle bevirker, at Giddens har svært ved at forklare, hvorfor der er så stor forskel i smag samt vanskeligt ved at forklare forandringstrægheden i samfundet. Dette lykkedes derimod Bourdieu, fordi praktikkerne i hans optik er prædiskursive på grund af habitus, som består af kropsliggjorte erfaringer. I en Giddensk forståelse af livsstil tillægges individet et stort ansvar for opretholdelsen af en sund livsstil. Ifølge en

²⁰ Bourdieus livsstilsbegreb har rødder tilbage til Max Weber i hans bestemmelser af magt og religionssociologiske analyse, og ifølge ham er der to funktioner ved livsstilen: At den skaber social identitet og markerer tilhørsforhold samt betyder symbolsk afgrænsning til andre livsstile (Weber, 1948: 300-301). Dette genfindes, som det centrale i den Bourdieuske tilgang til livsstilsbegrebet.

Bourdiesk tolkning af livsstilsbegrebet må det i stedet opfattes som et kollektivt begreb, idet de objektive eksistensvilkår, der inkorporeres i habitus deles af individer, der lever under tilsvarende vilkår og giver ophav til fælles handle- og tankemønstre, opfattelses- og vurderingsskemaer. I modsætning til Giddens indeholder Bourdieus forståelse af livsstile således flere lag og perspektiver, som giver et mere dybdegående og fyldestgørende billede på sammenhængen mellem sociale positioner og livsstile, herunder idrætsgrene.

6.5. Socialt rum, sociale positioner og sociale klasser

Det sociale rum, som er inspireret af Bourdieus 'space of lifestyles' (Bourdieu, 1984: 128-129), vil fungere som analysemodel i specialet. Det sociale rum er organiseret på basis af to differentieringsprincipper, hvilket er til forskel fra tidligere klasseteorier, som eksempelvis E. O. Wrights (Wright, 1997) udarbejdelse heraf. 1. dimensionen (den vertikale akse) viser den samlede kapitalmængde, som agenterne besidder og 2. dimensionen (den horisontale akse) er den relative vægtfordeling mellem økonomisk og kulturel kapital (Bourdieu, 2000: 150). Den vertikale akse i figuren er, ifølge Bourdieu, den vigtigste og giver et billede af samfundshierakiet, hvor de dominerende samfundsgrupper, med høj samlet kapitalvolumen, befinder sig øverst i figuren, og de dominerede, med lav samlet kapitalvolumen, befinder sig nederst (Bourdieu, 2003: 21). Både de vertikale og horisontale afstande i figuren har en stærk sammenhæng mellem de afstande, der er i virkeligheden i forhold til eksempelvis livsstilspræferencer, herunder forskellige idrætsgrene:

'...a striking agreement between the characteristics of agents' dispositions (and social positions) and those of the objects with which they surround themselves – houses, furniture, household equipment, etc – or of the people with whom they most durable associate – spouses, friends and connections' (Bourdieu, 2000: 150).

Bourdies samfundsanalyse, fører til hans teoretiske inddeling af sociale klasser, der udgøres af et antal aktører, som har samme position i det sociale rum, fordi deres

eksistensbetingelser minder om hinanden, og der overvejende er lighed i deres praktikker. Bourdieu understreger, at inddelingen i klasser udelukkende er fiktive grupperinger, som ikke må opfattes som virkelige klasser (Bourdieu, 1997a: 23 & 26).

I specialet anvendes betegnelserne *sociale positioner* og *sociale klasser* på baggrund af oplysninger om agenternes arbejdsstillinger og en efterfølgende tolkning heraf til vurdering af agenternes kapitalsammensætning og indplacering i det sociale rum (se bilag 1). Dette er naturligvis en forsimpning af de mange aspekter, som begrebet sociale positioner indeholder, men kategorien om arbejdsstillinger vurderes til at være den mest hensigtsmæssige i forhold til at kunne fortolke og vurdere kapitalsammensætningen.

6.6. Idræt

Betegnelsen 'idræt' vil, i specialet, hovedsageligt blive anvendt ud fra en forståelse om det udvidede idrætsbegreb²¹. Idræt er ligeledes det begreb, som anvendes i forenings- og uddannelsessystemet samt i den offentlige forvaltning og det politiske liv (Jespersen, 1982: 4) og vurderes som værende et bredere og mere dækkende begreb end sport²². Begrebet idræt anvendes her, fordi niveauet samt hyppigheden for idrætsudøvelsen ikke inddrages men udelukkende, hvorvidt der deltages i idrætsaktiviteter. Den brede forståelse af idræt er ligeledes vigtig at være opmærksom på i forhold til første del af analysen, hvor de adspurgte i SFI-undersøgelsen fra 1998 svarer på, hvorvidt de dyrker motion eller sport (Fridberg, 2000: 144). Besvarelserne kan dermed omfatte organiseret og uorganiseret idræt samt hverdagsmotion. Idræt, motion, fysisk aktivitet og sport opfattes dog i specialet som relaterede begreber, og i tilfælde hvor det har vist sig hensigtsmæssigt, vil flere af de andre betegnelser også blive anvendt²³.

²¹ Det udvidede idrætsbegreb er opstået i forbindelse med FN-initiativet "Sports for all" fra UNESCO-konferencen i 1959 og har mange ligheder med motion som begreb (Pedersen, 1992: 331).

²² Betegnelsen 'sport' indeholder i følge Jagd en mere systematiseret idrætslig konkurrence, hvor præstation og konkurrence er de væsentligste mål for aktiviteten (Jagd et al., 2003: 11).

²³ Anvendelsen af de relaterede begreber viste sig eksempelvis hensigtsmæssigt i forhold til interviewene, hvor interviewpersonerne ofte selv anvender begrebet sport eller motion istedet for idræt hvorfor det er disse betegnelser, der anvendes i de videre interviewspørgsmål.

7. Forskningsoversigt

Afsnittet har til hensigt at skitsere nyere danske undersøgelser, som forholder sig til sammenhængen mellem den voksne²⁴ del af den danske befolknings sociale baggrund og idrætsdeltagelse. Denne skitse vil blive illustreret i tabel 1, hvor undersøgelserne ikke præsenteres i sin helhed men udelukkende med fokus på de undersøgelsesområder, der har interesse i forhold til belysning af specialets problemstilling. Undersøgelserne er opstillet i kronologisk rækkefølge ud fra publikationsårstallet og er tildelt et nummer, hvortil der efterfølgende vil blive refereret. Derpå vil en opsummering af forskningsoversigten finde sted, som samtidig vil bidrage i argumentationen for dette speciales undersøgelsestilgang og -berettigelse. Med andre ord vil der blive redegjort for, hvorfor SFI-undersøgelserne samt SUSY-undersøgelserne er valgt som datamateriale for den kvantitative analysedel samt hvorledes specialets kvalitative undersøgelse kan bidrage til en forøget viden på området.

	Under-søgelse	Hvem?	Hvor-når?	Hvordan?	Undersøgelses-deltagere og svarprocent	Undersøgelses-område	Konklusion
1	Folkesundhedsrapporten	SIF ²⁵ (Kjøller m. fl. (red.))	2007	Rapporten er en sammen-skrivning af tilgængelig viden på sundheds-området.	-	Beskrivelser af de vigtigste folkesygdomme og faktorer af betydning for folkesundheden.	Andelen af voksne danskere, der er moderat til hårdt fysisk aktive i fritiden, har været stigende siden 1987. Stigningen har været størst blandt de højtuddannede, og der er klart flere blandt disse, der er hårdt eller moderat fysisk aktive end blandt personer med en kort uddannelse.
2	"Ulighed i børns og unges sundhed – set i lyset af social kapital"	IFS ²⁶ , SIF og DPU (Bente Jensen m.fl.)	2007	Kvalitativ semi-struktureret interview-undersøgelse. Fremgangsmåde samt interviewguide var inspireret af Bourdieus teori.	16 unge i alderen 15-17 år, der gik på to efterskoler og blev udvalgt, så de repræsenterede en stor bredde i social baggrund mht. forældres økonomiske, kulturelle og sociale kapital.	Undersøgelse af unges erfaringer med sygdomme og familiemæssige strategier i forhold til sundhed samt kropsofattelser.	Børn og unges sundheds-fremmende handlinger og praktikker knytter sig tæt til deres sociale position, dvs. til viden og erfaringer med hensyn til sundhed og sygdom, som er opbygget gennem socialisering lige fra barnets tidligste vækst.

²⁴ Voksne over 16 år vil hovedsageligt udgøre udvælgelseskriteriet for undersøgelsen, men hvor det er vurderet bidragende og interessant for opgaven, vil også flere undersøgelser omhandlende unge blive inddraget.

²⁵ SIF er en forkortelse for Statens Institut for Folkesundhed

²⁶ IFS er en forkortelse for Institut for Folkesundhedsvidenskab

	Under-søgelse	Hvem?	Hvor-når?	Hvordan?	Undersøgelses-deltagere og svarprocent	Undersøgelses-område	Konklusion
3	Dan-skernes motions- og sports-vaner	Idræt-tens Analyse institut m.fl. (Maja Pil-gaard)	2007	Kvantitativ spørgeskema undersøgelse	Stikprøve af den danske befolkning over 16 år med tilfældig udtrækning af 12.571 personer fra CPR. Svarprocent: 49 %.	Undersøgelse af mængden af motion og sport, som dyrkes i Danmark.	Sociale baggrundsvariabler udgør forskelle i motions- og sportsdeltagelsen. Personer med en kort uddannelse og/eller en lav indkomst dyrker i mindre grad regelmæssig sport eller motion sammenlignet med øvrige undersøgelsesdeltagere.
4	In-aktivitets under-søgelsen	EPININ ON og IFI, KU (Ottesen Laila, m.fl.)	2006	Kvalitativ fokusgruppe-interviews og kvantitativ spørgeskema-undersøgelse.	Kvantitativ undersøgelse: 522 personer deltog via telefoninterviews. Kvalitativ undersøgelse: seks fokusgruppeinterview(6-10 deltagere i hver fokusgruppe). Deltagerne i de to undersøgelser blev hentet fra analyseinstituttet EPINIONs database.	At undersøge om nogle motivationsfaktorer og barrierer er særligt udbredte blandt inaktive med samme uddannelsesniveau, køn og andre sociostrukturelle karakteristika.	Undersøgelsen vurderer, at det er påkrævet med en indsats på flere områder: Det individuelle niveau, det relationelle niveau og det strukturelle niveau. Barriererne, var bl.a.: Mangel på personligt relevant viden om fysisk aktivitet, som bevirker, at personen ikke finder det aktuelt. Praktiske barrierer i form af økonomi og manglende tilbud samt tilbudenes manglende fleksibilitet.
5	Sund-heds- og syge-ligheds- under-søgelsen "SUSY-rapport"	SIF ²⁷ , men SFI var ansvar-lig for den tekniske side af data-indsam-lingen. (2005: Ekholm m.fl.)	2005, 2000, 1994 og 1987	Kvantitativ undersøgelse (personligt interview og et selv-administreret spørgeskema)	Stikprøve: 22.000 voksne danskere. Svarprocent: 66,7 %	Beskrivelse af status og udvikling i den danske befolknings sundheds- og sygelighedstilstand samt de faktorer, der er af betydning for sundheds-tilstanden	Der er store forskelle i den fysiske aktivitet i forhold til køn, alder, uddannelsesniveau og socio-økonomisk baggrund. Der er færrest personer, der dyrker hård eller moderat motion i fritiden, blandt personer med mindre end 10 års uddannelse og blandt ikke-faglærte, arbejdsløse og førtids-pensionister. Omvendt er der flest blandt personer med en uddannelse på 15 år eller længere og blandt selvstændige uden ansatte, topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau.
6	Kultur-vane- under-søgelsen	AKF ²⁸ og TNS Gallup. Finan-sieret af Kultur-mini-steriet (Bille).	2004	Kvantitativ spørgeskema-undersøgelse	Stikprøvestørrelse på 3876 voksne (over 15 år) Svarprocent 65%.	Opfølgning og opdatering af SFIs kultur- og fritids-undersøgelser. Belysning af danskernes kulturvaner samt ændringer heri over tid.	Der er en fortsat stigning i den voksne befolknings interesse for at dyrke sport og motion. Det er især de mere motionsprægede aktiviteter, der dyrkes regelmæssigt af større dele af befolkningen og ligeledes disse, der har været i vækst.

²⁷ SIF er en forkortelse for Statens Institut for folkesundhed

²⁸ Akf er en forkortelse for amternes og kommunernes forskningsinstitut

	Under-søgelse	Hvem?	Hvor-når?	Hvordan?	Undersøgelses-deltagere og svarprocent	Undersøgelses-område	Konklusion
7	"Idræt, motion og hverdags liv" - en del rapport under forskningsprojektet "Idræt som kommunal velfærd"	Laila Ottesen og Bjarne Ibsen, Institut for idræt, KU.	1999	Komparativ kvantitativ undersøgelse af 16-74-årige danskeres idrætsdeltagelse og idrætsorganiseringen i tre udvalgte regioner i Danmark. Telefon-interview eller spørgeskema.	3017 udtrukne personer Svarprocent: 67%.	Undersøgelse af hvordan historiske, demografiske, økonomiske, politiske og sociale forskelle har betydning for idrætsdeltagelsen set i forhold til livsformer.	Der er forskelle i motiver i forhold til at dyrke idræt, hvor højtuddannede idrætsudøvere overvejende begrundet deres idrætsdeltagelse med de sundhedsskabende kvaliteter, hvorimod kortuddannede, faglærte og ufaglærte i højere grad begrundet deres idrætsdeltagelse med fællesskabsdannende kvaliteter.
8	"Livsbaner gennem et felt"	Martin Munk	1999	Fem forskellige undersøgelser (kvalitative og kvantitative) indeholdende teoretiske og empiriske studier og analyser af idrætsfeltet set ud fra en Bourdieusk vinkel.	Den største og mest centrale undersøgelse for projektet var en spørgeskemaundersøgelse med en stikprøve på 731 nuværende og tidligere eliteidrætsudøvere. Svarprocent: 75%	Danske eliteudøvers sociale livsbane før, under og efter karrieren, herunder i hvilken grad og på hvilken måde kapitalen erhvervet i løbet af idrætskarrieren anvendes og rekonverteres.	Danske eliteudøvere er som udgangspunkt højere placeret med hensyn til økonomisk og kulturel kapital end gennemsnitsdanskeren, men deres bevægelse op og ned i samfundshierakiet efter deres sportskarriere er ikke dramatiske
9	SFI's "kultur- og fritidsundersøgelser"	SFI på opfordring af kulturministeriet. (1998: Torben Fridberg)	1998, 1987, 1975 og 1964	Kvantitativ undersøgelse (interviews og spørgeskema)	Stikprøve af den danske befolkning over 16 år med tilfældig udtrækning fra CPR. I 1998: 2.016 udtrukne personer med svarprocent på 68%. 1993: 2.521 (73 %) 1987: 4.966 (66 %) 1975: 5.044 (74%) 1964: 4.396 (80 %)	Befolkningens kultur- og fritidsaktiviteter. I denne sammenhæng er de dele af rapporterne, som omhandler fritidsaktiviteter og foreningsliv, herunder idrætsdeltagelse og social baggrund, interessante.	Undersøgelserne indeholder ikke en analyse og tolkning af dataene, som dog efterfølgende er blevet varetaget af blandt andre Knud Larsen (2003).

Tabel 1: Forskningsoversigt

Tabellen indeholder danske undersøgelser, udarbejdet indenfor de sidste 10 år, omhandlende den voksne del af den danske befolknings sociale baggrund og idrætsdeltagelse. Undersøgelserne er udelukkende præsenteret, med fokus på de undersøgelsesområder, der bidrager til belysning af specialets problemstilling og er opstillet i kronologisk rækkefølge ud fra publikationsåret (Kjøller m.fl., 2007; Jensen m.fl. 2007; Pilgaard, 2008; Ottesen m.fl, 2006; Ekholm m.fl, 2006; Bille, 2005; Ottesen & Iben, 1999; Munk, 1999; Fridberg, 2000).

7.1. Opsummering og diskussion af forskningsoversigten

I forbindelse med udarbejdelsen af forskningsoversigten blev det tydeligt, at det kun er meget få rapporter i dansk sammenhæng, der direkte har beskæftiget sig med social ulighed i motionsvaner. Dog viser forskningsoversigten, at emnet flere gange er blevet berørt i forbindelse med undersøgelser omhandlende sundhed og fritidsliv. Derudover vidner forskningsoversigten om, at den eksisterende viden på området overvejende baserer sig på en kvantitativ tilgang (undersøgelse 3, 4, 5, 6, 7, 8 og 9), og at der således kun er et begrænset antal kvalitative undersøgelser, som er blevet udarbejdet (undersøgelse 2, 4 og 8). Forskningsoversigten viser, at de fleste undersøgelser, på nær 2 og 8, er udarbejdet ud fra en 'rational choice' tilgang, hvor diskursen, om den enkeltes frie valg i forhold til livsstilen, er styrende, og som således ikke fokuserer på strukturer, hvilket en Bourdieusk tilgang vurderes at kunne bidrage med. Sammenholdelsen af motionsaktiviteter og kropskultur med livsstile er, ifølge forskningsoversigten, et aspekt som henholdsvis 2, 5 og 7²⁹ inddrager.

7.2. Specialets metodiske udgangspunkt

Med afsæt i forskningsoversigten og en vurdering af de forskningsmæssige underbelyste områder beskrevet ovenfor vil nærværende speciales empiriske tilgang bestræbe sig på at bidrage med en yderligere forståelse af den sociale ulighed i livsstile med fokus på idrætsaktiviteter og kropskultur ud fra en kvalitativ undersøgelse, der tager sit afsæt i Bourdieus teorier. Derudover vil specialets kvantitative tilgang udgøres af SFI-undersøgelserne, hvor der perspektiveres til SUSY 2000 og 2005, som, i modsætning til anfægtelserne om undersøgelserne i forskningsoversigten, vil blive analyseret ud fra en Bourdieusk tilgang. Dette speciales undersøgelsesområde kan betragtes som liggende i forlængelse af og med inspiration fra 8 i forhold til kombinationen af en kvantitativ og en kvalitativ tilgang og en efterfølgende sociologisk analyse af datamaterialet ud fra et Bourdieusk perspektiv. Undersøgelsesområdet mellem undersøgelse 8 og dette speciale er beslægtede (henholdsvis elitesport og idræt), og således har Munks undersøgelse samt

²⁹ Ottesen tager udgangspunkt i det beslægtede begreb om livsformer, der indeholder levevilkår, organiseringen af ens hverdag og ifølge undersøgelsen også holdningen til, hvad det gode liv består af.

analyse af rekonversioner af kapitaler i det sociale rum fungerer inspirerende i forhold til struktureringen af nærværende speciales undersøgelse samt den efterfølgende analyse heraf. Indholdsmæssigt samt metodisk i forhold til den kvalitative undersøgelse har jeg ligeledes ladet mig inspirere af undersøgelse 2, som også forsøger at opnå en dybere forståelse for de strategier og perspektiver, der ligger bag de sundhedsfremmende praktikker forstået i en Bourdieusk optik. Dette har bidraget til at opnå et forhåndskendskab om strategier og strukturer i forhold til sundhed samt fungerer som inspirationskilde til spørgsmålsformuleringerne i interviewguiden.

8. Metodevalg og –refleksioner

Specialets teoretiske og begrebslige udgangspunkt i Bourdieu har nogle metodiske konsekvenser for undersøgelsen, både i forhold til konstruktionen³⁰ af forskningsobjektet og i analysen og fortolkningen af datamaterialet. I det følgende afsnit vil der derfor redegøres for den metodiske tilgang samt det teoretiske grundlag, som ligger til grund for konstruktionen af empirien. Redegørelsen finder sted med udgangspunkt i det sociologiske forskningsinterview ud fra en Bourdieusk optik³¹ og vil løbende blive diskuteret med Steinar Kvaales kvalitative interviewmetode (se også bilag 2). Afsnittet er udarbejdet med inspiration fra Stine Glasdam, som har beskæftiget sig med forskellene på de to tilgange.

8.1. Det sociologiske forskningsinterview

Brudtænkningen er, som beskrevet i metodeafsnittet, centralt for Bourdieus tilgang til det sociologiske forskningsinterview. Konsekvensen heraf er, at interviewet ikke kan

³⁰ Videnskabelig sociologi *konstruerer* sit forskningsobjekt, idet det praktiske arbejde med at producere data er snævert forbundet med den teoretiske konstruktion af undersøgelsesområdet (Bourdieu & Wacquant, 1996: 39).

³¹ Den Bourdieuske optik i forhold til metodeovervejelserne vil dels udgøres af Bourdieus egne værker, og dels suppleres med Staf Callewaerts fremstillinger heraf, fordi Bourdieu sjældent og kun på sporadisk vis ekspliciterer sine metodeovervejelser og fremgangsmåden for empirikonstruktion, hvorimod Callewaerts fremstillinger heraf er af mere systematisk og konkret karakter. Jeg finder det berettiget at anvende Callewaert som kildemateriale, eftersom han kan betragtes som pioner samt en af de mest anerkendte Bourdieu-kyndige i de skandinaviske lande.

betragtes som forklaringen, men i stedet det, der skal forklares. Således er der, ifølge Bourdieu, behov for at inddrage flere perspektiver for at nærme sig et videnskabeligt "point of view" – opnå en videnskabelig objektivitet – fordi hverken forskeren eller interviewpersonen har adgang til hele 'sandheden'. Det sociologiske forskningsinterview er, ifølge Bourdieu, således en åndelig øvelse '*the interview can be considered a sort of spiritual exercise...*' (Bourdieu 1999: 614) og en indføring i en bestemt tankegang for, at interviewerens³² er i stand til at dekonstruere de relationer og skjulte mekanismer, der ligger bag det umiddelbare samt at gennemskue de bagvedliggende logikker. Således tager han samtidig afstand fra forskrifter og metodemanualer og anvender i stedet efterrefleksioner over, hvad der de facto skete under interviewene (Callwaert, 1998: 119 & Bourdieu, 1999: 607). Her adskiller Kvale sig ved at eksplicitere metodefremgangen (Kvale, 1997). Det krævede således en del mental forberedelse, refleksion og tid at indtage interviewerrollen. Jeg valgte at afse den nødvendige mentale forberedelsestid for at opnå afklaring i forhold til gennemførelsen samt analysen af interviewene. Udarbejdelsen af interviewguiden bidrog ligeledes til den mentale forberedelse ved at skabe refleksion over, hvordan de sociologisk relevante spørgsmål kunne stilles, så der blev brudt med mine og interviewpersonens³³ spontane og hverdagslige konstruktioner – teoretisk objektkonstruktion.

8.1.1. Anskuelse af interviewpersonerne

Kvale og Bourdieus forskellige interviewtilgange får også konsekvenser for anskuelsen af interviewpersonen. Bourdieu opfatter, som konsekvens af brudtænkningen, IP som nedsænket i praksis, og som ikke istandværende til at gennemskue sin egen praktik (Bourdieu, 1999: 620-621). Kvale, derimod, opfatter IP som metabevist og reflektivt, og forstår menneskets praktikker som transparente for den enkelte. Ligeledes mener Kvale, at I kan bevidstgøre IP om de forhold, som gør sig gældende ved at være nysgerrig, lydhør og kritisk overfor, hvad der siges (Kvale, 1997: 44, 151 og 187). Her kan det dog diskuteres, hvorvidt den Bourdieuske optik tillægger agenterne for lidt refleksion og

³² 'Intervieweren' vil i den resterende del af skemaet blive forkortet til 'I'.

³³ 'Interviewerpersonen' vil i den resterende del af skemaet blive forkortet til 'IP'.

indsigt i de sociale forhold, og modsat, hvorvidt Kvaless forventninger og tillid til IP'ens bevidsthed er for omfattende.

8.1.2. Interviewerrollen

Forskeren står, ifølge Bourdieu, overfor en udfordring i forhold til at bryde med spontane forståelser og at overvinde den naturlighed, som forskningsobjektet og den sociale verden umiddelbart betragtes ud fra, fordi forskeren også selv er et produkt af den sociale verden (Bourdieu, 1999: 613). Her mener Kvale, at I må være sine egne forforståelser og hypoteser bevidst og forholde sig kritisk til dem. Derudover må man observere sig selv som I (Kvale, 1997: 44). Ifølge Bourdieu kan I's refleksion først finde sted efter interviewet, og det er således ikke muligt at observere sig selv i interviewsituationen: *"Refleksion og handling kan ikke være samtidige"* (Callewaert, 1998: 126), som det forventes af Kvale. Bourdieu mener ikke, at I kan være udenfor det sociale, men i stedet må vedkommende være deltagende objektiverende. Forskeren må endvidere gå nysgerrigt, åbent og opmærksomt til værks for at opnå forståelse frem for at reducere udsagnene til klichéer. Således må hver historie opfattes som unik, hvilket Bourdieu udtrykker på følgende vis: *'enter into the distinctive personal history to attempt to gain an understanding'* (Bourdieu, 1999: 614 og 625).

8.1.3. Læremester

Inden interviewundersøgelsen blev et testinterview gennemført, som gav mig erfaring i at interviewe. Ved testinterviewet fungerede min læsemakker, Kristine Buus Johansen, som også har et dybtgående kendskab til Bourdieu og hans metoder, som min interviewpartner. Efter interviewet kunne vi diskutere og sammen reflektere over interviewets gang med henblik på justeringer. Denne sparring kan på mange måder sammenlignes med elementer fra Bourdieus forestilling om en læremester og viste sig at være hensigtsmæssig både i forhold til resultatet af interviewet samt i forhold til at fungere udviklende og tryghedsskabende for mig som I. Bourdieus anskuelse af en

læremester er dog mere omfattende end ovennævnte. Han mener, at den videnskabelige praksisform må læres ved at praktisere sammen med en læremester, som råder og korrigerer i situationen. Læremesteren står til rådighed for diskussion og efterrefleksion over hele metodikken (Bourdieu, 1999: 608 og Callewaert, 1998: 126). Her adskiller Kvales opfattelse af læremesteren sig, ved at være en person, der iagttages og imiteres, men ikke som én, der overværer lærlingens interview eller deltager i fælles refleksion (Kvale, 1997: 151).

8.1.4. Symbolsk vold

Det sociologiske forskningsinterview implicerer, ifølge Bourdieu, per definition udøvelsen af symbolsk vold, alene selve strukturen i interviewsituationen taget i betragtning:

'...all kinds of distortions are embedded in the very structure of the research relationship' (Bourdieu, 1999: 608).

De indbyggede magtrelationer mellem I og IP skyldes forskelle i kapitalsammensætningen og kapitalmængden (eksempelvis symbolsk og sproglig³⁴ kapital), køn, alder, økonomi og social status, der fører til udøvelsen af symbolsk vold. Forskeren indtager ifølge Bourdieu automatisk den højeste position i interviewsituationen³⁵, fordi vedkommende bestemmer, hvordan interviewene efterfølgende skal fortolkes. I bør således være sig bevidst, at forskellige sider af virkeligheden kan fremmes, og på den måde er I i besiddelse af en enorm magt (Bourdieu, 1999: 609). Kvale er enig med Bourdieu i, at der er et magtforhold, som gør sig gældende i enhver interviewsituation, hvilket han betegner som en magtasymmetri. Magtasymmetrien bør ifølge både Bourdieu og Kvale forsøgt kontrolleret og reduceret med henblik på at redde så meget objektivitet som muligt. For at kunne kontrollere

³⁴ Sproget og dermed de spørgsmål, der stilles, har forskellig betydning for IP'erne, alt afhængig af deres klassetilhørsforhold og forskelle i sproglig vidde og graden af abstraktion.

³⁵ Dette kan dog godt tage sig anderledes ud, hvis videnskabelige og sociale hierakier spiller mod hinanden i en bestemt konfiguration (eksempelvis hvis jeg skulle interviewe Dronningen eller Statsministeren)

denne, er det først og fremmest nødvendigt, at forskeren overhovedet er opmærksom på dette forhold (Bourdieu, 1999: 609 & Kvale, 1997: 131). Dernæst mener Bourdieu, at det kan imødekommes ved, at det er IP's sprog og opfattelser, der danner grundlag for interviewet, og at I underkaster sig IP's livshistorie (Bourdieu, 1999: 609). Dette forsøgte jeg at imødekomme, blandt andet ved at lade IP's udsagn samt ordvalg styre interviewet for at få IP til at konstruere sig selv frem for at være bundet af interviewguiden. Begrænsningen af den symbolske vold vil løbende blive behandlet i den resterende del af afsnittet om metodevalg og metoderefleksioner samt i metodediskussionen.

8.2. Undersøgelsens design

Forskningsdesignet for specialets kvalitative undersøgelse vil kort blive præsenteret i det følgende afsnit.

8.2.1. Undersøgelsens formål

Undersøgelsen har til formål at konstruere viden om de komplekse strukturer og forhold, der ligger bag idrætsudøvelsen og idrætspræferencer med henblik på at synliggøre, hvordan stabiliteten indenfor idrætsdeltagelsen levendegøres i den enkeltes krop samt at undersøge, hvorvidt der er forbindelser generationerne imellem. Undersøgelsen kan således vise, hvordan en families strategier akkumuleres samt hvorledes kapitalerne forvaltes og investeres for at reproducere eller forsøge at forbedre den sociale samfundsposition gennem idrætsdeltagelsen. Ligeledes er det undersøgelsens formål at synliggøre de in- og eksklusionsmekanismer, der gør sig gældende i idrætsfeltet, indenfor de enkelte idrætsgrene. Altsammen i det øjemed at skabe en øget forståelse for den sociale ulighed i idrætsdeltagelsen.

8.2.2. Interviewguiden og refleksioner

Bourdieu placerer sig mellem det fuldkomne strukturerede interview og ren *laissez-faire* og foreslår istedet "*active and methodological listening*" (Bourdieu, 1999: 609). Interviewet bør således, ifølge Bourdieu, ikke have en på forhånd fast struktur men

istedet tage udgangspunkt i det enkelte menneske, den enkelte situation og dennes position i det sociale rum, hvor intervieweren i stor udstrækning er overladt til det intuitive og sin habitus (Bourdieu, 1999: 612-614). Her adskiller Kvale sig ved at opstille flere retningslinjer for forskningsmetoden, og således har han en mere struktureret tilgang til interviewet (Kvale, 1997: 91). I denne interviewundersøgelse er der udarbejdet en semistruktureret interviewguide (se bilag 3), der fungerede som inspirationskilde og holdepunkt under interviewet, for herigennem at kunne sikre at områderne, som er centrale for belysningen af problemformuleringen, blev undersøgt. Sidstnævnte er ikke på samme måde afgørende for Bourdieu, som ofte benyttede sig af geninterviews, imellem hvilke, han gennem refleksion, blev opmærksom på eventuelle mangelfulde oplysninger, som der efterfølgende blev spurgt ind til (Bourdieu, 1999: 608). Det blev dog tilstræbt at nøjes med at interviewe hver af IP'erne en enkelt gang grundet de tidsmæssige rammer samt at de deltog på frivillig basis. Således kunne det ikke forventes, at IP'erne ville have interesse i at stå til rådighed af flere omgange.

Interviewguiden er i forhold til spørgsmålsformuleringerne inspireret af Jensen m.fl., 2007 (s. 163-164). Derudover er interviewguiden indholdsmæssigt inspireret af de karakteristika, som, ifølge Bourdieu, kendetegner de forskellige sociale positioner og deres idrætspræferencer (Bourdieu, 1984: 208-225) sammen med forskerens egne tilføjelser og fortolkninger. Disse antagelser er på pragmatisk vis opstillet i tabel 2 for hvert af de fire hjørner i det sociale rum. Tabel 2 har til hensigt at fungere overbliksskabende i forhold til det relationelle men med fare for overforsimpling, hvis det tages mere bogstaveligt, end det var hensigten. Det er derfor vigtigt at pointere, at tabellen kun skal opfattes som tendenserende og retningsgivende, og ikke som en endelig vejledning, der kan følges.

	Høj samlet kapitalvolumen, høj økonomisk kapital (øverst til højre)	Høj samlet kapitalvolumen, høj kulturel kapital (øverste til venstre)	Lav samlet kapitalvolumen, forholdsvis høj økonomisk kapital (nederst til højre)	Lav samlet kapitalvolumen, forholdsvis høj kulturel kapital (nederst til venstre)
Hvor dyrkes idrætsgrenen?	Eksklusive steder (ex. private klubber)	'Out of reach' (f.eks. i den vilde natur)	Private anlæg og centre	Kommunale idrætsanlæg i lokalsamfundet

	Høj samlet kapitalvolumen, høj økonomisk kapital (øverst til højre)	Høj samlet kapitalvolumen, høj kulturel kapital (øverste til venstre)	Lav samlet kapitalvolumen, forholdsvis høj økonomisk kapital (nederst til højre)	Lav samlet kapitalvolumen, forholdsvis høj kulturel kapital (nederst til venstre)
Hvornår?	Tidspunkter, man selv vælger	Tidspunkter, man selv vælger	Tidspunkter, hvor anlægget kan benyttes	Faste træningstider for holdet
Aldersgruppe	Alle aldersgrupper	Alle aldersgrupper	Relativt unge	Relativt unge
Hvem dyrkes idrætsgrenen med?	Alene eller med en selvvalgt partner	Oftest i ensomhed	Alene eller sammen med andre	Med et hold
Kropskontakt	Ingen direkte	Ingen direkte	Ingen eller nogen	Relativt meget
Fysisk indsats	Relativt lav	Relativt lav eller middel	Høj i forhold til energi, anstrengelse og styrke	Relativt høj
Svedniveau	Relativt lavt	Relativt lavt	Relativt højt	Relativt højt
Indlæringstid	Lang og tidlig i livet	Variierende	Variierende	Forholdsvis kort
Tidsforbrug på idrætsgrenen	Relativt høj	Relativt høj	Overvejende høj	Relativt lav men derudover dyrkelse af det sociale element
Konkurrenceelement	Ofte udelukket eller styret af uskrevne regler, fastsat af fair-play opfattelsens moralkodeks	Idrætsgrenen udføres for træningens egen skyld og præstationerne er sjældent dirkede målelige	Udpræget (præstationer måles og sammenlignes)	Relativt udpræget
Kropskulturen forbundet med idrætsgrenen	Underordnet?	Beherskelse af egen krop og smidighed	Instrumentelt forhold til kroppen	Forholdsvist instrumentelt samt udholdenhed
Formålet med at dyrke idrætsgrenen	Nydelse samt anerkendelse	Tilfredsstillelsen ved selve anstrengelsen – indre velvære og balance	Adrenalinkick Overvinde grænser	Styrkelse af den kollektive disciplin, hvor selvopoffelse og føjelighed er centralt.
Påklædning	Styret af moralkodeks	Afslappet	Nødvendigt udstyr	Ens holdtrøjer mv.
Voldsniveau	Ingen, hverken fysisk eller verbalt	Ingen	Højt (ofte præget af vold og smerte)	Mellem – fysisk hårdt
Risikoniveau	Variierende – ingen eller forholdsvis højt	Forholdsvis lavt	Forholdsvis højt	Middel
Kendetegn	Påtvungne manerer	Det åndelige løft	Ekstremt	Det sociale element
Eksempler på idrætsgrene	Golf, tennis, sejlsport, ridning, skiløb, fægtning, ekstrem sport	Jogging, vandreture, roning, kajaksejlad, yoga	Boksnings, kampsport, vægtløftning, motorsport	Fodbold, håndbold,
Ethos	Hedonistisk	Asketisk	-	Socialt
Udgifts- og udstyrsniveau forbundet med idrætsgrenen	Relativt højt (f.eks. sejlsport, skisport, dykning).	Relativt lavt eller ingen	Variende men kan være højt	Begrænset
Idrætsgrenens forhold til naturen	Anvendes organiseret, skiltemærket og kultiveret	Vild og uberørt foretrækkes	Begrænset - anlagte anlæg	Begrænset – baner og anlæg
Nytteværdien og forventet udbytte ved idrætsudøvelsen	Udvendig, bestående af de mulige økonomiske og sociale fordele og kontakter, idrætten kan føre med sig.	Indre nytte (velvære) med det forsinkede og abstrakte udbytte (f.eks. sygdomsforebyggende, beskyttelse mod alderdom)	Udvendig nytte som afspejles i den ydre krop - store muskler	Udvendig nytte i fællesskabet (opretholdelsen af fælles værdier) og fysisk udholdenhed

Table 2. Karakteristika for idrætspræferencer for sociale positioner med forskellig placering i det sociale rum.

Tabellen er opstillet på baggrund af Bourdieus værker omhandlende idræt samt forskerens egne tilføjelser og fortolkninger (Bourdieu, 1984: 208-225; Bourdieu, 1978: 819-840; Bourdieu, 1997b: 178-198).

I tabellen synliggøres forskellene mellem de sociale klasser som helhed men også de forskellige fraktioner indenfor klasserne. Bourdieu advarer dog mod at opfatte klassefordelingen af idræt som naturgivne, men udtrykker at sandsynligheden for at idrætsgrenen dyrkes af en social klasse er større, hvis denne ikke er i modstrid med klassens forhold til kroppen:

'...should warn us against the temptation of trying to explain the class distribution of sports purely in terms of the 'nature' of the various activities' instead 'We can hypothesize a general law that a sport is more likely to be adopted by a social class if it does not contradict that class's relation to the body...' (Bourdieu, 1984: 217-218)

Den teoretiske viden, som udmøntede sig i ovenstående tabel dannede grundlag for inddeling af interviewguiden i på forhånd opstillede temaer: *Baggrundsoplysninger og dispositioner i forhold til idrætsaktiviteten*, som havde til hensigt at belyse habitus, herunder de dispositioner, som styrer agentens 'valg' af idrætsgren samt indplacering af IP i det sociale rum. Derudover blev der også spurgt ind til IP's livsstil for at være i stand til at sætte idrætspræferencen ind i en større (livsstils)sammenhæng. *Motiver og intentioner i forhold til idrætsaktiviteten* havde til formål at undersøge, hvilken tiltrækning samt overbevisninger, der styrer idrætsudøvelsen og herunder udøverens opfattelse af kropsidealer. *Tilgangen til idrætsaktiviteten* forventedes at afsløre, hvordan idrætsgrenen dyrkes. Efter de indledende og afklarende spørgsmål bestod interviewguiden hovedsageligt af åbne spørgsmål, der lagde op til, at IP fik plads til at fortælle. Testinterviewet havde til hensigt at afprøve spørgsmålene i forhold til, om de var forståelige, og hvorvidt interviewguiden og underkategorierne var dækkende og tilstrækkelige i forhold til det, der ønskedes undersøgt. Dette førte til mindre justeringer - omformulering af enkelte spørgsmål samt enkelte tilføjelser.

8.2.3. Gennemførelsen af interviewet

Inden interviewets start præsenterede jeg kort mig selv og min undersøgelse. Derudover blev rammerne for interviewet, herunder etiske retningslinjer (så som interviewets opbygning, længde, anonymitet og lydoptagelse), beskrevet, og der blev spurgt til, om IP havde nogle spørgsmål inden interviewets start. Interviewene varede alle cirka en time. Interviewguiden fungerede støttende i forhold til at sikre, at alle temaer blev belyst men uden, at den blev fulgt slavisk, hverken i forhold til rækkefølgen af spørgsmålene eller spørgsmålsformuleringerne. Afslutningsvist blev der spurgt til, hvorvidt IP havde tilføjelser eller uopklarede spørgsmål og dernæst, om der var mulighed for, at vedkommende måtte kontaktes igen, hvis der efterfølgende opstod spørgsmål.

8.2.4. Udvælgelse af interviewpersoner

IP'erne blev fundet via mit netværk, som adspurgte personer i deres omgangskreds, om de var villige til at deltage i undersøgelsen. Dette er også en fremgangsmåde, som Bourdieu har benyttet sig af, fordi det, ifølge ham, kan bidrage til den 'ikke-voldelige' kommunikation:

'So we left investigators free to choose their respondents from among or around people they knew or people to whom they could be introduced by people they knew. For social proximity and familiarity provide two of the conditions of 'non-violent' communication' (Bourdieu, 1999: 610).

IP'erne behøver dermed, ifølge Bourdieu, ikke at frygte, at I vil reducere de subjektive udtalelser til objektive årsager, og der er således mulighed for at opnå en større social nærhed samt tillidsniveau fra interviewets begyndelse. Dog er der, ifølge Bourdieu, grænser for, hvor langt der kan drages fordel af denne fortrolighed *'But there are limits to the social categories reachable under optimal conditions of familiarity' (Bourdieu, 1999: 611)*. Det er der, fordi enhver undersøgelse er situeret mellem to ekstremer, hvoraf den ene er det totale sammenfald, som fører en masse indforstået kommunikation med sig, og hvor det er svært at stille spørgsmålstegn ved noget som helst, og det andet består af total

divergens, hvor forståelse og tillid er umuligheder. Begge ekstremer må, ifølge Bourdieu, forsøges undgået, og en blanding bør i stedet tilstræbes (Bourdieu, 1999: 610-612). Overordnet set kan min udvælgesprocedure dog diskuteres ud fra forskellige kritiske synspunkter i metodelitteraturen. Jeg vil dog argumentere for, at den har en række fordele, fordi jeg dels kunne sikre, at personerne repræsenterede de teoretiske konstruktioner, der skal belyses, og dels gav kendskabet nogle fordele omkring den sociale kontekst, interviewet indgik i, hvilket havde en positiv indvirkning på interviewindholdet samt begrænsningen af den symbolske vold.

IP'erne blev kontaktet telefonisk eller per mail, hvor jeg kort præsenterede mig selv og min undersøgelse, hvorefter de gav deres samtykke til at medvirke. Derudover aftalte vi, hvor³⁶ og hvornår interviewet skulle finde sted. Alle IP'ere har således frivilligt valgt at deltage, hvilket tolkes som afgørende for at begrænse den symbolske vold. Dette var ligeledes afgørende for at imødekomme de etiske retningslinjer, som dannede grundlag for interviewundersøgelsen.

8.2.5. Antal og procedure for udvælgelse af interviewpersonerne

Ifølge Bourdieu er det ikke afgørende, hvor mange personer, der interviewes, fordi IP'erne ikke bruges som 'informationer', der kan forklare den sociale verdens sammenhænge, men i højere grad som 'illustrationer' af sociale fænomener, der i sig selv kræver en forklaring (Bourdieu, 1999: 64). Her adskiller Kvale sig ved at være mere optaget af undersøgelsernes repræsentativitet. Ved testning af analyser er det ideelt set nødvendigt med så mange informanter, at man kan foretage statistiske signifikanstest. Således søger Kvale at indfange fællesnævnerne blandt IP'erne, og der interviewes så mange personer, som nødvendigt for at finde ud af det, man vil vide. Dog må man heller ikke have for mange IP'er, for så bliver datamaterialet for stort til, at man kan udføre dybdegående fortolkninger (Kvale, 1997: 108-109). Antallet af IP'er blev i denne sammenhæng fastsat til seks personer – en golfspiller (GO), tennisspiller (TE), svømmer

³⁶ Alle interviewene, på nær to som på interviewpersonernes egen opfordring blev gennemført andet sted, fandt sted i interviewpersonens eget hjem, hvilket jeg vurderede, som medvirkende til at begrænse den symbolske vold.

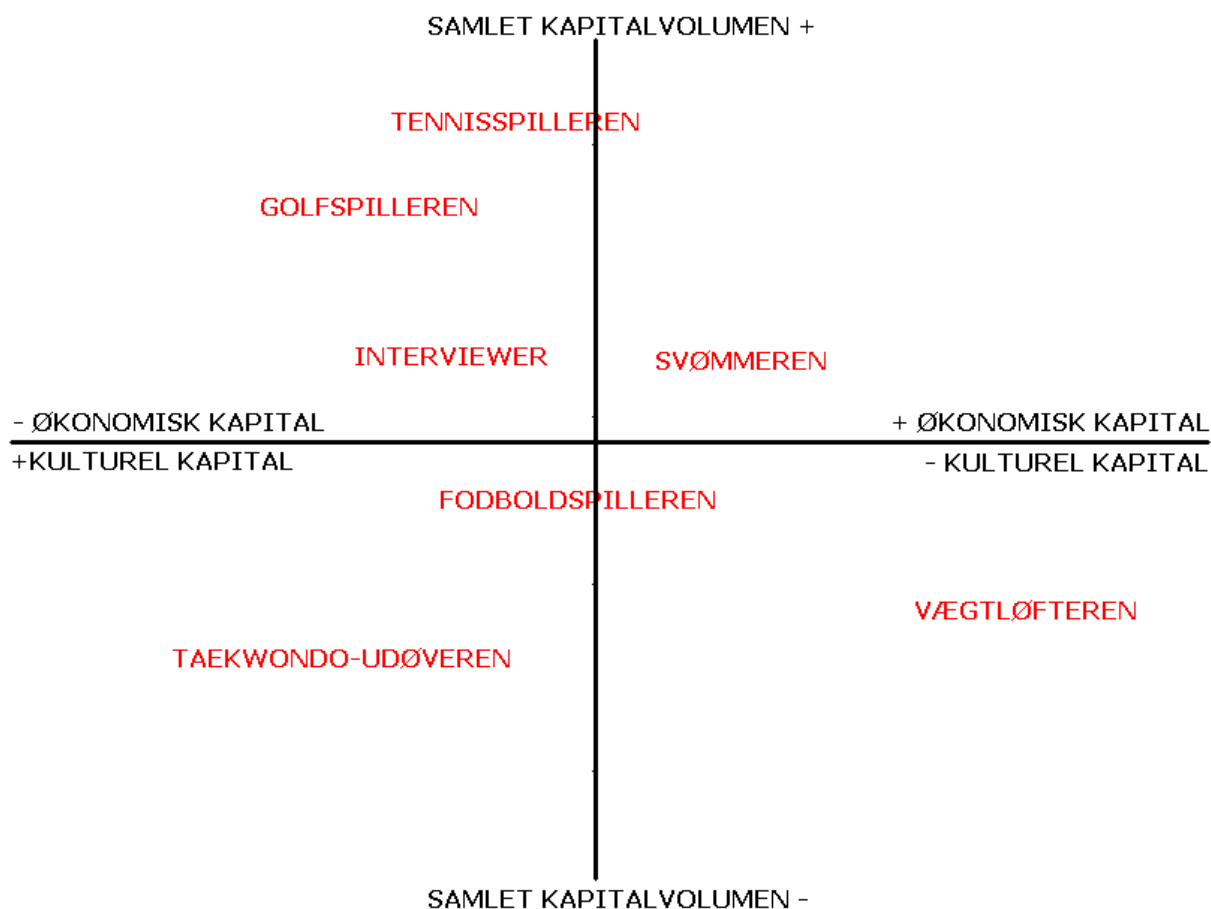
(SV), fodboldspiller (FO), taekwondo-udøver (TA) og vægtløfter (VÆ)³⁷. Det blev vurderet, at antallet var tilstrækkeligt til at give et indblik i forskellige typer af idrætsgrene (individuel-, hold-, kontakt- og ketschersport) samtidig med, at datamaterialets størrelse forblev overskueligt. Derudover var bestræbelsen, at IP'erne tilsammen udgjorde et bredt udsnit af det sociale rum i forhold til idrætsgrenens indplacering³⁸ samt den tilhørende kapitalsammensætning blandt sociale positioner, der typisk dyrker idrætsgrenen. IP'erne blev udvalgt ud fra en intuitiv fornemmelse af deres placering i det sociale rum, hvor uddannelse, beskæftigelse, indkomstniveau, boligform og det samme for deres forældre var væsentlige parametre. Ifølge Bourdieu består de to kapitalformer (kulturel og økonomisk kapital) som mere omfattende end ovenstående parametre, men det begrænsede kendskab til IP'erne har således udgjort mulighedsbetingelserne. Det blev ikke vurderet som afgørende for undersøgelsen, hvor ofte og på hvilket niveau idrætsudøverene dyrkede idrætsgrenen, men til gengæld, at de kunne betragtes som værende en del af delfeltet³⁹ (idrætsgrenen) og feltets *illusio*⁴⁰. Taekwondoudøveren var oprindeligt 'kun' en testperson, men eftersom interviewet viste sig at være brugbart, og at interviewguiden kun krævede få justeringer, vil interviewet blive betragtet som datamateriale. IP'erne blev udvalgt med inspiration fra en pragmatisk indplacering af de sociale positioner og de tilhørende idrætsgrene i det sociale rum på baggrund af SFI-undersøgelsen fra 1998 (se bilag 4). IP'erne er efter udvælgelsen blevet indplaceret i det sociale rum på baggrund af overvejelserne, som fremgår i bilag 5 og er illustreret nedenfor i figur 1.

³⁷ Idrætsudøverne vil i den resterende del af specialet benævnes med forkortelserne i parenteserne.

³⁸ Idrætsgrenenes spredning blev vurderet ud fra de typiske deltageres indplacering i det sociale rum på baggrund af SFI-undersøgelsen fra 1998.

³⁹ Interviewpersonerne blev vurderet til at være en del af delfeltet, hvis de var involveret i idrætten (dyrkede den regelmæssigt), og hvis de opfattede idrætten, som den idrætsgren de følte sig mest tilknyttet til. Mange af interviewpersonerne har dog dyrket forskellige idrætsgrene, hvilket vil blive nævnt i livsbanerne (bilag 6) samt taget i betragtning i analysen og tolkningen af interviewene.

⁴⁰ *Illusio* er, ifølge Bourdieu, overbevisningen om, at de fælles værdier og interesser er værd at kæmpe for blandt deltagerne i feltet (Bourdieu, 2003: 151).

Figur 1. Interviewpersonernes indplacering i det sociale rum

Figuren er inspireret af Bourdieus 'space of lifestyles' (Bourdieu, 1984: 128-129) og er udarbejdet på baggrund af vurderingerne af IP'ernes kapitalsammensætning.

Aldersmæssigt blev IP'erne udvalgt til at være jævnaldrene med forskeren og hinanden for henholdsvis at begrænse den symbolske vold samt bidrage til et øget sammenligningsgrundlag med bevidsthed om, at idrætspræferencer kan ændre sig med alderen⁴¹. IP'ernes køn⁴² var en anden variabel, som fungerede som udvælgelseskriterium på grund af forventningen om, at traditioner og interesser er kønspåvirket og influerer på 'valget' af idrætsgrene. Alle IP'erne var således mænd med undtagelse af tennisspilleren, som af praktiske grunde var udvalgt. Denne forskel vil der blive taget højde for i analysen og diskussionsdelen.

⁴¹ Idrætsgrene kræver forskellige grader af fysisk anstrengelse og er forskelligt organiseret, hvilket flere undersøgelser fra forskningsoversigten (fx Ottesen & Ibsen, 1999) konkluderer har en betydning i forhold til, hvilke aldersgrupper, de tiltrækker.

⁴² Kønnets strukturering af praktikker er et aspekt, som Bourdieu blandt andet rekonstruerer i bogen "Den maskuline dominans" fra 1999

8.3. Ethiske retningslinjer for interviewundersøgelsen

Bourdieu ekspliciterer ikke sine etiske overvejelser, men er i højere grad optaget af det epistemologiske i forbindelse med det sociologiske forskningsinterview. I denne sammenhæng har de etiske retningslinjer, som Kvale opstiller, dannet grundlag for interviewundersøgelsen og er forsøgt imødekommet ud fra de mulighedsbetingelser, som rammerne udgør (Kvale, 1997: 116-117). Som eksempel har gennemsigtigheden overfor IP'erne været en etisk overvejelse, som resulterede i, at de fik lov at læse interviewtransskriberingerne, men de blev ikke oplyst om, hvorledes de, på baggrund af sociologiske overvejelser, blev indplaceret i det sociale hieraki. Derudover har loyaliteten overfor IP'erne været en anden etisk overvejelse, som har fungeret styrende, hvorfor jeg bestræbte mig på at undgå at være dømmende overfor IP'erne og deres idrætsgrene, hverken under interviewet eller i forbindelse med den efterfølgende behandling heraf. Ligeledes har loyaliteten været afgørende i forbindelse med gengivelse af citater, som er fremstillet i form af brudstykker fremfor i sin helhed, men hvor den oprindelige kontekstforståelse er forsøgt bevaret.

8.4. Refleksioner i forhold til transskribering af interviewene

Kvale, såvel som Bourdieu, opfatter transskriberingen af interviewene som en vanskelig proces, hvor der altid vil ske en fortolkning af udsagnene. Det vil der, fordi pauser, lyde, kropssprog og selve stemningen omkring interviewet er svære at få udtrykt i det skrevne sprog. Således udøves der, ifølge Bourdieu, symbolsk vold ved konverteringen af interviewet til skreven tekst (Bourdieu, 1999: 621-623). Kvale opfatter også transskriberingen som problematisk, for alene at oversætte fra en mundtlig samtale til en skreven tekst indebærer en tolkning og vurdering, som man må tage i betragtning i analysen (Kvale, 1997: 167-169). Men på den anden side ville interviewene, ifølge Callewaerts udlægning af Bourdieu, ikke fremstå mere objektivt, hvis ikke de blev behandlet:

"Det er en (positivistisk) illusion at præsentationen ville være mere objektiv hvis den ikke blev redigeret" (Callewaert, 1998: 149).

Derimod må den mundtlige diskurs redigeres i den grad, det er nødvendigt for at forståelsen fremkommer, som den var ment i den oprindelige kontekst (Callewaert, 1998: 148). Jeg har valgt at transskribere interviewene, fordi det gav mig mulighed for at lære min empiri bedre at kende og således at få øje på de centrale ting for belysning af problemstillingen. Baggrundsoplysninger og dispositionerne i forhold til idrætsaktiviteten fra interviewene er anvendt til opstilling af IP'ernes sociale livsbaner, som er gengivet i bilag 6. En opstilling heraf var et redskab til at imødekomme det dobbelte brud, og således anvende disse oplysninger til at komme bagom det umiddelbare. Dette vil yderligere blive uddybet i metodediskussionen under afsnittet "habitus som metodisk redskab".

8.5. Refleksioner i forbindelse med analyse af interviewene

Ifølge Bourdieu er der ingen opskrift på, eller retningslinjer for, hvordan interviewene kan analyseres, men i stedet kan hans teorier anvendes som metode til systematiske og teoribaserede analyser (Bourdieu, 1999: 607). Således vil 'valg' af livsstil, herunder idrætsgrene, betragtes ud fra livsbetingelser og vilkår samt diskuteres ud fra begreber som habitus, dispositioner, praktik, socialt rum, livsstile og smagspræferencer. Forskeren bør, ifølge Bourdieu, ligeledes kunne reflektere over sin egen baggrund og forsøge at korrigere for denne, i stedet for at forsøge at eliminere den, fordi disse forhold har en reel betydning for det forskningsperspektiv, som lægges. Dette er forsøgt imødekommet ved at skitsere min egen livsbane (se bilag 6) for således at skabe refleksion over forhold og forforståelser, som jeg må være opmærksom på. I modsætning til Bourdieu opstiller Kvale fem hovedmetoder⁴³, som fastlægger fremgangsmåden for analysen af de kvalitative interviews (Kvale, 1997: 189-191).

⁴³ Kvales fem hovedmetoder for analysen består af kondensering, kategorisering, narrative analyser, fortolkning og ad-hoc-metoder (Kvale, 1997: 189-191).

8.6. Opsummering af metodevalg og metoderefleksioner

Afsnittet om metodevalg og metoderefleksioner viser, at der har været mange overvejelser forbundet med konstruktionen af det sociologiske forskningsinterview for at opnå en videnskabelig objektivitet. Først og fremmest krævede indtagelsen af forskerrollen samt det at skabe en teoretisk objektkonstruktion ved hjælp af det dobbelte brud en mental forberedelse. I interviewsituationen var det min opgave at forholde mig deltagende objektivt. Med inspiration fra Bourdieus begreb om 'læremester' bidrog min læsemakker til efterrefleksion i forbindelse med det første interview. Den symbolske vold forsøgte kontrolleret på flere måder, hvoraf bevidstgørelsen herom samt IP'ernes ordvalg i interviewsituationen, udgjorde to af dem. Undersøgelsens formål var at undersøge de komplekse strukturer og forhold, der ligger bag idrætsudøvelsen og idrætspræferencer, herunder habitus og kapitalsammensætningens indvirkning. Dette blev undersøgt på baggrund af en semistruktureret interviewguide. Spørgsmålene i interviewguiden var inspireret af de karakteristika, som Bourdieu mener, er kendetegnende for de forskellige sociale positioner og deres idrætspræferencer. IP'erne bestod af seks idrætsudøvere, som blev udvalgt med henblik på, at de tilsammen udgjorde et bredt udsnit af det sociale rum i forhold til idrætsgrenens indplacering. Derudover at deres kapitalsammensætning var i overensstemmelse med det typiske for deltagerne af den pågældende idrætsgren ifølge SFI-undersøgelsen fra 1998. IP'erne blev fundet via mit netværk og for at lette sammenligningsgrundlaget, blev de udvalgt til at være nogenlunde jævnaldrene samt af samme køn (dette dog med undtagelse af en enkelt). Ligeledes gjorde jeg mig overvejelser om min egen kapitalsammensætning og livsbanes indvirkning på analysen af interviewene ved at udforme min egen livsbane. Jeg gjorde mig overvejelser i etisk retning i forhold til interviewundersøgelsen, som blandt andet omhandlede loyalitet overfor IP'erne. Interviewene blev lyttet igennem og transskriberet. I modsætning til Kvale opstiller Bourdieu ikke retningslinjer for analysen af interviewene, men i stedet kan hans teorier betragtes som en metode til systematiske og teoribaserede analyser, hvilket således også udgjorde udgangspunktet for dette speciales analyse.

9. Analyse

Analysen er inddelt i to, hvoraf den første er en analyse af udviklingen i idrætsdeltagelsen blandt sociale positioner i Danmark, og den anden analyse vil belyse mulige sammenhænge mellem sociale positioner og idrætspræferencer. Første analysedel vil i slutningen af afsnittet finde sted i syntese med diskussionen ud fra det Bourdieuske perspektiv. Dette gør sig ligeledes gældende for hele den anden analysedel.

9.1. Analyse af udviklingen i idrætsdeltagelsen

Dette afsnit vil først tegne et billede af idrættens historie i Danmark med fokus på, hvilken betydning den sociale position gennem tiden har haft for idrætsdeltagelsen, herunder kropskulturen. Efterfølgende vil SFI-undersøgelserne fra 1975 og 1998, ud fra en kvantitativ tilgang, vise, hvilken udvikling, der har fundet sted i idrætsdeltagelsen gennem perioden. Dette vil blive perspektiveret til SUSY 2000 og 2005.

9.1.1. Idrættens historie og sociale positioner

I 1880'erne brød den svenske gymnastik og den engelske sport igennem i Danmark; gymnastikken i den grundtvigske bondekultur på landet, og sporten i den borgerlige industrikultur i byerne (Korsgaard 1997: 17-18). Indtil da havde idræt hovedsageligt været forbeholdt unge mænd, som havde ressourcerne til at dyrke sport, og som ofte stilede mod en karriere inden for erhvervslivet. Sportens hovedformål havde således været at udvikle og hærde den enkeltes karakterstyrke og selvdisciplin for at kunne beherske andre mennesker i forbindelse med lederjobs. Med arbejdstidens nedsættelse og reallønsstigning fik også de mandlige, faglærte arbejdere efterhånden mulighed for at dyrke sport (Bourdieu, 1997b: 183; Bonde, 1985: 62 -66). De ufaglærte, derimod, kom ofte fra særdeles usle forhold og havde ikke overskud til at indgå i det forpligtende samvær, som idrætslivet krævede (Jørgensen, 1997: 276). Begrundelsen for arbejdernes deltagelse i sporten i den borgerlige idrætslitteratur var aldrig karakterudvikling og social

opstigning, men til gengæld gendannelse af kroppens arbejdsevne (Bonde, 1985: 68). Borgerskabets reaktion på, at arbejderklassen begyndte at dyrke idræt, var i en periode at stemple al kropsbrug som uværdig og udannet, herunder også solbrændthed, fordi man dermed enten var udendørsarbejder eller sportsmand (Berthelsen, 1985: 76). Således fungerede en bestemt kropsbrug samt et bestemt kropsudseende som socialt in- og ekskluderende. De første arbejderidrætsudøvere overtog ikke blot sporten, men formede den i vid udstrækning efter deres egne normer og værdier samt brugte den til deres egne formål. De dannede klubber indenfor idrætsgrenene, hvor deres særlige klasse-mæssige værdier var i højsædet, som eksempelvis fodbold, hvor de kunne dyrke sammenholdet og kamp- og styrkesport, hvor de kunne dyrke det maskuline styrke- og muskelideal (Bonde, 1985: 68). Klassekampene mellem borgerskabet og arbejderklassen afspejlede sig i kraft af forskellige idrætsforbund - DIF og DAI – (Jagd et al., 2003: 24) og ligeledes i forskellige klubber⁴⁴. Arbejderklassens begyndende idrætsudøvelse førte også til ændringer i overklassens idrætsdyrkelse, hvor det nu ikke længere var prestigefyldt at spille fodbold eller cykling men i stedet måtte der nye, anderledes og dyrere idrætsgrene til for at bevare den øverste sociale samfundsposition (Bonde, 1985: 69; Bourdieu, 1978: 824). Fra et Bourdieusk perspektiv kan det dog også forklares ved, at de dominerende sociale positioner overlod disse former for idrætsgrene og ændrede praktikkerne, da de lavere positionerede grupper gjorde deres idrætsmæssige indtog. Som eksempel kan det nævnes, at overklassen i Frankrig forlod boksning, hvorefter sporten var overladt til de lavere positionerede klasser. I Danmark ser vi en lignende tendens i golfsporten, som er blevet stærkt populariseret, men variationerne i agenternes praktik indenfor idrætsgrenene afslører klasseforskellene (Bourdieu, 1984: 209 & 213-214 & Munk, 1999: 153).

9.1.1.1. Frihed og lighed

I sportens opkomstfase udgjorde sportsdyrkelsen et provisorisk frirum, hvor alle i teorien var frie og lige (Nielsen, 1991: 186). Friheden bestod i, at den enkelte kunne skabe sit eget sportslige resultat og derigennem opnå anerkendelse og status, hvor eksterne faktorer

⁴⁴ I langt de fleste europæiske storbyer findes der stadig to storklubber indenfor fodbold, som ligger i evig rivalisering. Den ene forbindes med aristokrati eller borgerskab og har som regel blå trøjer og den anden med folket eller arbejderne og spiller i røde trøjer (Berthelsen, 1985: 80).

ikke spillede ind. Ligheden kunne kun finde sted ved, at der blev fastsat regelsæt og lige konkurrencevilkår indenfor de forskellige idrætsgrene. Dette er tydeligst indenfor enkeltmandsidrætter, og det er således ikke tilfældigt, at nogle af de mest udbredte idrætsgrene ved århundredeskiftet i Danmark var cykling, svømning, tennis, boksning, roning, ridning og atletik. Dog var vægtningen af frihed og lighed for sportudøvelsen ikke ens for de forskellige samfundsklasser:

"Hvor lighedsaspektet måske især tiltalte arbejderklassen, talte frihedsmomentet måske snarere til borgermennesket - eller til bymennesket." (Nielsen, 1991: 183).

Ifølge Bonde var det befriende ved sporten især værdsat af borgerskabet, der fik et nyt og mere afslappet forhold til berøringer og kropskontakt, klædedragter med større bevægelsesfrihed, og et mere frisindet syn på nøgenhed af flere legemsdele opstod. Ligeledes gav det borgerskabets mænd mulighed for at mødes under relativt uforpligtende forhold samt i naturen, og dermed gav det dem en frihed fra fabrikshallerne (Bonde, 1985: 63).

9.1.1.2. Opsummering

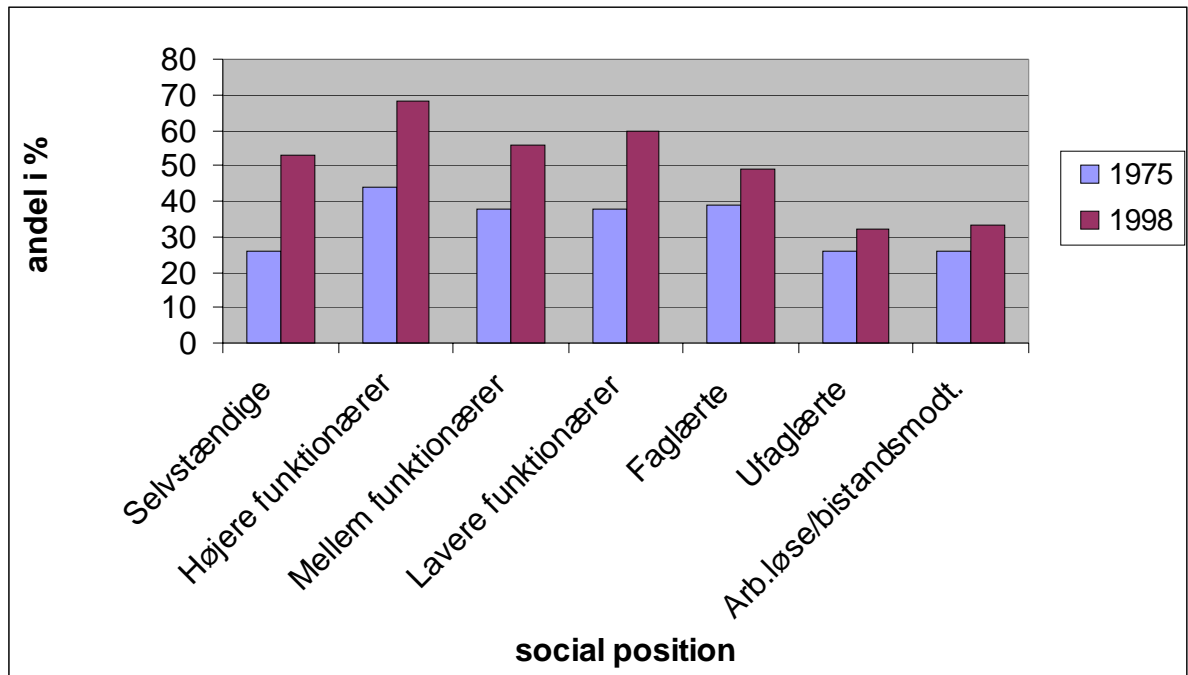
Overordnet ses at idrætsdeltagelse og -præferencer samt kropsidealer varierer med tiden og blandt samfundsklasser og således kan betragtes som sociale og historiske konstruktioner. Idrætten har historisk set været forbeholdt de øverste samfundsklasser på grund af tid og penge og har således udgjort et privilegium belagt med social værdi. Derfor har det udfra et historisk perspektiv været socialt værdifuldt at dyrke sport. Forbedringer i løn- og arbejdsvilkår fra omkring år 1900 gav løbende mulighed for deltagelse blandt samfundets lavere grupper, herunder arbejderne. Ligheds- og frihedsperspektivet var centralt for alle sociale klasser i forhold til idrætsdeltagelsen men med forskellig vægtning. Således befinder fordelingen af idrætspraktikker sig i en bestemt tilstand, hvilket er et resultat af hele den forudgående historie (Bourdieu, 1997b: 192).

9.1.2. Analyse af idrætsdeltagelsen i nyere tid

Det historiske perspektiv antyder, at sociale klasser i Danmark gennem tiden ikke har været ligeligt repræsenteret i idrætsdeltagelsen, men at der har været en generel stigning i antallet af idrætsudøvere. Dette bekræftes ved at anskue udviklingen fra 1975 til 1998, hvilket vil blive behandlet i det følgende.

9.1.2.1 Analyse af sociale positioners idrætsdeltagelse i 1975 og 1998

Nedenstående tabel viser andelen i procent af de forskellige arbejdsstillinger (sociale positioner), der dyrker sport/motion i 1975 og 1998 i følge SFI-undersøgelserne.

Figur 2. Idrætsdeltagelsen blandt sociale positioner i 1975 og 1998.

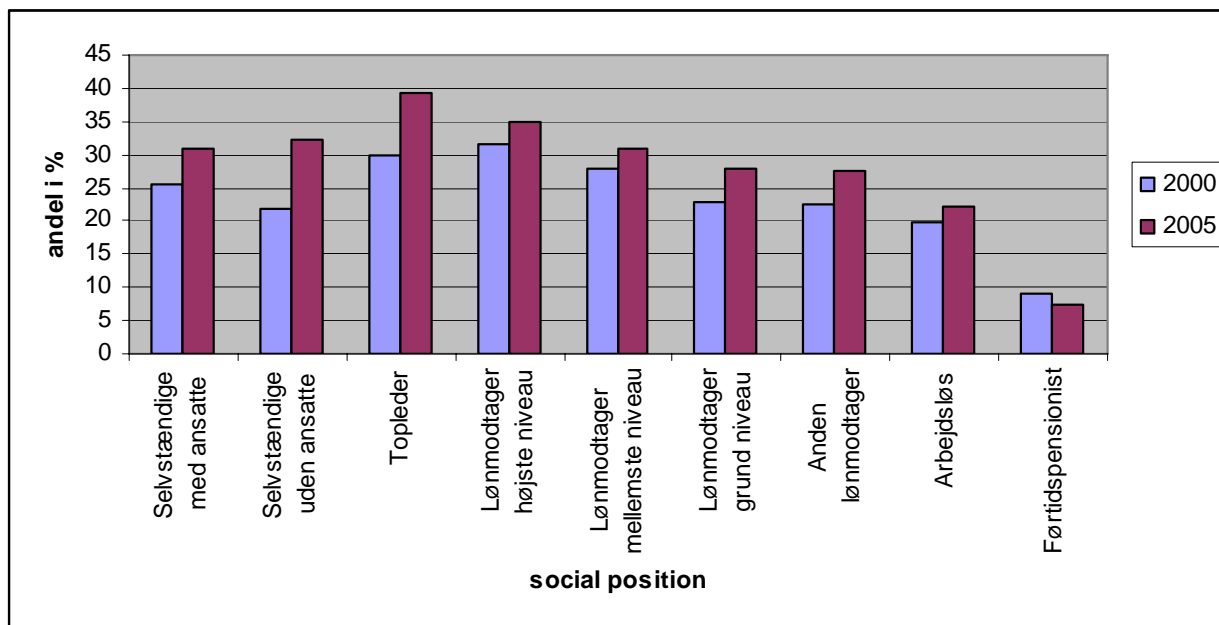
Søjlediagram over sammenhængen mellem forskellige arbejdsstillinger og procentdelen af idrætsdeltagere i henholdsvis 1975 og 1998 på baggrund af data fra SFI's kultur- og fritidsundersøgelser fra 1975 og 1998 (Larsen, 2003b: 59).

For de grupper, der er valgt analyseret, gælder, at højere funktionærer er bedst repræsenteret i idrætsdeltagelsen både i 1975 og 1998 med henholdsvis 44% og 68%. Denne gruppes deltagelse er en anelse højere end mellem og lavere funktionærer, der i 1975 begge havde en deltagelsesprocent på 38%. Placeringsmæssigt var billedet det

samme i 1998, hvor deltagelsesprocenten var henholdsvis 56% og 60%. Faglærtes idrætsdeltagelse var i 1975 på niveau med mellem og lavere funktionærer med 39%, men gruppen har ikke gennemgået den samme markante udvikling som funktionærgrupperne, og deltagelsesprocenten var i 1998 på 49%. Selvstændige var i 1975 blandt de positioner, der var svagest repræsenteret med kun 26%, men til gengæld har der, inden for denne gruppe, fundet den største stigning sted på 27%. De lavere sociale positioner, som vurderes til at bestå af ufaglærte og arbejdsløse/bistandsmodtagere, er både i 1975 og 1998 svagest repræsenteret i idrætsdeltagelsen. I 1975 var begge grupper kun repræsenteret med 26% og i 1998 med henholdsvis 32% og 33%. Det er ligeledes de grupper, hvor den mindste stigning i idrætsdeltagelsen har fundet sted, hvor ufaglærte kun er steget med 6% og arbejdsløse/bistandsmodtagere med 7%. Den største stigning i idrætsdeltagelsen har, efter selvstændige, været for højere og lavere funktionærer, hvor stigningen var på henholdsvis på 24% og 22%. Denne stigning er efterfulgt af mellem funktionærer med en stigning på 18% og 10% for faglærte.

Overordnet set tegner der sig et skævt billede i idrætsdeltagelsen, således at de højere og mellem sociale positioner (selvstændige, højere, mellem og lavere funktionærer samt de faglærte) har den højeste procentvise deltagelse i idræt i 1998. Sammenlignet dyrker de lavere sociale positioner væsentligt mindre idræt. Fra 1975 og til 1998 er der generelt sket en stigning i deltagelsesprocenten, men denne stigning er markant større for højere og mellem sociale positioner end for de lavere. Den udvikling, som har fundet sted i idrætsdeltagelsen, har således ikke bidraget til en væsentlig stigning for de lavere sociale positioner. Det resulterer i, at der i 1998 er et større skel mellem de højere og lavere positioners deltagelse, end der var i 1975. Sammenholdes dette med de nyeste data på området fra SUSY 2000 og 2005 er det et lignende billede, der tegner sig, hvor de højt positionerede er bedst repræsenteret i idrætsfeltet, og hvor stigningen ligeledes har været størst for de højt positionerede, især blandt selvstændige. I SUSY-undersøgelserne er tallene for idrætsdeltagelsen generelt lavere end i SFI-undersøgelserne, hvilket

sandsynligvis skyldes spørgsmålsformuleringerne⁴⁵. Men tendenserne er til gengæld de samme som i SFI-undersøgelserne. Dette er illustreret nedenfor i figur 3.

Figur 3. Idrætsdeltagelsen blandt sociale positioner i 2000 og 2005.

Søjlediagram over sammenhængen mellem forskellige arbejdsstillinger og procentdelen af idrætsdeltagere i henholdsvis 2000 og 2005 på baggrund af data fra SUSY-undersøgelserne fra 2000 og 2005 (Kjøller & Rasmussen, 2002; Ekholm m.fl., 2006; Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 1987-2005).

9.1.2.2. Bourdieusk analyse af sociale positioners idrætsdeltagelse

Stigningen i idrætsdeltagelsen, der har fundet sted siden 1975, kan tolkes Bourdieusk, som at idrætsfeltet har opnået større relativ autonomi. Dette kan forklares ud fra en øget offentlig og privat økonomisk støtte, som igen har en sammenhæng med den øgede mediedækning, sundheds- og bevægelseskampagner samt politiske initiativer. Endvidere er idræt blevet yderligere institutionaliseret i form af kommissioner, forbund og organisationer og har derudover manifesteret sig, som et forskningsområde i form af idrætskonferencer, institutter på universiteter og politiske ministerier og -afdelinger. Dog kan det diskuteres, hvorvidt de politiske interventioner etc. i stedet formindsker den relative autonomi (se Munk & Lind 2004), fordi idrætsfeltet i højere grad lader sig styre af udefrakommende påvirkninger. På den anden side kan det argumenteres, at ovennævnte fører til et større antal agenter, der deltager, og at interessen til at investere i

⁴⁵ I SFI-undersøgelsen fra 1998 bliver der spurgt til, om der dyrkes sport/motion, hvor der i SUSY-undersøgelserne spørges til, om der dyrkes hård/mellemhård fysisk aktivitet i fritiden.

kampene øges, hvilket vurderes til at føre til en øget autonomi. Idrættens autonomi er ligeledes tæt forbundet med værdien af idrætskapitalen, som øges i og med, at efterspørgslen på idræt stiger. Således vil feltets symbolske kapital – idrætskapitalen – blive en præference for især de højt positionerede at besidde (Bourdieu, 1997a: 106 & 114-120). Munk mener helt konkret, at en forøgelse af den relative autonomi fører til flere jobmuligheder:

"...den relative autonomisation af sportsfeltet bidrager til flere objektive muligheder med hensyn til stillinger i og omkring sportsfeltet" (Munk, 1999: 156).

Med andre ord, så forøges konversionsmulighederne for sports-/idrætskapitalen til andre felter (jobfeltet), og det må således være en logisk slutning heraf, at værdien af idrætskapitalen stiger. Ændringerne, der er sket i idrætsdeltagelsen, vidner om, at felter ændrer sig over tid, og idræt kan således betragtes som en social praktik, der er forbundet med en bestemt historisk periode og en bestemt social kontekst. Dette gør sig gældende både for idrætten generelt samt indenfor de bestemte idrætsgrene, fordi man, som social 'klasse' eller agent i en 'klasse', skal kunne drage nytte af idræt, socialt, kulturelt og økonomisk. Heraf ses, ifølge Munk, at den samme idrætsgren gennem tiden skifter deltagergrundlag, således at fodbold eksempelvis populariseres og mangfoldiggøres. Det samme gælder for tennis og golf, men her er det centralt at være opmærksom på, at disse idrætsgrene i dag dyrkes forskelligt. Dette kan betragtes som de dominerendes strategi til fastholdelse af distinktionen, distancen til de dominerede samt erhvervelsen af symbolsk og kulturel kapital (Munk, 1999:153). Den symbolske kapital i idrætsfeltet udgøres af forskellige former for idrætskapital (Munk & Lind, 2004: 26-29), kropskapital, eller i nogle former for idrætsgrene, som eksempelvis golf, kan økonomisk kapital konverteres til symbolsk kapital, og i holdsport kan det eksempelvis være kulturel kapital. Der er, ifølge Bourdieu, kapitalformer, som har en værdi på alle felter, men deres relative værdi som 'trumfkort' er afhængig af det felt, de spilles ud i, og de forandringer, feltet undergår gennem tid. Idrætskapitalen kan anvendes i kampene i feltet blandt feltets deltagere (Bourdieu & Wacquant, 1996: 85; Bourdieu, 1997a: 67-69). Dette kan benyttes i

tolkningen om, hvorfor de højere sociale positioner i større omfang er inkluderet i idrætsfeltet sammenlignet med de lavere positionerede, fordi de har en større kapitalvolumen, der kan omsættes til symbolsk kapital i idrætsfeltet. Dette kan samtidig forklare, hvorfor selvstændige med tiden i betydelig udstrækning er blevet inkluderet i idrætsfeltet sammenlignet med ufaglærte og arbejdsløse/bistandsklienter, som stadig i stor udstrækning er ekskluderet⁴⁶. Ligeledes har capitalsammensætningen og kapitalvolumen en betydning for agentens relative styrke i spillet, position i feltet og generelle strategiske orientering. Dette har betydning i forhold til, hvilke positioner, der har retten til at fastlægge adgangskriterierne og hvilke kapitalformer, der skal fungere som symbolsk kapital (Bourdieu & Wacquant, 1996: 86-89). Dette kan tolkes som at være tilfældet for de højere positionerede i idrætsfeltet, som på den måde sikrer reproduktion eller endda en forbedret position i feltet, eftersom de accentuerer de kapitaler, som de selv er i besiddelse af.

Udover de officielle adgangskriterier (fx at betale kontingent eller besidde det påkrævede udstyr), som skal opfyldes for at blive inkluderet i feltet, er det også et spørgsmål om afkodning, som indeholder en forståelse af doxa⁴⁷ og den indre logik, der eksisterer i feltet. Deltagerne må ligeledes anerkende de værdier, der står på højkant i spillet, og en praktisk beherskelse af de regler, der styrer det, hvilket ligger i begrebet *illusio* (Bourdieu & Wacquant, 1996: 103). Kun de indviede kender systemet af referencer, som gør idræt til en foretrukken praktik, eftersom deres habitus indeholder den foretrukne idrætskapital. De har således lært at værdsætte og nyde idræt gennem deres opvækst (fx ved at vokse op i et hjem med stor idrætsinteresse, -kultur og -deltagelse), som adskiller dem fra agenter, der er vokset op i hjem med lav eller ingen idrætstilknytning. Således reproduceres idrætskapitalen gennem overlevering heraf til de nye generationer. Med andre ord, så har agenter, der har praktiske erfaringer med idræt og inkorporeret denne praktik i deres

⁴⁶ I opgaven anvendes begrebet "ekskluderet", men det kan diskuteres, hvorvidt det ville være mere hensigtsmæssigt at anvende betegnelsen "ikke inkluderet" i stedet, eftersom det, som tidligere diskuteret, er svært at afgøre, hvor feltets grænser går og således, hvorvidt de er decideret ekskluderet eller i stedet befinder sig i en marginal position i forhold til feltet. Ligeledes er det ofte en indirekte og ikke en direkte ekskludering, hvilket er en forestilling, begrebet måtte foranledige.

⁴⁷ Doxa er de 'common-sense forestillinger', som i feltet opfattes som naturlige og tages for givet og således ikke behøver at blive diskuteret (Bourdieu, 1997a: 137).

tidlige barndom, erhvervet sig en anden og mere dybdegående forståelse for idræt og de udtalte krav end dem, som har erhvervet deres kompetencer senere i livet og på mere teoretisk⁴⁸ vis. Dette udtrykker Bourdieu således:

"Som legemliggørelsen af det sociale føler habitus sig 'hjemme' i det felt den er affødt af: Den erkender med det samme, at feltet er meningsfyldt og interessant"
(Bourdieu & Wacquant, 1996: 113).

Dette bidrager alt sammen til den symbolske vold, som udfolder sig på baggrund af et samspil og en indforståethed hos de sociale positioner, der udsættes for den. Derfor opfattes det som naturligt af både de dominerede og de dominerende i idrætsfeltet og er accepteret, fordi det ikke opfattes som vold. De lavere positionerede bidrager således til at ekskludere dem selv fra idrætsfeltet (Bourdieu & Wacquant 1996: 94-95 & 151-152; Bourdieu 1997a: 137-139).

Indenfor de enkelte idrætsgrene finder de samme in- og eksklusionsmekanismer sted. Ligeledes er der indenfor idrætsgrenene forskellige former for kapitaler, som fungerer som symbolsk kapital. Derfor er det ikke kun positioner med lav kapitalvolumen, der er ekskluderet fra idrætsgrene. De højest positionerede kan være uformelt ekskluderede i bestemte idrætsgrene (fx vægtløftning), fordi deres kapitalsammensætning ikke kan omsættes til den påkrævede symbolske kapital i feltet. Dette udtrykkes i form af en utilpashed, frastødelse, afsky og fremmedgjorthed indeni den ekskluderede. Denne eksklusion har også en sammenhæng med kropsidealet i de forskellige idrætsgrene og varierer de forskellige sociale positioner imellem (Bourdieu 1978: 838; Bourdieu 1984: 211).

9.1.2.3. Opsummering og delkonklusion

Det kan hævdes, at idrætsfeltet med tiden har opnået en større relativ autonomi, og således er idrætskapital blevet en præference for de højt positionerede at besidde. De højt

⁴⁸ En teoretisk tilegnelse af idrætsgrenen kan finde sted gennem læsning om idrætsgrenen, se den i fjernsynet etc.

positioneredes kapitalvolumen bevirker, at de har gode muligheder for at konvertere deres kapitaler til symbolsk kapital i idrætsfeltet og således har de, sammenlignet med de lavere positionerede, øgede muligheder for optagelse samt erhvervelse af en fordelagtig position. De højt positionerede fastsætter adgangskriterierne og hvad den symbolske kapital skal bestå af i idrætsfeltet, hvorved de sikrer reproduktion. Ovennævnte billede bekræftes blandt andet af Larsen, som hævder, at det er de samme eller lignende strukturer, som opretholdes, hvor visse kroppe tiltrækkes af nogle idrætsaktiviteter og frastødes af andre. Han mener, at disse relationer er dybt funderet som subtile inklusions- og eksklusionsmekanismer, som primært er virksomme gennem kroppen, hvilket han udtrykker således: "*den største ekskluderende kraft er inkluderet i kroppen selv*" (Larsen, 2009b: 12). Analysen af udviklingen i idrætsdeltagelsen blandt forskellige sociale grupper bekræfter indtil videre det kritiske perspektiv, at idrætsdeltagelse ikke er et frit valg, og at der ikke er lige muligheder for at deltage de forskellige sociale grupper imellem.

9.2. Analyse af idrætsdeltagelsen i udvalgte idrætsgrene

Dette afsnit vil uddybe og supplere ovenstående analyse ved at undersøge idrætsdeltagelsen blandt sociale positioner indenfor forskellige idrætsgrene på baggrund af en kvalitativ interviewundersøgelse. I det følgende vil dele af de empiriske fund blive præsenteret ud fra nogle udvalgte kategorier, som tilsammen har til hensigt at give et bredt indblik i de variationer, IP'erne udtrykte i forhold til præferencer, motiver og tilgange indenfor idrætsdeltagelsen. Derefter vil der blive konstrueret en forklaring på, hvorledes det er muligt at forstå disse praktikker i relation til deres mulighedsbetingelser herunder deres sociale position. Således er empiripræsentationen et produkt af den teoretiske inspiration og udgør et medium mellem empiri, teori og forskeren. Denne afrapportering vil finde sted i syntese med analysen og diskussionen, som baserer sig på et Bourdieusk perspektiv. Af pladsmæssige årsager vil citaterne udlukkende blive analyseret og diskuteret i forhold til, hvad de er udvalgt til at illustrere i forhold til belysning af den pågældende kategori. Således vil citaterne indeholde flere sociologisk interessante udsagn end dem, der er plads til at behandle i denne ombæring.

9.2.1. Familiens opbakning i forhold til idræstdeltagelsen

Interviewene indikerer, at der er forskelle i omfanget af den opbakning, de forskellige IP'ere har oplevet i forbindelse med deres idrætsudøvelse samt hvordan denne er kommet til udtryk.

TE oplevede opbakning fra forældrene både økonomisk og deltagelsesmæssigt i og med, at de også selv dyrkede idrætsgrenen. Samtidig var forældrene også engageret på andre områder udenfor idrætten og havde således ikke tid til at møde op hver gang, der var turneringer.

MD: *"Følte du, der var en opbakning fra dine forældre i forhold til, at det var tennis du startede med at spille?"*

TE: *"Ja, helt klart! Det var jeg ikke i tvivl om."*

MD: *"Hvordan oplevede du den opbakning?"*

TE: *"Uha, det er jo ved at være længe siden. Men jeg oplevede det... det med vi spillede sammen, da jeg var lille. Det var jo en enormt god måde at være sammen på og hyggeligt, og det er jo klart, at det er jo lidt en opbakning, når man sådan kan være fælles om det. Og da jeg blev lidt ældre, da var de da med ude engang imellem. Altså vi havde jo de der holdkampe, og der skulle en af vores forældre være holdleder, og der var de da også med. De var der ikke hver gang, og det var de langt fra, og de var ikke nogle af dem, der sådan hang på sidelinjen." (Lydfil, tid: 31.05-30.19)⁴⁹*

MD: *"Hvad med økonomisk? Bakkede de dig også op der?"*

TE: *"Ja, det gjorde de helt klart. Jeg havde jo ikke nogen udgifter ved tennis. Og sådan nogle turneringer og sådan noget der, var jo halvdyrt, og der betalte de jo det hele" (28.37-28.21).*

Det samme billede gør sig gældende for GO, hvor det også har været naturligt, at forældrene bakkede ham op i forhold til de idrætsgrene, han dyrkede, også økonomisk:

⁴⁹ I det følgende vil der i parenteserne i slutningen af citaterne blot være angivet tidspunktet for udsagnet på lydfilen.

MD: *"Har de bakket dig op i forhold til at dyrke idræt?"*

GO: *"Ja, det har de helt sikkert... det er bare kommet som en naturlig ting, at det var en del af det, man ligesom brugte sin tid på, og så betalte de kontingent for mig"*

MD: *"Var de med ude og se, når du trænede eller spillede kamp?"*

GO: *"Ja, lidt var de, men det var ikke dem, der sådan stod på sidelinjen hver gang, der var kamp - overhovedet ikke faktisk, men altså de kom ud og så mig engang imellem" (35.54-35.10).*

Også SV oplevede stor opbakning fra familien, hvor de øvrige søskende også selv svømmede, og faderen var med i foreningsbestyrelsen og var hjælper på kanten.

FO's oplevelse af opbakning er tvetydig for på den ene side giver han udtryk for, at han gerne ville have haft mere opbakning men samtidig, at der har været den opbakning, som han synes der skal være:

MD: *"Bakkede dine forældre dig op, da du startede med at spille fodbold som barn?"*

FO: *"Ja, hæ hæ, de gjorde det, at den første dag, der var træning, så gav min mor mig og min bror tøj på, og så skulle vi selv gå op og sige, at vi gerne ville spille fodbold. Det var en del af hendes 'nu skal vi være selvstændige', og hun har så ikke altid været så god til at følge op på det... Men jo, de har da kørt os til kampe og været ude at kigge en gang imellem og spurgt, hvordan det gik, men ikke overdrevet overhovedet. Der har været den opbakning, jeg synes der skulle være. Men de har ikke på nogen måde presset på. Altså, jeg bilder mig selv ind, at jeg havde lidt talent, da jeg var mindre, men der var ikke fra mine forældres side et krav om, at jeg skulle spille på første holdet, eller blev presset på for, at jeg skulle være med der, selv om jeg i virkeligheden var god nok til at spille på første holdet... Der var der nok forældre, der var mere engageret, og hvor børnene så også kom et skridt længere frem, end jeg gjorde" (48.35 – 46.49).*

VÆ oplevede ikke meget opbakning fra familien, som ikke interesserede sig for hans idrætsgren:

MD: *"I forhold til at du startede med at dyrke vægttræning, hvilken opbakning oplevede du der fra dine forældre?"*

VÆ: *"Ingen, de syntes det var mærkeligt."*

MD: *"Hvorfor ikke?"*

VÆ: *"Det interesserede dem ikke, og de forstod ikke, at jeg gad det."*

MD: *"Så du oplevede ikke nogen opbakning i forhold til... jeg tænker også, at der må have været nogle økonomiske ting forbundet med det i starten, hvis du var 16-17-år, da du startede".*

VÆ: *"Jeg tror jeg betalte selv da. Nej, det har de ikke... de kunne være trætte af, at jeg spiste så meget og drak så meget mælk."*

MD: *"Var der andre ting, de var trætte af ved det, som gjorde, at de ikke bakkede dig op?"*

VÆ: *"Det tror jeg bare ikke interesserede dem. Jeg tror ikke de vidste, hvad jeg lavede. Jeg tror stadigvæk ikke, at mor ved, hvad jeg laver. Jeg tror ikke, hun ved, hvad der foregår nede i sådan et center, det tror jeg virkelig ikke, at hun gør..."*
(31.54 – 30.31).

Overordnet set har alle IP'erne, på nær VÆ og til dels FO, oplevet opbakning i forhold til de idrætsgrene, som de dyrkede⁵⁰ ved, at forældrene selv har dyrket idrætsgrenen, eller at de har været aktive som hjælpere (fx kørt til kampe), som tilskuere osv. I en Bourdieusk tolkning har de højt (og mellem) positionerede flere kapitaler (fx økonomisk) at investere i idrætsudøvelsen og forstår samtidig værdien samt det mulige udbytte af at investere i idrætsfeltet. Investeringen kommer til udtryk i form af en interesse, forventninger og også ved at placere tid og økonomiske ressourcer i dette spil, hvilket giver dem mulighed for at reproducere og forbedre deres sociale position. Både TE og GO's forældre har bakket op,

⁵⁰ Dette skal ses i forhold til de idrætsgrene, de dyrkede som børn, hvilket ikke for alle er den idrætsgren, de er interviewede i forhold til.

men har ikke været tilskuere hver gang. I stedet har de haft deres egne interesser og jobs, som også har været tidskrævende, og som de også har prioriteret. Det kan tolkes Bourdieusk, som at de dominerende familier bestræber sig på at opbygge forskellige former for kapitaler og investerer i forskellige felter for at bevare eller forbedre deres sociale position. En modsat tolkning kan anvendes på VÆ og delvist FO, som ikke oplevede nogen form for (eller kun begrænset) opbakning fra forældrene. Ligeledes har hverken VÆ's eller FO's forældre selv dyrket idræt, i modsætning til de andre idrætsudøvere. Således har der ikke været en direkte linje til deres opvækstmiljø og deres idrætspraktikker i relation, men alligevel kan det tolkes, at for VÆ's vedkommende har forældrenes fysiske relaterede arbejds- og fritidsaktiviteter fungeret som en kropsliggjort disposition. Således skal hans idrætspraktikker og -præferencer ikke tolkes ud fra et bevidst og rationelt valg, men i stedet ud fra hans mulighedsbetingelser, som har udgjort grundlaget for valg af strategier i relation til erhvervelse af kapitalvolumen. Han har ikke oplevet succes i skolen, hvilket kan forklares ud fra hans lave kulturelle kapital, og hans habitus har ikke kunnet fungere som kapitalværdi i denne sammenhæng. Derimod har hans fysiske kapital kunnet konverteres til symbolsk kapital i de fysiske lege, han havde sammen med kammeraterne i barndommen. Dette har således ført til en mere målrettet dyrkelse af denne kapitalform i form af vægtløftning som sport, og denne kapitalforøgelse har bidraget til hans kapitalvolumen og udgjort en symbolværdi i andre felter, han indgår i, så som på arbejdspladsen og i Harley-klubben. FO's idrætspraktik er heller ikke direkte habituelt disponeret men kan i stedet tolkes som en praktisk sans for de strukturer og dispositioner, der er knyttet til en arbejderklassehabitus og således det at dyrke en holdsport. Fodbold afspejler således FO's smag for det mulige.

9.2.2. Individualitet versus fællesskab i idrætsudøvelsen

Idrætsgrenene varierer i forhold til, om de dyrkes individuelt, med en partner eller som et hold. Ifølge Bourdieu vil de sociale positioner placeret i øverste højre hjørne i det sociale rum have præferencer for sportsgrene, som dyrkes alene eller med en selvvalgt partner, hvor der ingen direkte kropskontakt er mellem modstanderne. Sociale positioner med høj kulturel kapital placeret i øverste venstre hjørne, vil, ifølge Bourdieu, overvejende dyrke

idrætsgrene, der kan dyrkes i ensomhed. Holdsport, derimod, dyrkes hovedsageligt af sociale positioner med lav kapitalvolumen, som overvejende består af kulturel kapital (Bourdieu, 1984: 214). Interviewene viste, at alle IP'erne tilskrev den sociale kontekst forbundet med idrætsudøvelsen værdi, men at der er forskellige syn på, hvad det sociale består i.

9.2.2.1. Motivationsfaktor, fællesskabsfølelse og kropskontakt

TA og FO giver udtryk for, at det sociale aspekt udgør en decideret motivationsfaktor og er meget centralt for deres egen idrætsudøvelse.

FO: "Jeg tror, det er dét at være en del af et hold. At der er andre, der er afhængige af, at jeg er der, og jo flere vi er, jo sjovere er det. Og så ligger der også noget socialt i det, og jeg tror det er dét, der gør, at det er nemmere for mig, hvor løbeture, det er bare mig selv. Der gør det det så også lidt nemmere, hvis [konens navn] vil med. Det er helt klart nemmere, hvis der er flere mennesker involveret, end hvis det bare er mig selv" (29.43 – 29.02).

Det sociale i forbindelse med idrætsudøvelsen kan i en Bourdieusk tolkning fungere styrkende, når man er placeret lavt i samfundshierakiet, hvor det kan være svært at tro på egne evner, og således er TA og FO disponeret for at deltage i holdsport. Holdsporten udgør således de objektive mulighedsbetingelser, hvilket forklarer, hvorfor både FO og TA har spillet fodbold i mange år, og at TA opsøger og dyrker det sociale i taekwondo.

Det sociale aspekt kommer ligeledes til udtryk i forbindelse med TA og FO's anvendelse af klubbens udstyr og tøj, hvilket FO udtrykker:

MD: "Hvad med dit udstyr, går du op i kvaliteteten af det?"

FO: "Nej, det gør jeg egentlig ikke. Fodboldstøvler, køber jeg de billigste jeg kan finde"... "Træningstøj, det er vi så heldige, at det får vi i klubben, så der ikke er

nogen udgifter på den led, jeg skal ikke ud og have landsholdstrøjer, det behøves vi ikke. Det er rigtig fint" (13.39-13.23 & 12.53 – 12.38).

TA siger som følger:

MD: *"Er det ikke alle der låner klubbens udstyr?"*

TA: *"Nej, der er nogen der har deres eget"*

MD: *"Hvorfor?"*

TA: *"De synes nok det er ulækkert, når det er sådan, at andre sveder i det [skinnensbeskyttere]... ja, det er jeg ligeglad med, det er jo tørt, når jeg skal bruge det" (1.03-0.51).*

Ovenstående citater kan tolkes som, at det sociale aspekt kommer til udtryk i form af fælles klubtøj og –udstyr, som for TA's vedkommende også benyttes af holdkammeraterne, hvilket kan være med til at styrke fællesskabsfølelsen. Dog er der sandsynligvis også andre forhold, som for eksempel de praktiske, der gør sig gældende i anvendelsen af klubudstyr.

I forbindelse med den fysiske kontakt, der er forbundet med idrætsgrenene kommer det sociale også til udtryk i form af kropskontakten, som FO tiltrækkes af:

FO: *"Det er i hvert fald en af de ting, jeg godt kan lide ved fodbold – at man godt kan mærke man er der. Jeg kan såmænd også godt lide at sidde i et motionscenter og hive i noget jern og spille badminton, men jeg tror, at fodbolden er blevet min foretrukne idrætsgren, fordi at der er noget fysisk, og det at være en del af et fællesskab og et hold og have en rolle i forhold til andre"... "Jeg kan godt lide at gå hen og skubbe til én og tage bolden fra ham, og så bliver man også selv skubbet til engang imellem og det gør egentlig ikke noget, det er okay" (55.34-54.39 & 53.50-53.37).*

TE og SV foretrækker at dyrke idrætsgrene uden fysisk kontakt og SV nævner endda brydning, som en idrætsgren han ikke ville have lyst til at dyrke, fordi han ikke ville bryde sig om at tage fat i hinanden, når man er helt svedige. Dette udtrykker han som pinligt, uden at han uddyber, hvem det er pinligt for.

TE udtrykker det, som at hun tiltrækkes af det individuelle, så hun ikke skal forholde sig til andre mennesker:

TE: "Jeg er nok meget til individualistsport, også med en løbetur, at jeg bare skal tænke på mig selv, og at jeg bare sådan kan få clearet mine tanker uden, at jeg sådan lige skal tænke på, hvad jeg lige siger eller gør til én, der står lige ved siden af, til en jeg skubber lidt til eller hvad jeg gør" (32.02-31.45).

Og TE fortsætter med at sige følgende om tennis:

TE: "Jamen, det er da sådan en individualistsport. Det er det nok. Eller det er det. Så skal jeg helst lige have et net imellem. Det er jo det der er kendetegnet – man er sin egen herre" (16.15-15.50).

Denne afstandstagen i forhold til kropskontakten og andres sved, som SV og TE giver udtryk for, kan tolkes som en afsmag for andre kroppes ekskrementer, som fungerer distingverende i forhold til deres egne smagspræferencer. Dette kan forklares ud fra deres samfundspositionering og ud fra et historisk perspektiv, hvor de højt positioneredes mulighedsbetingelser tillod dem at tage afstand fra sved (og andres sved), fordi deres arbejde ikke var fysisk præget og deres klædedragter meget tillukkede. Denne afstandstagen havde udover det distingverende også et praktisk formål om hygiejne, herunder at undgå smittefare. I modsætning hertil har sved historisk set været en naturlig del af det hårde fysiske arbejde og således ikke noget arbejderklassen har haft mulighed for at tage afstand fra (Hoff, 2001: 109-111).

9.2.2.2. Træningsfællesskab

Overordnet set værdsætter både VÆ, TA og GO at træne sammen med andre og forbinder således det sociale aspekt med et træningsfællesskab.

VÆ udtrykker det således:

MD: *"Var det vigtigt for dig, at der var andre dernede, som du kendte og træne sammen med?"*

VÆ: *"Ja, ja, det var da vigtigt. Det var jo mine kammerater dernede, ja ja".... "Vi havde det sjovt og så udviklede det sig bare mere og mere. Mine kammerater gik også dernede meget og så begyndte der at komme lidt konkurrencer i det, ik', om hvem der kunne løfte mest, og så havde vi indbyrdes konkurrencer, jo. Og så efter træningen så gik vi tit ned i byen, jo, og så fik vi en enkelt øl eller sodavand eller et eller andet og hyggede os, og så kørte vi hjem" (42.27-42.17 & 41.39 – 41.05).*

Også TA gav udtryk for, at han tillægger det sociale betydning til trods for, at taekwondo er en forholdsvis individuel sport.

TA: *"Selvom det er en individuel sport, så er det også meget, at man træner sammen, og man kan bedst lære nogle ting, når der er andre mennesker, altså man træner jo sammen med dem, selvom det er ens egne præstationer, der bliver set på, så træner man alligevel sammen med andre, og det synes jeg er fedt. Så det er også en holdsport, selvom man går op individuelt til de der gradueringer, som nu er, når man skal have en anden farve bælte.... Og det er jo ikke kun til træning, det er også til bestyrelsesmøder og fester, og hvad der ellers er af sociale ting i sådan en klub, og det tæller selvfølgelig også" (7.36 – 6.54).*

Derudover nævnte han også, at han går forrest med kampråb, fungerer som træner samt at de øvrige idrætsgrene, han har dyrket (fodbold og floorball), er holdsport, som også må tolkes som værende eksempler på hans værdsættelse af det sociale element. Dette kan tolkes ud fra hans kapitalsammensætning (relativ høj kulturel kapital) og placering i det

sociale rum, hvor han er disponeret for at deltage i holdsport. Således er solidaritet og fællesskab centrale værdier for ham, som han forsøger at overføre til hans praktikker i forbindelse med taekwondo.

Træningsfællesskabet er et aspekt, som GO udtrykker, at han savner ved golf og den måde han dyrker idrætsgrenen på, hvor han ikke føler sig som en del af et fællesskab.

GO: "...Og det har nok været mit største problem indenfor golf - at jeg kommer til at spille mange af mine runder alene, fordi jeg ikke har så stort et netværk med hvem, jeg kan spille golf med. Det er begyndt at komme lidt her i Århus nu, men specielt når jeg er i sommerhus, så kender jeg jo ikke et øje, det er kun, hvis jeg tilfældigvis lige støder på nogle gamle mennesker, jeg kan spille sammen med" (18.46-18.23).

I en Bourdieusk tolkning kommer GO's dispositioner til udtryk her, fordi hans opvækstmiljø var præget af forældrenes middelplacering i samfundshierakiet. Efterhånden har forældrene dog oparbejdet en større kapitalvolumen, som bidrager til hans mulighedsbetingelser i forhold til at spille golf. GO's præferencer for de sociale værdier i forbindelse med idrætsudøvelsen harmonerer med hans praktikker indenfor fodbold, som er en holdsport.

9.2.2.3. Sociale kontakter

TE giver udtryk for, at hun tiltrækkes af det individuelle men samtidig den sociale sammenhæng, der er forbundet med idrætsdeltagelsen, hvilket hun blandt andet beskriver således:

TE: "... jeg kan jo rigtig godt lide at løbe, og der er der jo kun mig selv, kan man sige. Og jeg kan også godt lide at spille tennis, og der er vi jo kun to, men på den anden side betyder det også enormt meget for mig, at jeg har det hyggeligt i den klub, hvor jeg spiller. Så jeg kunne ikke spille tennis, og så ikke føle mig som en

del af fællesskabet, som ikke lige er på tennisbanen men omkring tennisbanen. Så det betyder egentlig forholdsvis meget. Men jeg kan sagtens... altså det der med at løbe en tur, det nyder jeg, og der er jeg jo ikke afhængig af andre. Så det er lidt afhængig af hvilken sammenhæng. Jeg synes også, at det er super hyggeligt at spille tennis med én, hvor jeg kan sidde og hygge mig og drikke en kop kaffe eller en sodavand eller sådan noget bagefter. Det synes jeg er det optimale, at man både kan hygge og så også at spille sammen" (8.45-7.50).

I tråd med dette udtrykte SV, at han betragtede det sociale som hyggeligt men ikke afgørende i forhold til at dyrke idrætsgrenen. Han nævnte sociale arrangementer som videoaftener, fødselsdage og rundbold, som eksempler på hyggelige sociale ting, der var forbundet med svømningen og tilføjede, at det især var indenfor 'svømmeverdenen', han havde sine venner.

I en Bourdieusk forståelse er TE, SV og delvist GO disponeret for det individuelle, som kan forstås som et udtryk for en kropsliggjort disposition af de sociale livsbetingelser. De dominerende har i en sådan tolkning ikke på samme måde behov for at dyrke det sociale, fordi de er noget i kraft af deres egen position i det sociale rum. Det skal dog ikke opfattes som bevidste valg og ej heller en bevidst måde at markere deres sociale position men i stedet en praktisk sans for de sociale strukturer, som udgør deres mulighedsbetingelser. Samtidig har de deres præferencer for den udvendige nytte bestående af de sociale kontakter, som idrætsgrenen skaber og bekræfter (Bourdieu, 1984: 211). Idrætsudøvelsen ses således som en investering i spillet, hvor de oparbejder en social kapital, som kan konverteres til symbolsk kapital i andre felter.

9.2.3. Fysisk nytte og kropsidealer forbundet med idrætsudøvelsen

Bourdieus teorier hævder, at især de lavere positionerede har et instrumentelt forhold til kroppen og et kropsideal, der afspejler de ydre tegn på styrke i form af store muskler. Dette er ikke tilfældet for de højest positionerede, som har andre og mere abstrakte

formål med at dyrke idræt⁵¹, og hvis kropsidealer skal afspejle 'den sunde krop' (Bourdieu, 1978: 835-838). Interviewene viser, at alle idrætsudøverne har en forestilling om den ideelle krop, men med variationer i, hvordan den konkret tager sig ud. Ligeledes er der forskel på, hvorvidt de forskellige idrætsudøvere mener, at der er en sammenhæng mellem idrætsgrenen og kropsidealet.

Interviewene viser, at de lavere og mellemligtede (VÆ, SV og FO) har et kropsideal bestående af muskler for mænd, hvilket de opfatter som værende i overensstemmelse med idrætsgrenen, de dyrker. Både SV og FO associerer deres kropsideal for mænd med maskulinitet, dyriskhed og som udstrålende styrke, og de udtrykker begge en tæt forbundethed mellem disse egenskaber og den idrætsgren, de dyrker. Dette udtrykker FO således:

FO: *"Sådan slank og muskuløs men ikke for stor. Og det passer jo også med, hvordan fodboldspillere ser ud idag – de ser sgu egentlig meget godt ud, men sådan kommer jeg aldrig til at se ud".*

MD: *"Hvad synes du dit mandeideal udtrykker?"*

FO: *"En kriger. Det er nok det, en kriger. Sådan en, der kan klare de fleste udfordringer, og hvis han skal slå et dyr ihjel, så kan han også det – (det tror jeg nu ikke at David Beckham kan)... Ja, sådan rent fysisk klare sig selv, og 'her står jeg, og du kan ikke flytte mig'..."* Sådan en arbejdshest, der bare knokler, og 'mig kan du ikke flytte med'" (38.21-38.07 & 35.25-34.40 & 34.19-34.08).

SV beskriver en pæn mandekrop som en svømmekrop med store brede skuldre og en muskuløs bygning, hvilket han mener, udtrykker en person, der har 'power' og er stor og stærk. Dette benævner han som 'et rigtigt handyr'. Dyrkelsen af det maskuline mandeideal udtrykkes også af SV, da han bliver spurgt til, hvilke idrætsgrene han mindst kunne forestille sig at dyrke. Han nævner fægtning, som én af dem, hvilket han begrundes

⁵¹ Det forventede udbytte for de højst positionerede, især med relativ høj kulturel kapital, er, ifølge Bourdieu, mere sundhedsorienterede, abstrakte, negative og uhånbarelige, så som ældrings- og sygdomsforebyggende. Øvelserne giver således kun mening på baggrund af et abstrakt kendskab til, hvordan de virker (Bourdieu, 1984: 214, Bourdieu, 1997b: 196).

med, at han ikke synes, det ser særlig maskulint ud at 'stå i hvide dragter og daske til hinanden med nogle pinde'.

Vægtløfterens kropsideal har ændret sig med tiden, men da han var yngre, var idrætsudøvelsen tæt forbundet med formålet om at få store muskler, som afspejlede kropsidealet.

VÆ: "Dengang var det store og stærke muskler, men i dag er det at holde sig slank og muskuløs" (16.12-16.00).

Han giver dog udtryk for, at der stadig er en sammenhæng mellem hans kropsideal og den idrætsgren, han dyrker:

VÆ: "... At jeg kan føle, at jeg kan knokle med de vægte der og blive træt og svede, og at man kan forme sin krop, som man egentlig synes, man har lyst til. Det, synes jeg, er lidt sjovt, og man kan tabe sig, og skal jeg have større muskler, så kan man bare træne efter det, så kan det lade sig gøre."

MD: "Så du tænker, der er en sammenhæng med dit kropsideal og den idrætsgren, du dyrker?"

VÆ: "JA, meget" (15.05 – 14.30).

De lavere positioneredes kropsidealer er, ifølge interviewundersøgelsen, forbundet med en signalering af fysisk styrke og udholdenhed. Sammenhængen, mellem denne signalering og deres idrætsudøvelse, kan i et Bourdieusk perspektiv tolkes som, at den ydre nytteværdi er i fokus. Dette afspejler deres instrumentelle forhold til kroppen og tilgang til idrætsdeltagelsen og kommer til udtryk i form af store muskler og fysisk udholdenhed. Dette er en strategi til oparbejdelse af kapital, som kan konverteres til symbolsk kapital, både i idrætsfeltet indenfor de styrkeprægede idrætsgrene men også i andre felter, som de indgår i, hvor disse kapitalformer har symbolværdi (fx deres arbejdsplads, Harley Davidson klubben).

Det instrumentelle forhold til kroppen er, for VÆ's vedkommende, ikke kun forbundet med idrætsudøvelsen men er også i tæt sammenhæng med hans arbejde, hvilket han udtrykker således:

MD: *"Hvad med dit arbejde, er der fysisk aktivitet forbundet med det?"*

VÆ: *"Jamen det er ikke andet jo."*

MD: *"Det er fysisk krævende?"*

VÆ: *"MEGET."*

MD: *"På hvilken måde?"*

VÆ: *"Jamen alle de emner vi løfter oppe på [industrivirksomhedens navn], alle de emner vi løfter der, det er tunge emner. Det er det. De vejer 4 kilo per styk. De vejer 4 kilo stykket og hvert tredje minut der putter jeg 25 på og tager 25 af. Så må vi begynde at regne kilo ud: Det er 25 gange 4 det er 100 kilo jeg putter på og tager af og det gør jeg hvert tredje minut" (24.25-20.45).*

Historisk set har arbejderklassens stærkeste ressource været deres krop, og det er igennem de kropslige praktikker, de tjente deres penge. Ligeledes var deres oprindelige formål med idrætsudøvelsen en gendannelse og vedligeholdelse af kroppens arbejdsevne, hvilket er et forhold, der udtrykkes af VÆ. Samtidig kan den fysiske kapital erhvervet gennem arbejdet også overføres til idrætspraktikker indenfor styrkesport, hvor den også udgør en kapitalværdi, hvilket er tilfældet for VÆ.

VÆ, SV og FO er alle enige om, at deres beskrivelse af mandeidealet ikke er enslydende med kvindeidealet, der i stedet skal være feminint og uden store muskler. SV beskriver det som en 'dansekrop' med feminine former, som han synes udtrykker frugtbarhed, og han distancerer sig samtidig fra kvindekroppe, der er så store og muskuløse, at man ikke kan se, om det er en mand eller kvinde, som fx en kuglestøder. Denne holdning deles af VÆ:

VÆ: *"Jeg synes mænd er pæneste, når de er muskuløse. Jeg synes ikke piger, der er muskuløse, det er ikke så feminint, synes jeg ikke. Ikke sådan overdrevent. Lidt*

det er da okay men ikke sådan overdrevent, det synes jeg ikke er pænt, ikke til piger" (15.55 – 15.33).

Ligeledes er FO enig i dette, men ud fra hans betragtning må kvinder heller ikke være for tynde:

FO: *" En kvinde skal også være slank men have nogle kvindelige former, og det gør ikke noget, at hun har en lille smule blødhed over sig. Det skal ikke være de der super åleslanke piger – det bryder jeg mig ikke om. Og så nogle fødedygtige hofter".*

MD: *"Hvad synes du sådan en krop udtrykker?"*

FO: *"Kvindelighed, moderlighed, varme, erotik" (36.26-35.25)*

De højere positionerede, GO og TE, er ikke på samme måde optaget af et bestemt udseende i forhold til deres idrætsudøvelse. Deres kropsidealer indeholder ikke store muskler men mere en allround trænet krop, hvilket er tilfældet for både mænd og kvinder. Dette udtrykker TE således:

TE: *"... veltrænet uden at være for overtrænet"*

MD: *"Er det mande- eller kvindekroppen?"*

TE: *"Jamen, det synes jeg egentlig er for begge. Jamen sådan en, der er pænt 'overall' trænet, eller hvad skal man sige, det synes jeg må være det ideelle for begge køn. Så proportionerne er i orden i forhold til hinanden, så det ikke er kæmpe arme og bitte små ben eller omvendt: Store ben og bitte små arme" (7.18-6.42).*

GO beskriver den perfekte krop for mænd og kvinder således:

GO: *"Én der er i god fysisk form, men som er forholdsvis slank i det stadigvæk, så det er ikke sådan kæmpe muskler. Ja, sådan sporty. Ja, altså god kondition og sådan allround med hensyn til kroppen, så man ikke er specialiseret i et eller andet eller har trænet en eller anden del af kroppen helt specifikt."*

MD: *"Hvad synes du sådan en krop udtrykker?"*

GO: *"Overskud. At man har energi. Jeg synes, at hvis jeg er i god form, så har jeg mere energi, og det er rart at have det sådan"* (2.36-2.13).

TE og GO nævner således, at kroppen skal være velafbalanceret, allround trænet, hvilket de opfatter som et udtryk for overskud og energi og ikke som fysisk styrke, hvilket var tilfældet for de lavere positionerede. Det kan på den måde tolkes som en praktisk sans for de strukturer og dispositioner, som er knyttet til en borgerlig klassehabitus, der afspejles i en abstrakt forståelse for idrættens sundhedsfremmende værdi. Samtidig kan det forklares ud fra deres høje uddannelseskapital, hvorigennem de har kropsliggjort den aktuelle videnskabelige sundhedsopfattelse⁵², som er fremherskende i nutidens samfund og herunder deres besiddelse af sundhedskropskapitalen. Deres besiddelse af en relativ høj kapitalvolumen muliggør en forståelse heraf samt en overensstemmende praktik (fx at de begge dyrker fitness-træning).

Alle interviewdeltagerne, på nær TE, er enige om, at det ikke er pænt at være for tyk. Dette forklarer FO på følgende måde:

MD: *"Hvad, hvis du skulle beskrive en grim mande- og kvindekrop?"*

FO: *"Det er sådan dråbeformet – de der pærer der"*.

MD: *"Er det kvinder eller mænd?"*

FO: *"Det er både kvinder og mænd. Alt for stor røv og alt for stor mave og fede lår – det er nok mest kvinder - sådan lasket, sådan en amerikansk kvinde. Man kan godt være pæn som kvinde, selvom man er stor, men hvis det hele bare ligesom er faldet nedad, så er det bare arhh. Så er det bare sådan 'tag dig sammen, gå ind og træn'"*.

MD: *"Hvad synes du sådan en krop udtrykker?"*

FO: *"Dovenskab. Sådan en person, der har fuldstændig opgivet livet nærmest, og ikke selv tror på, at det kan blive anderledes"* (33.55 – 32.37).

⁵² Den aktuelle videnskabelige sundhedsopfattelse skal ikke opfattes som et entydigt begreb, eftersom dette område har mange stridende positioner i staten fx via sundhedsstyrelsen, som henviser til bestemte former for sundhed og kropskonstitutioner. I stedet skal betegnelsen betragtes som den politisk-administrative konstruktion af sundhed.

Vægtløfteren udtrykker dette således:

MD: *"Hvis du nu skulle nævne en grim mandekrop og en grim kvindekrop, hvad ville det så være?"*

VÆ: *"De er tykke"*

MD: *"Både for mænd og kvinder?"*

VÆ: *"Ja." (14.31 – 14.15).*

Golfspilleren udtrykker samtidig sin afsmag for store muskler:

MD: *"Hvad synes du er en grim mande- og kvindekrop?"*

GO: *"Først og fremmest hvis man er tyk - det vil jeg ikke synes er pænt. Men derudover, så synes jeg bestemt heller ikke, at det er pænt, hvis man har kæmpe store muskler, hvis man træner til fitness eller bodybuilding... Specielt for kvinder. Jeg tror det er fordi, jeg synes det bliver for maskulint, hvis det er alt for markerede muskler" (2.07-1.49).*

IP'ernes opfattelse af kropsidealet for kvinder som værende kvindelig og uden for store muskler kan tolkes som sammenhængende med den maskuline dominans, hvor manden forsøger at bevare sin position ved at adskille sig fysisk i kraft af styrke. Således fungerer distingveringen af de maskuline kvindekroppe som en strategi til bevarelse af deres egen position.

IP'ernes forestilling om, at den ideelle krop ikke må være for tyk, kan tolkes som en afspejling af den aktuelle videnskabelige fremstilling af den sunde krop. Denne krop er ifølge Larsen en arbitrær og social konstruktion, som ændrer sig med tiden (Larsen, 2009b: 13). Denne opfattelse kan i en Bourdieusk tolkning opfattes som indlejret i IP'ernes bevidsthed og er således naturaliseret. Dette kan bidrage til den symbolske vold og sociale eksklusion, hvor også store personer bidrager til at ekskludere sig selv fordi de accepterer, at deres kroppe ikke lever op til det samfundsmæssigt accepterede ideal.

Tennispilleren forklarer, at hun ikke er optaget af det ydre udseende men er til gengæld den eneste, der nævner kropsholdning og udstråling i forhold til kropsidealer. Førstnævnte har også historisk set kendetegnet aristokratiet, hvorimod proletariatets krumme holdning var en afspejling af det hårde fysiske arbejde samt deres udtryk for underdanighed:

TE: *"...Men i bund og grund, så betyder kroppen, altså det fysiske, måske ikke så meget for mig, men det er mere udstråling og selvtilfredshed og sådan noget - at man kan se, de udstråler det. Det er nok det, der betyder mest for mig."*

MD: *"Hvordan kommer det til udtryk?"*

TE: *"En ret ryg! Altså, at de retter ryggen op, i stedet for at gå og er krumbøjet, og sådan går og har et lukket kropssprog, og at man kan se, at de ikke er glade for sig selv. Det, synes jeg da, er langt mindre tiltrækkende end en, der sådan udstråler, at 'her kommer jeg' og 'jeg har det godt, og jeg er veltilfreds'" (6.41-5.43).*

9.2.4. Konkurrenceelementet, hierarki og respekt

Bourdieu's teorier udtrykker, at især de højt positionerede med relativt høj kulturel kapital har en asketisk tilgang til idrætsudøvelsen, hvor konkurrencen ofte er udelukket og idrætten i stedet udøves for udøvelsens egen skyld med det uhåndgribelige udbytte. Modsat er især de lavere positionerede begejstrede for konkurrenceelement, og de idrætsgrene, som de finder sympati for, er ofte kendetegnet ved at præstationerne kan måles og sammenlignes (Bourdieu, 1984: 214). Interviewundersøgelsen viser dog, at konkurrenceelementet indeholder flere perspektiver, og at det varierer, hvilke konkurrenceformer, og i hvor stor en udstrækning, det tillægges værdi af IP'erne. Dette kan have en tæt sammenhæng med det niveau, idrætsgrenen dyrkes på, hvilket er et aspekt, der ikke vil blive behandlet yderligere i denne sammenhæng⁵³.

⁵³ Niveaue, idrætsgrenen dyrkes på, vil specialet afgrænse sig fra, fordi det ikke er blevet undersøgt eksplicit. Derudover opfattes niveaue som vanskeligt at vurdere samt vanskeligt sammenligneligt idrætsgrenene imellem, fordi der er store variationer i, hvordan konkurrenceelementet udmønter sig (tidsmæssige investeringer, målelige resultater/præstationer eller hierarkisk placering indenfor idrætsgrenen).

Interviewene viste, at VÆ, SV og GO alle foretrækker idrætsgrene, som kan måles direkte i tid, kilo eller 'handicapper' og opfatter konkurrencen som et vigtigt element i deres idrætsudøvelse. Dette kan tolkes, som afspejlende den økonomiske kapitallogik, hvor profit og måleligt udbytte er centrale elementer. VÆ udtrykker i den forbindelse:

MD: *"Hvad med konkurrencen, hvor vigtigt var det?"*

VÆ: *"Det var helt vildt vigtigt, da det kom på et højere plan der. Ja for søren det var MEGET MEGET vigtigt, det var det..." "Vi var konkurrenter indbyrdes. Ja ja, det kom altid an på, hvem der kunne lave flest gentagelser eller løfte mest eller - altid konkurrencer" (40.59- 40.46 & 37.27- 37.14).*

Konkurrenceelementet og det direkte målelige (tiden) i præstationerne var ligeledes, hvad der tiltalte SV i forhold til hans idrætsgren. Udover at præstationerne skulle være direkte målelige skulle de også udelukkende være hans egne, og ikke afhængige af andres indsats. SV er over middel positioneret, og det kan i en Bourdieusk tolkning forstås som, at han har tillid til egne evner, og at præstationerne derfor skal være individuelle.

GO er meget optaget af regler og det målelige i idrætspræstationerne for, at han vil anerkende dem som 'ærlige':

MD: *"Hvis du skulle nævne den idrætsgren, du mindst kunne forestille dig at dyrke, hvad skulle det så være?"*

GO: *"Så skulle det være sådan noget som synkronsvømning. Altså den kategori af sportsgrene, som skal bedømmes af nogle, som står og kigger på, hvor god man er til det. Synkronsvømning eller skøjteløb eller sådan noget. Det har aldrig tiltalt mig overhovedet. På en eller anden måde synes jeg, det er mere gennemskueligt og mere ærligt for eksempel i fodbold, at det er dem, der scorer flest mål, der vinder, og i golf er det dem, der bruger færrest slag. Der er selvfølgelig godt nogle udefra, der kan have en mening om det, men de kan ikke afgøre, om de vinder...Gymnastik, det er nok den samme kategori for mig... Det er nok det der manglende konkurrenceelement i det, tror jeg" (12.06-10.10).*

Ifølge teorierne skulle GO ikke have sine præferencer for det konkurrerende perspektiv, men her kan det tolkes, at hans dispositioner, som har rødder tilbage til hans opvækstbetingelser før familien erhvervede sig en høj kulturel og økonomisk kapital, kommer til udtryk. Dette hænger også sammen med, at han spiller fodbold. Familiens begrænsede kendskab til finkulturen kan ligeledes forklare, hvorfor GO ikke tillægger det æstetiske og kunstneriske betydning, som er udpræget indenfor synkronsvømning og skøjteløb.

TE opfatter det, i modsætning til SV og VÆ, som negativt, hvis der kommer for meget fokus på konkurrencen, fordi det går ud over det sociale:

TE: "En anden svaghed, men det var så ikke så meget i forhold til mig selv, men det var, at det tidspunkt, hvor jeg spillede, da var de enormt talentfikserede i klubberne, så de gjorde meget ud af, at man skulle finde nogen, der kunne blive den nye Kenneth Carlsen, som var meget fremme på det tidspunkt. Og derfor var det sådan, at de splittede os tit ad, og så blev man delt op i et godt hold og et mindre godt hold. Og det var enormt hårdt, hvis man var en god flok, der havde det rigtigt godt sammen, at nogle så blev tilvalgt, og andre så blev fravalgt. Og det tror jeg var en svaghed ved tennissporten som sådan. Eller det har man måske også andre steder, hvor man har et første hold og et andet hold, men det gjorde ondt. Også fordi vi ikke var så mange, og når der så pludselig var én, der blev valgt fra, sååå..." (13.50-13.00).

Dette er et perspektiv, der delvist deles af TA, som på den ene side tiltrækkes af konkurrenceelementet, men som samtidig synes, at konkurrencen går ud over det sociale element i sporten:

TA: "...jeg er også konkurrencemenneske... det var da sjovest at være med på det bedste hold frem for at være på andeholdet, men det er ikke altid jeg har været på det bedste hold." "...jeg synes måske, det er lidt negativt, at folk er så fokuseret

på det med at skulle op til graduering, og det gør, at der nogle gange bliver lidt for meget fokus på det..." (25.12-25.00 & 10.56-10.47).

At TE og TA udtrykker, at konkurrenceelementet går ud over det sociale, kan tolkes ud fra deres kapitalsammensætning, som overvejende består af kulturel kapital. Således er deres præferencer for det sociale habituelst betinget og overskygger deres prioritering af konkurrenceelementet.

For VÆ, TA og FO er der ære og respekt forbundet med konkurrencen. Det kan tolkes, at de lavt positioneredes udbytte af udøvelsen er direkte forbundet med deres idrætslige præstationer, som udmønter sig i ære og respekt og et hierarki indenfor idrætsgrenen. Dette udtrykker TA således:

TA: "Taekwondo, det er også sådan meget et hierarki, altså dem der har sort bælte har meget mere respekt end dem, der har gult bælte, som næsten lige er startet, men sådan er det jo bare, det er lidt naturligt, at det er på den måde" (16.02-15.48).

VÆ udtrykker, at de konkurrencemæssige sejre udmøntede sig i ære:

MD: "... hvad fik man ud af at være den der løftede mest?"

VÆ: "Æren"

MD: "Æren. Og var det en stor gevinst?"

VÆ: "Ja, for søren da!!! Det er den største gevinst, du kan få, det er æren" (40.24 – 40.09).

Bourdiesk kan de lavest positioneredes præferencer for det målelige i konkurrencen tolkes som, at kropslig kapital (fysisk styrke, udholdenhed osv.) fungerer som symbolsk kapital i de idrætsgrene, de dyrker. Modsætningsvist, er der andre og flere forskellige kapitalformer – uddannelse, økonomisk, social - som kan konverteres til symbolsk kapital, indenfor de idrætsgrene, som de højtpositionerede har deres præferencer for.

Dette tolkes at være tilfældet for TE, som nævner 'kapitaler' som taktiske evner og sociale kompetencer (og ikke fysisk udholdenhed eller styrke), som hendes styrker indenfor idrætsgrenen.

TE: *"Jamen, min styrke, det er jo det der med, at jeg godt kan li' det taktiske, og at det bare er mig selv. Det tror jeg, at det var dét jeg godt kunne li' og var også forholdsvis god til det - at se det taktiske i det.... Altså styrkerne var jo det der med også at møde nogle nye og komme ud og hygge sig med dem. Jeg tror da også at det der med at være åben overfor nye mennesker – det tror jeg også var en af mine styrker..." (14.29-14.14 & 12.43-12.28).*

GO nævner i den forbindelse også det 'rigtige' udstyr, hvilket har en sammenhæng med besiddelse af økonomisk kapital (at have råd til at købe dyrt udstyr), som medfører anerkendelse og er statusgivende. Således kan økonomisk kapital opfattes som kapitalværdi indenfor golfsporten og som en kapitalform, der kan konverteres til symbolsk kapital. Dette udtrykker GO således:

MD: *"Har det en betydning i forhold til de andre, om man har det rigtige træningsudstyr?"*

GO: *"Det har det helt sikkert også, det er jeg slet ikke i tvivl om. Altså til sådan en udstyrssport, så står man jo også og snakker om, hvad man nu har og prøver hinandens udstyr" (1.14-0.40).*

SV og GO var ligeledes dem, som tilskrev kvaliteten af udstyret størst værdi samt tillagde udstyret størst betydning i forhold til deres idrætspræstationer. I en Bourdieusk fortolkning er udstyret en strategi til at adskille sig fra andre udøvere og således en måde at distingvere sig selv på i idrætsudøvelsen. Samtidig har mængden af økonomisk kapital en sammenhæng med mulighedsbetingelserne, som muliggør en 'dyr' smag fremfor en nødvendighedssmag, der afspejles i udstyrsinvesteringer.

9.2.5. Volds-, smerte- og risikoniveauet forbundet med idrætsgrenen

Niveauet af vold, smerte og risiko varierer de forskellige idrætsgrene imellem og er et aspekt, hvortil IP'erne havde divergerende holdninger. Ifølge Bourdieu vil hovedsageligt de lavere samfundsgrupper med en relativ høj økonomisk kapital have deres præferencer for idrætsgrene, der er kendetegnet ved en høj grad af fysisk energi, anstrengelse og styrke. Derudover har de typisk et højt risikoniveau, der udgør en trussel mod kroppen og idrætsgrenene er ofte forbundet med smerte og til tider vold (Bourdieu, 1984: 212-213). Dette kom til udtryk i interviewet, hvor VÆ og TA udtrykker, at de er bevidste om farerne, som er forbundet ved at dyrke idrætsgrenen, men de opfatter det som naturligt i forhold til at dyrke idrætsgrenen.

TA udtrykte det således:

TA: "altså min mor synes ikke, det er særlig fedt, at man går til sådan en sport, hvor man kan blive sparket ned under træningen, eller når man er ude til kampstævner, så kan man sagtens være uheldig og blive slået bevidstløs eller brække kæben. Det har jeg oplevet andre, som er blevet, når vi har været ude til stævner. Altså, det er jo en af ulemperne ved det. Altså, jeg ved da, at min mor også er en, der kan gå og blive nervøs over sådan nogle ting" (4.53 – 4.29).

...

TA: "Altså det kan godt gøre ondt, men det er jo, hvis du er uheldig og kommer til skade, men det sker jo, men det sker jo også i fodbold eller håndbold, og man ser faktisk værre skader i fodbold og håndbold""men risikoen vil jo altid være der, når du dyrker en eller anden form for sport, det kan jo også være når du løber en tur i skoven, hvor du også kan være uheldig at vælte der, så det er ikke noget, jeg går og tænker over. Og det er selvfølgelig træls at blive skadet, men jeg tager gerne den chance for at komme ud og røre mig" (18.29-18.17 & 18.04-17.47).

VÆ's naturalisering af risiciene og begrænsede betydningstillægning og prioritering heraf er i tråd med TA's. Derudover giver han udtryk for at have ignoreret kroppen ved at træne videre, når han fik skader:

MD: *"Nu sagde du før, at der var én der kom til skade – er det en farlig sport?"*

VÆ: *"Nej, det vil jeg ikke betegne det som"*

MD: *"Har du haft skader?"*

VÆ: *"Uha, masser"*

MD: *"Hvad er typisk?"*

VÆ: *"Fibersprængninger og muskelblødninger"*

MD: *"Muskelblødninger? Hvad er det?"*

VÆ: *"Hvis du får en fibersprængning, så kan den... du kan godt få en lille fibersprængning, og så udvikler den sig til sådan en muskelbødning. Hvad det indebærer, rent... det ved jeg ikke, men vi kalder det bare muskelblødning, og det gør kanon ondt".*

MD: *"Det er, hvis en fibersprængning ikke får ro, eller hvad?"*

VÆ: *"Ja, og så bliver ved. Det stoppede vi ikke for, selvom man skal holde det i ro".*

MD: *"Så det blev til muskelblødninger?"*

VÆ: *"Ja"*

MD: *"Er der andre farer eller risici forbundet med at dyrke vægttræning?"*

VÆ: *"Ja, det er at... dengang pressede vi... det passer ikke helt, hvad jeg sagde, for vi pressede hinanden så hårdt. Der er i hvert fald én, som jeg kender, han er i hvert fald blevet, han er invalid i dag, altså hans ryg er ødelagt. Han arbejder ikke mere. En der hedder F... P.... Han fik en diskusprolaps, og den kom han sig aldrig over. Og D... fik også en diskusprolaps, men jeg ved sgu ikke rigtig, om det var fra træning af, eller hvordan og hvorledes. Men F..., den fik han nede i centeret, da han var i gang med at træne."*

MD: *"Så var det overtræning, eller...?"*

VÆ: *"Overbelastning. Forkert træning, for mange kilo" (37.14 – 35.14).*

TA og VÆ's udsagn kan, fra et Bourdieusk perspektiv, tolkes som, at den fysiske styrke, sejhed, hårdhed og selvopofrelse er en del af idrætsgrenenes doxa og indgår således i idrætsdeltagernes strategi for at opnå anerkendelse og en fordelagtig position i feltet. Dette ved at presse kroppen optimalt på bekostning af skader, som synes uvæsentlige. Ligeledes er det et billede på den instrumentelle tilgang, som de lavere positionerede er disponeret til at have i forhold til idrætsdeltagelsen.

Tennisspilleren har sammenlignet med taekwondoudøveren og vægtløfteren en meget divergens holdning og tager direkte afstand fra idrætsgrene, som er forbundet med vold. Hun udtrykker sin afstandstagen på følgende måde:

MD: *"Hvad for en idrætsgren kunne du mindst forestille dig, at du ville dyrke"*

TE: *"Boksning, det tror jeg simpelthen. Altså ikke motionsboksning, men hardcore boksning, hvor man skal stå og slå på hinanden. Dét eller karate, hvor man skal stå og sparke på hinanden. Sådan noget voldssport, det er ikke mig."*

MD: *"Hvorfor ikke?"*

TE: *"Jamen, det der med at stå og slå på nogle, det ligger bare så fjernt fra mig. Og jeg kan ikke rigtig se... altså sådan noget motionsboksning, hvor man bare står og bokser ud i luften, det synes jeg er fedt, og det kunne jeg godt finde på. Men det der med, at der sådan skal indgå det der, som jeg synes er et voldsparameter, hvor man skal stå og slå på en anden en, og jo mere syge de kommer til at se ud, jo mere sejt er det - det er slet ikke mig. Jamen det er ikke sport for mit vedkommende"... "Det der med, at man skal stå og slå på én som faktisk bliver skadet - at man påfører andre skade, det synes jeg ikke er fedt, og det kunne jeg heller ikke selv tænke mig" (10.45-9.24).*

TE's frastødelse overfor det voldelige i forskellige idrætsgrene kan tolkes ud fra hendes habitus, som dels indeholder den praktiske betydning af det at være en kvinde, hendes erhverv som læge samt hendes sociale samfundsposition. Det kan således ses som et udtryk for hendes praktiske sans for de strukturer og dispositioner, som er knyttet til en borgerlig klassehabitus, hvor vold og smerte opfattes som vulgært. I stedet tiltales de af

idrætsgrene, der på ingen måde er forbundet med vold, hverken fysisk eller psykisk, men som til gengæld er styret af fairplay og et uskrevet moralkodeks (Bourdieu, 1984: 215). Hendes udsagn kan således tolkes som en afsky, afstandstagen og fremmedgjorthed, som Bourdieu mener, karakteriserer den afsmag, som er tæt forbundet med smagspræferencer. Afsmagen kan i en yderligere tolkning bestå i, at vold opfattes som primitivt (forestillingen om, at man slår, hvis man ikke kan tale om tingene), udannet og mangel på kulturel kapital. Denne afstandstagen bidrager til de højt positioneredes manifestation og reproduktion af deres sociale position.

Sammenfattende for interviewene viser det sig, i overensstemmelse med teorierne, at især de lavt positionerede og deres idrætsgrene (TA og VÆ) er forbundet med et højt volds-, smerte- og risikoniveau. Dette udviser de bevidsthed omkring og giver udtryk for, at de opfatter det som en naturlig del af idrætsgrenen, men tillægger det ikke så stor negativ betydning, at det afholder dem fra at dyrke idrætsgrenen. Som modpol til denne opfattelse befinder TE sig, som tager direkte afstand fra idrætsgrene, der er forbundet med vold.

9.2.6. De tekniske udfordringer

De tekniske udfordringer er mere udpræget indenfor nogle idrætsgrene, og ifølge Bourdieu tiltaler et højt teknisk sværhedsniveau for at mestre idrætsgrenen særligt de højt positionerede. Dette danner grundlag for reproduktion, fordi tidlig indlæring er af afgørende betydning for at beherske idrætsgrenen (Bourdieu, 1978: 838; Bourdieu, 1984: 215). Derudover kræver et højt teknisk niveau også en stor tidsinvestering, som historisk set var et gode, der tilhørte overklassen. I dag kan man diskutere, hvorvidt sidstnævnte stadig gør sig gældende, men til gengæld kan det postuleres, at de højt positionerede har mere fleksible arbejdstider og -forhold. Interviewene viser, at der er store forskelle indenfor de forskellige idrætsgrene i forhold til, hvilken betydning udøverne tillægger de tekniske udfordringer, og at det overordnet set, i overensstemmelse med teorierne, er de højt positionerede (GO og TE), der har deres præferencer for de tekniske udfordringer forbundet med idrætsdeltagelsen. Dette udtrykkes således af GO:

MD: *"Hvad er de vigtigste grunde for dig for at spille golf?"*

GO: *"Udfordringen i, hvor svært det egentlig er, kombineret med, at man kan se, at man bliver bedre, hvis man træner på det..." "Altså, den tekniske udfordring... Det er bare teknisk meget svært, synes jeg, og der er mange ting, man skal arbejde på for at blive bedre. Det er ikke sådan noget man bare lige kan lære" (17.06-16.04).*

TE udtrykker det på følgende måde:

MD: *"Hvad er det, der gør det sjovt?"*

TE: *"Jamen, jeg kan godt li' at skulle arbejde med at ramme bolden rigtigt og teknikken, altså, der er både meget teknik og selvfølgelig også lidt fysik i det, og at man også skal tænke taktisk undervejs. Så sådan en god kombination af forskellige ting" (22.34-22.14).*

TE og GO's præferencer for de tekniske udfordringer kan ses som et udtryk for de sociale betingelser, der giver dem en position, der tillader dem at have overskud til at søge udfordringer af deres egne kompetencer. Både deres økonomiske og ikke mindst kulturelle kapitaler muliggør denne praktik, som ifølge Bourdieu er en mulighedspraktik, der kendetegner de kulturelt rigeste i samfundet.

I modsætning til de højt positionerede nævner SV det tekniske i forbindelse med idrætsgrenen som noget negativt, fordi han mener, at idrætsgrenen er meget ensformig, og at de tekniske udfordringer er begrænsede, bevægelsernes ensformighed og gentagelser taget i betragtning. Denne opfattelse kan skyldes, at han selv på et tidligt tidspunkt har indlært bevægelserne og derfor ikke opfatter dem som udfordrende. Derudover kan det tolkes, som at hans samlede kapitalvolumen er en smule højere end de typiske idrætsudøvere inden for idrætsgrenen, og at han i forhold til det tekniske ikke føler sig tilstrækkeligt udfordret men i stedet ville være mere draget af de højere positioneredes idrætspræferencer i forhold til dette aspekt.

Også vægtløfteren nævner de tekniske udfordringer, men ikke som noget han værdsætter, men nærmere som en nødvendighed, som han med årene er blevet opmærksom på for at undgå skader. Da han var yngre tillagde han ikke det tekniske nogen betydning, fordi det blev overskygget af konkurrenceelementet:

MD: *"Var det vigtigt, det tekniske omkring det – at træne rigtigt?"*

VÆ: *"Ikke dengang for man var ikke så bevidst om at træne rigtigt. Der skulle bare en masse kilo på, så man kunne vise, hvem der var stærkest, altså der var jo indbyrdes konkurrence. I dag er man jo lidt mere bevidst om, at det er vigtigt at træne rigtigt... man bliver også mere fornuftig, når man bliver ældre. I dag, altså der træner jeg jo slet ikke på den måde, som jeg gjorde dengang"*

MD: *"Hvordan træner du i forhold til dengang?"*

VÆ: *"I dag der træner jeg med små kilo, og så træner jeg... hvad hedder det nu...altså at man kører rent ind i musklen uden at snyde på nogen måde. Og så med korte pauser og så køre dem mere trætte. Det kunne vi ikke dengang, der havde vi længere pause og så en masse kilo på. Det giver let skader jo, men det kan jeg slet ikke holde til i dag, så får jeg skader" (35.15 – 34.07).*

Således kan VÆ's oprindelige instrumentelle og konkurrencemæssige tilgang til sporten tolkes som overskyggende den tekniske side af idrætsudøvelsen, fordi udbyttet var, i en fortolkning, mere synligt og erhvervedes hurtigere ved vægtning af det instrumentelle og konkurrencemæssige (i form af synlige muskler og anerkendelse af den målelige præstation). Det blev foretrukket frem for det mere langsigtede og abstrakte udbytte, som det tekniske kan føre med sig i form af at undgå skader eller en forbedring af den sociale position.

9.2.7. Omgivelserne herunder betydningstillægningen af naturen

Naturen spiller en varierende rolle i forhold til udøvelsen af de forskellige idrætsgrene og tillægges en varierende betydning IP'erne imellem. Ifølge Bourdieu har de højt

positionerede med relativ høj kulturel kapital deres præferencer for idrætsgrene, der dyrkes i ensomhed og steder, der er uden for de flestes rækkevidde som for eksempel den vilde natur, Sociale positioner med relativ høj økonomisk kapital vil derimod hovedsageligt have deres præferencer for idrætsgrene, hvor naturen anvendes organiseret, skiltemærket og kultiveret (fx skiløb). Sociale positioner med relativ lav kapitalvolumen og relativ høj kulturel kapital vil i stedet tillægge det sociale aspekt betydning i forbindelse med idrætsudøvelsen (Bourdieu, 1984: 215 & 220). Dette kan dyrkes i forbindelse med holdsport, som ofte udøves i idrætsanlæg og derfor spiller naturen en underordnet rolle. Det samme gør sig gældende for sociale positioner placeret lavt til højre i det sociale rum, som hovedsageligt har deres præferencer for idrætsgrene, der dyrkes i private centre og anlæg, og naturen er således ikke central.

Interviewene viste, at især GO, TE og VÆ tillagde naturen stor betydning for deres idrætsudøvelse. GO udtrykker hans præferencer for naturen og varierende omgivelser i forbindelse med idrætsudøvelsen således:

GO: *"...så foregår det jo ude i naturen og i nogle sjove omgivelser, som er meget varierende hele tiden... Jeg synes, det er spændende at spille på en ny golfbane, hvor man kommer ud og ser en hel masse ny natur og samtidig skal koncentrere sig for at spille så godt som muligt hele vejen rundt" ...*

MD: *"Det med naturen, er det vigtigt for dig?"*

GO: *"Det er et kæmpe plus, synes jeg, at man kan få nogle oplevelser der også"*

MD: *"Hvad giver det dig?"*

GO: *"Jamen, hvis man for eksempel kommer ud sådan en dag, hvor solen skinner og så få lov til at gå rundt i fire timer i varieret terræn, hvor man, ikke for at lyde alt for romantisk, hvis man spiller tidligt om morgenen, hvor dyrene render rundt på banen og sådan nogle ting samtidig med, at man kan dyrke sport, - det synes jeg er sjovt" (32.19-32.14 & 26.43-25.45).*

GO's udtalelser ('sjove omgivelser' og hele beskrivelsen af oplevelserne forbundet med golfspillet i sidste udsagn) vidner om, at han tillægger idrætsudøvelsen en æstetisk

dimension, hvilket, ifølge Bourdieu, er karakteristisk for den dominerende klasse, i modsætning til de lavere positionerede som til gengæld har en nødvendighedssmag.

Også TE tilskriver det at være udenfor stor betydning for sin idrætsudøvelse:

TE: *"Det er udenfor. Det synes jeg er fantastisk sådan om sommeren, når vejret er godt, og man er udendørs, og man ikke skal ind i en squashhal, eller sådan et eller andet. Det synes jeg er rigtig fedt."*

MD: *"Hvad er det fede ved det?"*

TE: *"At man er ude? Det er at få noget frisk luft og nyde det. Bare at have muligheden for at være ude, det synes jeg er dejligt" (35.15-34.52).*

VÆ udtrykker blandt andet om naturen i forhold til hans idrætsudøvelse:

VÆ: *"Cyklings om morgen, konditionstræning om morgenen og vægttræning om aftenen"...*

MD: *"Og var det i et træningscenter?"*

VÆ: *"Jahhh"*

MD: *"Både konditionstræning og vægtløftning?"*

VÆ: *"Ja, eller nede ved stranden – løbe nede i sandet eller i skoven" (47.43-47.35 & 47.25-47.12).*

VÆ's anvendelse af naturen i forbindelse med idrætsdyrkelsen er, hans sociale position taget i betragtning, i modsætning til teorierne. Dog er VÆ, GO og TE alle opvokset i nærheden af og har tilbragt tid i naturen både i forbindelse med lege og sammen med deres forældre, hvor de fiskede, gik ture, sejlede med videre. Ud fra et Bourdieusk perspektiv kan det fortolkes som, at de kropslige erfaringer med naturen allerede i deres tidlige barndom og gennem deres opvækst er inkorporeret som en del af deres habitus. Dette former grundlaget for deres præferencer udtrykt som en bestemt livsstil. Således har de lært at tillægge naturen værdi. Samtidig kan det også, ud fra en Bourdieusk tolkning, have en sammenhæng med idrætsudøvernes objektive mulighedsbetingelser,

hvilket er udtrykt ved, at de bor i områder tæt på skov og vand, hvor der er mulighed for at forbinde idrætsudøvelsen med naturoplevelser.

9.2.8. Lokal- og globalorientering i forbindelse med idrætsudøvelsen

Interviewene afslørede et uventet aspekt: Orienteringen i forhold til de lokale og globale omgivelser i relation til idrætsudøvelsen. De højere positionerede, GO og TE, havde et meget vidtrækkende og globalt udsyn, som de forbandt med deres idrætsudøvelse. De havde begge dyrket idrætsgrenen i forbindelse med rejser og udlandsophold, begge i USA, da de boede der i en periode og TE også i Schweiz. De lader sig således ikke begrænse til at være bundet til et bestemt sted i forhold til at dyrke idrætsgrenen. Tennisspilleren udtrykte det som følger:

MD: *"Du sagde før 'nemt at have med rundt'?"*

TE: *"Jamen, det er jo det der med, at man bare skal have en ketcher og et par sko, og så kan man spille tennis alle vegne. Altså, der er jo tennisbaner over hele verden. Og der er altid muligt at finde et sted, hvor man kan spille tennis, hvis man har lyst til det."*

MD: *"Er det noget du har benyttet dig af?"*

TE: *"Ja, indimellem. Også da jeg var i Schweiz begyndte jeg jo også at spille tennis dernede. Jo, det har jeg egentlig. I USA var det jo så også, fordi jeg var tennistræner, så der er det klart, at der havde jeg det med" (22.11-22.35).*

GO udtrykker:

GO: *"Jeg spiller ikke i en klub på den måde, at jeg spiller på et hold. Jeg er bare medlem deroppe [i Nordjylland, hvor forældrene har sommerhus]. ... Men det betyder også, at jeg godt må spille på andre baner i Danmark" ...*

GO: *"Nu var jeg så heldig⁵⁴ at være i USA her i efteråret, hvor jeg også havde golfudstyret med og kunne spille golf"* (29.26-29.07 & 41.38-41.28).

De lavere positionerede, VÆ og FO, virkede derimod mere lokalt orienteret i forhold til idrætsudøvelsen. VÆ havde altid dyrket idrætsgrenen i det lokale fitnesscenter i byen, hvor han er opvokset og stadig bor:

VÆ: *"Det er stadigvæk det samme træningscenter, men jeg plejer at løbe et kvarter-tyve-minutter. Da løber jeg nede ved slottet og rundt, og så løber jeg ind i træningscenteret, og så vægtræner jeg lige en tre-kvarter"* (47.08-46.50).

Derudover vil jeg også tolke det som en indikator på lokal orientering, at VÆ under interviewet refererer til folk og steder i lokalområdet, som jeg ikke kender, uden at forklare nærmere hvem eller hvor, han mener. Her kan hans referering til "slottet" i citatet ovenfor nævnes samt citatet under afsnittet om "volds-, smerte- og risikoniveau", hvor han ligeledes nævner personer, jeg ikke kender. Også FO's idrætsudøvelse er begrænset til nærmiljøet, hvor han både som barn og i dag spiller i den lokale klub.

FO: *"Ja, det er i den lokale idrætsforening"..."det er nemt at spille fodbold og gå over på den anden side af vejen og være med..."* (19.16-19.12 & 51.38-51.27).

I en Bourdieusk optik kan en global orientering tolkes som, at de højest positionerede søger det nye, anderledes og distingverende – i dette tilfælde det internationale præg – for at bevare deres dominerende position i idrætsfeltet (Bourdieu, 1984: 215). Samtidig kan det tolkes, at de højere positionerede har flere muligheder for at kombinere deres jobs og uddannelse med rejser, jobbenes karakter og deres lange uddannelsesniveau taget i betragtning og udgør således deres objektive mulighedsbetingelser. Også deres økonomiske kapital giver dem i større udstrækning mulighed for at rejse, fordi de forskellige sociale positioners præferencer, ifølge Bourdieu, også er baseret på deres

⁵⁴ Det er interessant, at GO benævner det som hans 'held' at tage til USA, hvilket i en Bourdieusk tolkning ikke skal betragtes som et held, men tværtimod, at han er disponeret til det, og at hans kapitaler og mulighedsbetingelser muliggør opholdet.

økonomiske præmisser (Bourdieu, 1984: 212). De lavere positionerede, som umiddelbart virkede mere lokalt orienteret, kan tolkes som et udtryk for deres præferencer, som afspejler en nødvendighedssmag. Eftersom dette aspekt ikke blev undersøgt direkte i interviewene, består der er en risiko for, at fundene er mere tilfældige end en egentlig tendens.

9.2.9. Skjulte koder indenfor idrætsgrenen

Ifølge Bourdieu eksisterer der inden for alle felter nogle skjulte koder, hvor uskrevne regler, værdier, normer og krav er gældende og styret af de dominerende i feltet. Dette udtrykker Bourdieu således:

“Thus it can be seen that economic barriers (...) are not sufficient to explain the class distribution of these activities. There are more hidden entry requirements, such as family tradition and early training, or the obligatory manner (of dress and behaviour), and socializing techniques...” (Bourdieu, 1984: 217)

Dette beskrives meget udførligt af golfspilleren:

MD: *”Føler du, at du adskiller dig fra andre golfspillere?”*

GO: *”Ja, det føler jeg faktisk i forhold til dem, jeg spiller med nu, i hvert fald en gruppe af dem. Den gruppe, jeg adskiller mig i forhold til, det er dem der har spillet altid. Altså, der er nogle af mine venner, som har spillet meget golf igennem hele deres ungdom. Jeg har ikke på samme måde som dem fået en indføring i alle de små detaljer, der er omkring golf. Detaljer om, hvordan man opfører sig, og hvordan man gør og driller hinanden og sådan nogle helt specifikke golfing. Jeg forestiller mig, at de, når de har gået på hold, har lært nogle ting. Så der er mange nye ting jeg lærer, når jeg spiller sammen med dem. Altså der er alle mulige etiketteregler, og det kan man også godt læse om i bøger, men der er også bare mange sådan småting... jeg kan ikke lige komme på noget... Det er bare forbundet med, at jeg aldrig har deltaget i golfkonkurrencer ret*

meget, altså jeg har kun været med et par enkelte gange, og når jeg så spiller med dem, der har været med masser af gange - de har bare erfaring med mange ting, som jeg ikke rigtigt har prøvet, fordi jeg på mange måder føler, at jeg er selvlært indenfor golf."... "Altså det der med, at jeg godt kan føle mig lidt anderledes, end de andre golfspillere, det er for eksempelvis, når jeg har mit golfsæt på ryggen og cykler op ad hele Randersvej og ud til golfklubben - det ser jeg ikke rigtig andre golfspillere gøre" (6.34-4.43).

GO's udtalelser vidner om, at der eksisterer en masse specifikke golfdetaljer og en implicit inkorporeret logik i golfkulturen, som GO ikke til fulde forstår, og som giver ham oplevelsen af, at han adskiller sig fra de andre golfudøvere. Dette kan tolkes som mangel på tidlig deltagelse og -indlæring samt fraværende familietraditioner, som fungerer som eksklusionsmekanismer i delfeltet. Ifølge Bourdieu er det nemlig ikke tilstrækkeligt at have en intellektuel forståelse for spillet, men i stedet er det nødvendigt med en kropslig 'comprehension' for at blive inkluderet i feltet (Bourdieu & Wacquant, 1996: 102; Bourdieu, 2000: 135). Golf interpreteres, i en Bourdieusk tolkning, en kultur som værende den legitime men uden at kommunikere adgangskriterierne. Der er, i GO's tilfælde, ikke overensstemmelse mellem delfeltets habitus (den implicite indbyggede logik omkring golfspillet) og hans egen habitus. Dette kommer til udtryk i form af en fremmedgjorthed og en manglende forståelse for feltets doxa. Dog er det tydeligt, at han er bevidst om, at der eksisterer uskrevne regler, fordi han kan mærke effekterne af dem; at han har svært ved at føle sig optaget i feltet, hvilket kommer til udtryk i hans beskrivelse af ikke til fulde at være en del af fællesskabet og golfkulturen. Han beskriver det som naturligt, at de uskrevne regler eksisterer, og at det er ham, der ikke forstår dem frem for, at det er de andre udøvere, der ikke indvier ham i dem. Dette indikerer, fra en Bourdieusk vinkel, at der eksisterer en symbolsk vold, hvor han bidrager til at ekskludere sig selv eller om ikke andet har svært ved at indtage en fordelagtig position, fordi han ikke er bevidst om, at hans habitus og den manglende finkultur samt den manglende golf i opvæksten har en betydning for optagelsen på feltet. Han foreslår i stedet selv, at det skyldes mangel på deltagelse i konkurrencer, og at han først er startet forholdsvis sent.

Følelsen af at adskille sig fra de andre idrætsudøvere blev også udtrykt af TA, men på en anden måde, nemlig i form af hans bidrag til og vægtning af det sociale aspekt til trods for at idrætsgrenen er forholdsvis individuel. TA udtrykker denne adskillelse som noget positivt og i modsætning til GO, kan det tolkes som bidragende til hans position i delfeltet. Udover TA og GO er der ikke flere, der nævner noget i den retning, tværtimod så udtrykker SV flere gange, at han netop syntes, at idrætsgrenen tiltrækker den samme type mennesker, fordi idrætten er så ensidig. Derfor oplevede han også mange ligheder mellem dem, han svømmede med og sig selv. Fra et Bourdieusk perspektiv kan dette tolkes, som at interviewdeltagernes habitus er i overensstemmelse med feltets habitus, og at de agenter, hvis habitus ikke er i overensstemmelse med feltets, ikke vil blive inkluderet. Derudover kan det tolkes, at SV bestrider en dominerende position i delfeltet og således er med til at bestemme den arbitrære kultur, der eksisterer.

9.2.10. Delkonklusion

Sammenfattende viser denne analysedel, at de højere og mellempositionerede IP'er samt TA har oplevet stor opbakning fra deres familier i forbindelse med idrætsudøvelsen. Det kan tolkes, at familierne har en kapitalvolumen, der muliggør investering i idrætsfeltet, og at de samtidig forstår det mulige udbytte af denne investering, som kan føre til reproduktion eller endda forbedring af deres sociale samfundsposition ved, at de indtager en fordelagtig position i idrætsfeltet. IP'ernes præferencer for individuel- eller holdsport viser sig at have en sammenhæng med deres kapitalsammensætning. TE og SV tiltrækkes af individuelle sportsgrene, men værdsætter til gengæld den udvendige nytte, der er forbundet med idrætsudøvelsen i form af sociale kontakter. Modsat er TA og FO, i kraft af deres forholdsvis lave sociale position, disponeret til at dyrke holdsport, og de tillægger det sociale og fællesskabsfølelsen stor betydning for deres egen idrætsudøvelse. De lavere positionerede IP'ers instrumentelle forhold til idrætsudøvelsen afspejles i deres kropsidealer, der for mænd består af store muskler, hvorimod kvinder skal være mere feminine; ikke for muskuløse og ej heller for store. De højere positioneredes IP'ers kropsideal er det samme for mænd og kvinder og skal afspejle 'den sunde krop'. I modsætning til de lavere positionerede IP'er er der i mindre grad en sammenhæng

mellem kropsidealet og deres idrætsudøvelse. De tager alle, på nær TE, afstand fra tykke kroppe, og således kan det tolkes som et udtryk for en kropsliggjort inkorporering af den aktuelle videnskabelige fremstilling af den sunde krop. I forhold til konkurrenceelementet, så viste interviewene, at VÆ, SV og GO alle foretrak idrætsgrene, der kan måles direkte i tid, kilo eller 'handicapper', og at de opfatter konkurrencen som et vigtigt element i deres idrætsudøvelse, hvilket afspejler logikken, der er forbundet med økonomisk kapitalopfattelse. TE og TA mener ikke, at konkurrenceelementet skal overskygge det sociale, hvilket kan tolkes ud fra deres kapitalsammensætning, som overvejende består af kulturel kapital. For de lavere positionerede IP'er, VÆ, TA og FO er konkurrenceelementet tæt forbundet med ære, respekt og hierarki, som er det direkte udbytte af den kropslige kapital, de investerer i idrætspræstationer. Modsætningsvist er der andre og flere forskellige kapitalformer, som kan konverteres til symbolsk kapital indenfor de idrætsgrene, som de højt positionerede IP'er har deres præferencer for, og andre former for udbytte forbundet med idrætspræstationerne. Volds- og smerteniveauet i idrætsdeltagelsen viste sig at kunne tolkes som værende forbundet med klassehabitussen, hvor de lavt positionerede (VÆ og TA) opfattede det som en naturlig del af det at dyrke idræt, hvorimod TE, som er højt positioneret, tog stærkt afstand fra alle idrætsgrene indeholdende et voldsparameter. De tekniske udfordringer viste sig at være en præference for TE og GO og kan således betragtes som afspejlende de højt positioneredes klassehabitus. Naturen i forbindelse med idrætsudøvelsen viste sig at have en tæt forbindelse med IP'ernes kropsliggjorte erfaringer fra barndommen og således tilskrev VÆ, GO og TE dette aspekt værdi. Perspektivet om lokal- og globalorientering viste en mulig tendens til, at de højt positionerede IP'er (TE og GO) havde et mere globalt udsyn i forbindelse med deres idrætsdeltagelse i modsætning til de lavere positionerede (VÆ og FO), der virkede mere lokalt orienteret. Dette kan tolkes som de højt positioneredes strategi for at reproducere deres position ved at søge det nye og distinktive men kan også ses som et direkte udtryk for de forskellige samfundspositioners mulighedsbetingelser i forhold til idrætsudøvelsen. Interviewene viste, at der indenfor golfkulturen eksisterer nogle uskrevne regler, som GO ikke er indviet i. Dette kan forklares ud fra hans dispositioner, som gør det svært for ham til fulde at blive optaget i feltet. Det antages, at der også indenfor de andre idrætsgrene eksisterer lignende 'koder', men at det ikke er

noget, de valgte IP'er bemærker eller giver udtryk for, fordi deres habitus stemmer overens med feltets habitus. Sammenfattende viser tolkningen af interviewene, at der sandsynligvis er en forholdsvis tæt sammenhæng mellem den sociale position samt agentens dispositioner og de motiver og tilgange, der er til idrætsdeltagelsen.

10. Metodediskussion

De metodiske implikationer og overvejelser, som opstod i forbindelse med det sociologiske forskningsinterview vil i det følgende blive diskuteret samt efterreflekteret over. Desuden vil undersøgelsernes validitet, repræsentativitet og generaliserbarhed herigennem belyses.

10.1. Interviewpersoner

Interviewundersøgelsen bestod af seks idrætsudøvere. Det ville have været ønskeligt med flere interviews både indenfor den enkelte idrætsgren samt flere forskellige idrætsgrene. Dette ville sandsynligvis have udgjort et bredere samt mere nuanceret udgangspunkt for analysen. Ligeledes ville det have været interessant at interviewe personer, som ikke er idrætsdeltagere. Dette var den oprindelige idé, men det viste sig at være vanskeligt at få sådanne personer til at medvirke⁵⁵. Ligeledes ville de tidsmæssige rammer have vanskeliggjort inddragelse af dette perspektiv, fordi udarbejdelsen af en anden interviewguide, tilpasset disse IP'er, havde været nødvendig samt en mental udfordring i forhold til, at jeg som I skulle sætte mig i den andens sted.

Kapitalsammensætningen og -volumen i forhold til IP'erne kunne med fordel have udgjort en større spredning og variation, for på den måde at undersøge polerne i det sociale rum. Det havde sandsynligvis været lettere at opnå, hvis jeg havde valgt at interviewe en ældre aldersgruppe. Kravet om uddannelse, der de senere år har vundet

⁵⁵ Dette kan eventuelt forklares ud fra samfundsdiskursen om, at man 'bør' dyrke motion, hvilket kan få ikke-idrætsdeltagere til at føle sig utilstrækkelige, og at de skal stå til regnskab for deres 'fravalg'. Dette kan bevirke, at de således ikke har lyst til at deltage i et interview omhandlende idræt.

indpas i samfundet, bevirker, at det er forholdsvist vanskeligt at finde personer med meget lav kulturel kapital for de yngre aldersgrupper, sammenlignet med befolkningen som helhed, som udgør sammenligningsgrundlaget for den relative placering i det sociale rum. Ligeledes har det været vanskeligt at finde IP'ere med meget høj økonomisk kapital, hvilket sandsynligvis skyldes, at det ofte erhverves over tid gennem livsforløbet efter at have foretaget investeringer og oparbejdet et højere indtægtsniveau. Jeg kan således slutte, at den udvalgte aldersgruppe ikke har været optimal i forhold til at opnå optimal spredning i det sociale rum. Til gengæld har aldersgruppen været hensigtsmæssig i forhold til at få personer til at deltage samt at bidrage til opnåelse af et forholdsvist ligeværdigt udgangspunkt for interviewet, eftersom deltagerne og forsker således var forholdsvist jævnaldrende.

10.1.1. Typiske og atypiske idrætsudøvere

I undersøgelsen var der kun én enkelt deltager fra de forskellige idrætsgrene, hvilket bevirkede, at deltagervariationerne i forhold til tilgangen indenfor de enkelte idrætsgrene ikke kom til udtryk. Tydeligst kunne disse have været belyst, hvis henholdsvis en typisk og en atypisk, eller med en anden benævnelse, ortodoks og heterodoks, udøver indenfor idrætsgrenene, var blevet udvalgt. Her ville det forventes, at de heterodokse som eksempelvis udgøres af de nytilkomne 'wanna-be's' indenfor idrætsgrenen samt de ortodokse, som udgør doxaen indenfor idrætsgrenen, kunne identificeres samt at forskellene i tilgangen til idrætsgrenen, herunder hvordan idrætsgrenen udøves, ville fremstå. Det ville dog kunne diskuteres, hvad definitionen på en heterodoks og en ortodoks idrætsudøver er, hvilke kriterier det skulle vurderes ud fra, og hvor meget og hvordan de skulle adskille sig fra hinanden. I stedet er det min antagelse, at tingene er mere komplekse, og at alle idrætsudøvere indenfor idrætsgrenen er 'bærer' af en unik historie, der på hver deres måde indeholder interessant information. Ligeledes ville en ortodoks sandsynligvis have haft som konsekvens for analysen, at Bourdieu var kommet til at fremstå strukturalistisk og med slutningen om, at alting går i arv. I stedet viser analysen, at alle er en variant af livsstilenes rum, som udgøres af et kompromis mellem dispositioner og tilfældigheder. Således improviserer den enkelte i en Bourdieusk

tolkning indenfor vedkommendes virkelighedskonstruktion. IP'erne må således opfattes som bidragende til viden om, hvordan et individ forvalter sine kapitaler og ikke som en repræsentant for idrætsgrenen.

10.1.2. Habitus som metodisk redskab

Interviewsituationen er et møde mellem forskerens og IP'ens habituser, og Bourdieu mener, at det er nødvendigt at overveje valget af I i forhold til IP'en, idet det må tilstræbes at benytte samspillet mellem deres personlige og sociale karakteristika som metodisk redskab (Bourdieu, 1999: 607-608). Dette har ikke været muligt, eftersom jeg var den eneste I, og jeg erfarede således, at det var lettere at indhente information fra personer, der er tættere på min egen position i det sociale rum. I de tilfælde, hvor informanten og jeg habituelt placerede os langt fra hinanden samt hvor jeg følte en vis grad af afsky for idrætsgrenen, måtte jeg arbejde med at overvinde dette for at være i stand til at forløse IP'ens fortælling. Det viste sig dog at være en udfordring især i forhold til de idrætsgrene, jeg ikke selv har dyrket. Ligeledes viste VÆ sig vanskelig at interviewe og var samtidig den IP, der udviste størst skepsis i forhold til at skulle deltage. Han fortalte ikke meget af sig selv men svarede forholdsvist kort på mine spørgsmål og var desuden ikke så reflekteret og tydelig i sine svar, hvilket blandt andet kom til udtryk i udsagnet på side 68 og 75. Dette kan skyldes flere ting: Det var mit indtryk, at han generelt er "en mand af få ord" samt at der er en forskel i vores sociale baggrunde, som kommer til udtryk. Således kan han have følt, at han ikke er blevet forstået, fordi jeg ikke har gået til vægtløftning, og fordi vi socialt positionerer os forskelligt. Konsekvensen var, at jeg blev meget styrende i interviewet samt at jeg efterfølgende er blevet bevidst om, at jeg ofte stillede lukkede spørgsmål, og at han som følge deraf svarede kort. Interviewet med VÆ var ligeledes det sværeste interview at transskribere, fordi hans sætninger ofte var ufuldstændige og uafsluttede, og fordi han talte utydeligt og med meget stærk dialekt⁵⁶. Modsat viste interviewet med TE samt transskriberingen heraf sig nemmest, hvilket sandsynligvis skyldes overensstemmelse i forhold til køn, habitus og idrætsgren.

⁵⁶ Jeg erfarede, at det er svært at transskribere dialekt, så det giver mening for andre end dem, der har været til stede under interviewet. Jeg har derfor valgt at gengive interviewet med flere ændringer til rigsdansk for forståelsens skyld.

Ligeledes var IP'ens sætningsformuleringer logisk opbygget, ud fra min forståelse, idet hun talte langsomt og tydeligt, havde gjort sig mange overvejelser, om de ting der blev spurgt ind til, og hun havde generelt et højt refleksions- og abstraktionsniveau. Dette kom blandt andet til udtryk i udsagnene på side 69 og 76. Ovenstående forhold havde samtidig konsekvenser for IP'ernes udsagn, hvilket også ses ud fra de valgte citater, som bærer præg af, at samtalen i nogle af interviewene har været mere fri og flydende end i andre.

Ovennævnte afstande i habituser blev forsøgt overkommet ved at tage IP'ens perspektiv samt en mental forberedelse på at træde i den andens sted ved at oparbejde et kendskab til idrætsgrenen gennem samtale med andre udøvere, læsning om idrætsgrenen, samt at se den på tv. For at opnå den størst mulige forståelse ville det dog have krævet, at jeg selv dyrkede idrætsgrenen samt delagtiggjorde mig i alt det, der er forbundet med idrætsgrenen for at blive en del af idrætsgrenens kultur (fx læse de tidsskrifter, der typisk læses af udøvere, involvere mig i det sociale miljø forbundet med idrætsgrenen etc.), hvilket ville have været et meget omfattende og tidskrævende projekt. Derudover bestræbte jeg mig på at gå fordomsfrit og nysgerrigt til værks, for på den måde at undgå at lade mig styre af mine egne forudindtagede forestillinger om idrætsgrenen og dets deltagere. Ovennævnte, sammen med en bevidstgørelse om min egen habitus i forbindelse med udarbejdelsen af min livsbane, fungerede som en bestræbelse på at korrigere for udfordringerne, og jeg mener således, at det kan forsvares, at jeg fungerede som I under alle interviewene. Som alternativ kunne andre I'ere have været valgt til at gennemføre interviewene, hvilket i stedet havde medført andre udfordringer.

Samtidig må det forventes, at min tilstedeværelse har haft en indvirkning på interviewpersonernes udsagn. Som eksempel må det formodes, at IP'ernes mulige bestræbelser på ikke at støde mig samt den symbolske vold, som interviewsituationen udgør, sandsynligvis har haft indflydelse på udtalelser om kropsidealer mv. Ligeledes kan min kapitalsammensætning indirekte være kommet til udtryk (fx i form af sproglige formuleringer, ydre udtryk som eksempelvis påklædning), hvilket kan have haft en betydning for magtforholdet mellem IP'en samt mig som forsker i interviewsituationen. Dette må således anskues som forbehold og utilsigtede påvirkninger, der kan have haft

indflydelse på analyseresultaterne samt vurderes som influerende på undersøgelsens validitet.

10.2. Interview som metode

Interviewformen har udgjort nogle fordele men også nogle begrænsninger. Andre interviewformer, som eksempelvis fokusgruppeinterviews, hvor flere fra samme idrætsgren interviewes samtidig, ville have haft den fordel, at IP'erne kunne supplere og diskutere med hinanden, som muligvis kunne have ført til flere perspektiver og større refleksion på det samme spørgsmål. Ulempen havde dog været, at interviewdeltagerne kunne have påvirket hinandens opfattelser, og at det således ikke havde været den enkeltes opfattelse og position i idrætsfeltet, der var blevet belyst. Samtidig vurderede jeg, at formålet med undersøgelsen var at frembringe den unikke historie og de individuelle opfattelser, og det ville således ikke have været hensigtsmæssigt at strukturere undersøgelsen som fokusgruppeinterview.

Tidsrammen for interviewene viste sig i flere tilfælde at være begrænset i forhold til at få skabt en tillid, tryghed samt IP'ernes forståelse for interviewsituationen; de 'skjulte' koder, der er forbundet med interviewsituationen. Dette gjorde sig især gældende for VÆ og SV og kan have en sammenhæng med personens omstillingsparathed (at indgå i nye og uvante situationer) samt erfaringer med lignende situationer.

10.2.1. Observationer

Interviewene kan samtidig betragtes som indeholdende en observation af IP'erne og deres livsstile, hvilket udtrykkes i personernes udseende, fremtræden, hjemmets indretning osv. Heri ligger viden gemt, som jeg på et abstrakt plan har fået indblik i, og som i et vist omfang kan bidrage til den tolkning, jeg foretager af interviewene. Denne dimension er dog ikke ekspliciteret, fordi det vurderes vanskeligt at inddrage på en neutral måde, der fremstiller de forskellige smagskulturer ligeværdigt uden at være præget af det klassifikationsskema, der ligger i forskerens (min egen) habitus. Observation som

supplerende metodisk tilgang i undersøgelsen, havde været interessant at inddrage for at få flere perspektiver på IP'ernes idrætsudøvelse og en afsløring af nogle implicite og skjulte forhold omhandlende tilgangen til idrætsgrenen, forholdet til de andre idrætsudøvere samt udførelsen af idrætsgrenen.

10.3. Tekniske problemer

I interviewet med SV oplevede jeg tekniske problemer, som bevirkede at MP3-afspilleren optog interviewet uden lyd. Således har det ikke været muligt at transskribere interviewet eller at vedlægge dette som lydfil, men eftersom jeg opdagede fejlen umiddelbart efter interviewet, havde jeg udsagnene frisk i hukommelsen, og pointerne blev nedskrevet og for så vidt muligt forsøgt gengivet ordret. Nedskrivninger blev sendt til SV, som gennemlæste det og ændrede eller bekræftede udsagnene. Interviewet er, til trods for ovennævnte overvejelser, valgt inddraget som datamateriale, men videnskabeligt set bør det betragtes som forskerens subjektive gengivelser og fortolkninger af IP'ens udsagn i stedet for førstehåndsempiri.

10.4. Interviewguidens indhold

Interviewguiden viste sig at bidrage til behandling af IP'ens baggrund og forholdet til idrætsgrenen på fyldestgørende vis. Kapitalformerne kunne med fordel have været behandlet mere eksplicit, især den kulturelle⁵⁷ og økonomiske⁵⁸ kapital, for på et større grundlag at kunne indplacere IP'erne i det sociale rum. Flere af områderne i interviewguiden kunne der med fordel have været spurgt yderligere ind til, som eksempelvis livsstile. Dette område viste sig svært omsætteligt til spørgsmål, men til gengæld kommer livsstil til udtryk gennem personernes holdning til fysisk aktivitet samt mere implicit i deres udseende, fremtræden osv. Interviewene havde idræt som

⁵⁷ Den kulturelle kapital kunne have været uddybet med spørgsmål omhandlende foretrukne TV-programmer, aviser og bøger i hjemmet, rejsepræferencer, kunst- og kulturaktiviteter mv.

⁵⁸ Den økonomiske kapital kunne have været behandlet med spørgsmål omhandlende familiens værdier, ejendomme osv.

omdrejningspunkt, hvilket bevirkede, at IP'ernes tankegang blev styret i denne retning⁵⁹ i forhold til spørgsmålene, der blandt andet omhandlede livsstile generelt. Dette var en utilsigtet konsekvens, eftersom det var hensigten at få et bredere perspektiv på begrebet om livsstile.

Spørgsmålene omhandlede de distinktive træk – dem der viste en forskel og som var skelsættende i forhold til andre idrætter og kroppe – viste sig at afsløre IP'ens præferencer og tilgang til idrætsdeltagelsen. Et eksempel på dette var følgende spørgsmål: *"Hvilken idrætsgren kunne du mindst forestille dig at dyrke?"*. Jeg kunne således med fordel have formuleret flere lignende spørgsmålene, hvor forskellene (hader-elsker, nyder-tager afstand fra) kunne udtrykkes. Ligeledes gav spørgsmålene omhandlende sved, vold osv. også indblik i distinktionerne og den enkeltes forhold til kroppen. Det kunne med fordel have været uddybet yderligere ved eksempelvis at stille følgende spørgsmål: *"Kunne du forestille dig at dyrke boksning?"* og *"Skal man svede, når man dyrker idræt?"*. Spørgsmålene kunne have bidraget til undersøgelse af, hvad der tillægges betydning samt tages afstand fra i forhold til områder, som alle IP'erne ikke kom omkring af sig selv.

10.5. Indtagelse af forskerrollen

Generelt synes jeg at have gennemgået en udvikling i rollen som I. Med tiden følte jeg mig mere tryk og kvalificeret i rollen samtig med, at jeg blev bedre til at sætte mig i IP'ens sted. Derudover oplevede jeg, at jeg blev bedre til at vurdere, hvilke udsagn, der skulle spørges yderligere til, hvilket sandsynligvis skyldes erfaring med og træning i spørgeteknikker. Jeg forsøgte at bruge IP'ernes ord og udtryk for at få dem til at føle sig anerkendt og lyttet til. Jeg fik dog ikke altid formuleret spørgsmålene skarpt og præcist, hvilket sandsynligvis skyldes, at jeg valgte at være 100% nærværende og lyttende og forfølge tråden i stedet for at overveje det næste spørgsmål, og hvordan det skulle

⁵⁹ Dette forhold gjorde FO mig opmærksom på under interviewet (Lydfil, tid: 23.42-23.38).

formuleres. Dette er også en problematik, som Bourdieu forholder sig til og finder vanskelig:

"...how difficult it is to focus continuously on what is being said (and not solely the words) and think ahead to questions which might fall 'naturally' into the flow of the conversation, all the while following a kind of theoretical 'line'" (Bourdieu, 1999: 610).

10.6. Analyseindholdet

Bourdieus teorier som udgangspunkt for analysen bevirker, at livsbetingelser og dispositioner også har styret indholdet samt tolkningen af udsagnene. Således kan det diskuteres, hvorvidt dispositionerne og dermed strukturerne tillægges for stor betydning i tolkningen af interviewene og i det hele taget, hvordan jeg kan vide mig sikker på, at det der tolkes er det 'rigtige'. Dette vurderer jeg som en af de uafklaretheder, man som forsker må affinde sig med, men denne uafklarethed kan dog mindskes ved at hente opbakning i andre og lignende undersøgelser, som eksempelvis forskningsoversigtens nr. 2 og 8. Dette bidrager ligeledes til undersøgelsesernes validitet, fordi det således ikke er enkeltstående tilfælde, men til gengæld genkendes mønstrene i andre undersøgelsessammenhænge. Det kan ligeledes hævdes at analysen har haft meget fokus på forholdet mellem de højt og de lavt positionerede, hvorimod forskellene mellem de sociale positioners kapitalfordeling har været tildelt mindre opmærksomhed. Dette er et perspektiv, som med fordel kunne have været udfoldet yderligere. Ligeledes har dette forhold en betydning for det forskningsperspektiv, som anvendes, og således hvilke udsagn samt hvordan udsagnene analyseres.

10.7. Delkonklusion

De metodiske overvejelser i forbindelse med konstruktionen af det sociologiske forskningsinterview bestod af flere forskellige forhold, som har en betydning for undersøgelsens validitet, repræsentativitet og generaliserbarhed. Ét af forholdene

omhandlede antallet af IP'er samt deres kapitalsammensætning, hvor en endnu større spredning og variation havde været hensigtsmæssigt for at undersøge yderpunkterne i det sociale rum. Ligeledes havde det været ønskværdigt at interviewe flere forskellige idrætsudøvere indenfor samme idrætsgren men med variationer i kapitalsammensætningen for at undersøge deltagervariationerne. Anvendelsen af habitus som metodisk redskab lykkedes kun delvist, blandt andet fordi, der kun var én forsker til samtlige IP'er. Således lykkedes dette i størst udstrækning for de personer, som jeg befandt mig tættest på i det sociale rum samt for de IP'er, hvis idrætsgrene jeg selv har dyrket. For at opnå den størst mulige forståelse havde det dog krævet, at jeg selv dyrkede idrætsgrenen samt delagtiggjorde mig i kulturen forbundet med idrætsgrenen. Konsekvensen heraf var, at der var nogle IP'ere, der syntes nemmere at interviewe end andre. Interviewformen som metode viste sig hensigtsmæssig i forhold til at frembringe den unikke historie og de individuelle opfattelser. Observation vurderes som en metode, der kunne have bidraget til en forståelse af, hvordan idrætsgrenen udøves men som ikke eksplicit har været inddraget i denne sammenhæng. Interviewguiden viste sig at bidrage til behandling af IP'ens baggrund og forholdet til idrætsgrenen på fyldestgørende vis. Kapitalformerne kunne med fordel have været behandlet mere dybdegående, især den kulturelle- og økonomiske kapital, for på et større grundlag at kunne indplacere IP'erne i det sociale rum. Flere af områderne i interviewguiden kunne der med fordel have været spurgt yderligere ind til, som eksempelvis livsstile samt de mere distinktive holdninger i forhold til andre idrætter og kroppe. I rollen som I gennemgik jeg en positiv udvikling, ikke mindst i forhold til at sætte mig i den andens sted, hvilket kan tilskrives erfaringen med opgaven. Ovenstående overvejelser må inddrages i forhold til vurderingen af, hvorvidt undersøgelsen lever op til det, der var hensigten. Det vurderes som værende tilfældet, og således kan undersøgelsen betragtes som valid, dog med vished om, at en større variation i IP'ernes kapitalsammensætning, en kombination af flere forskellige metoder samt tilføjelser (og ændringer) til interviewguiden havde været efterstræbelsesværdigt.

11. Konklusion

Dette afsnit vil udgøre en samlet og konkluderende diskussion af de indsigter om sammenhængen mellem sociale positioner og idrætsdeltagelse i Danmark, som specialet er nået frem til samt en vurdering af den valgte metodiske tilgang.

11.1. Specialets rammer

Det kan konkluderes, at specialets teoretiske tilgang både har haft konsekvenser for det perspektiv, hvorudfra analysen er tolket men også for konstruktionen af den empiriske undersøgelse. Udgangspunktet i Bourdieus teorier og begreber har bidraget til at belyse de strukturer, der gør sig gældende inden for idrætsdeltagelsen, som, jf. specialets indledning, politiske sundhedsprogrammer og kampagner ofte overser. Således vurderes den teoretiske ramme at være velvalgt i forhold til det, der var specialets hensigt. Dog kan det diskuteres, hvorvidt der i specialet er blevet lagt for meget vægt på strukturerne og således, hvorvidt Bourdieu er blevet anvendt i for deterministisk en udgave. Dette, mener jeg i en vis udstrækning, er tilfældet, hvilket dog ikke kun skyldes det teoretiske perspektiv men også undersøgelsesdesignet, herunder valg af IP'ere, som forholdsvis overensstemmende med de sociale positioner, der typisk dyrker idrætsgrenen. Således vil IP'erne bekræfte teorien om, at der er en sammenhæng mellem den sociale position og idrætspræferencerne. Dette havde sandsynligvis i mindre grad gjort sig gældende, hvis IP'erne havde været tilfældigt udvalgt i forhold til social position og idrætsgren. Perspektivet har til gengæld fungeret formålstjenesteligt som modpol til de politiske kampagner, hvilket var udgangspunktet for specialet.

En kombination af en kvantitativ og en kvalitativ undersøgelse viste sig at være hensigtsmæssig i forhold til at tegne et bredt og overordnet billede af idrætsdeltagelsen blandt sociale positioner samt at undersøge, hvad der ligger bag 'valgene' af idrætsgrene. Der viste sig at være mange overvejelser forbundet med konstruktionen af det sociologiske forskningsinterview for at opnå en videnskabelig objektivitet. Først og fremmest krævede det mental forberedelse for indtagelse af forskerrollen samt at skabe en teoretisk objektkonstruktion ved hjælp af det dobbelte brud. Derudover omhandlede

det overvejelser om kontrolleringen af den symbolske vold, hvilket jeg, alt sammen, mener lykkedes i tilfredsstillende omfang og i en sådan udstrækning, at undersøgelsen samlet set kan betragtes som valid. At basere interviewundersøgelsen på en semistruktureret interviewguide, inspireret af de karakteristika, som Bourdieu mener, kendetegner de forskellige sociale positioner og deres idrætspræferencer, viste sig at være hensigtsmæssig i forhold til at undersøge IP'ens baggrund og forholdet til idrætsgrenen. Kapitalformerne kunne dog med fordel have været behandlet yderligere. IP'erne og deres idrætsgrene viste sig at give et godt indblik i forskellige idrætspræferencer, men det kan diskuteres, hvorvidt de tilsammen udgjorde en stor nok spredning i forhold til deres kapitalsammensætning. Det vurderes, at de udvalgte IP'ere ikke var velvalgte i forhold til at undersøge yderpunkterne i det sociale rum. Ligeledes ville det have været hensigtsmæssigt at undersøge en ikke-idrætsdeltager, for at få indblik i, hvad der ligger bag 'fravalget' samt hvilke former for eksklusionsmekanismer, der måtte være i spil. Anvendelsen af habitus som metodisk redskab lykkedes kun delvist, blandt andet fordi, der kun var én forsker til samtlige IP'ere. Dette får igen betydning for validiteten af undersøgelsen, fordi forskerens egen sociale livsbane og position således vurderes som at have påvirket resultatet i en bestemt retning. Dog var dette et forhold, jeg var opmærksom på samt forsøgte at begrænse. Interviewformen viste sig at være hensigtsmæssig i forhold til at undersøge enkeltpersonernes livsbaner og smagspræferencer, men det vurderes, at metoden med fordel kunne have været suppleret med observationsstudier for at opnå dybere indsigt i forskellige forhold omhandlende IP'ens idrætsdeltagelse.

Ovenstående overvejelser i forhold til undersøgelsesrammerne bør betragtes som forbehold samt indgå i overvejelserne om, hvorvidt undersøgelsen lever op til det, der var hensigten. Det, vurderes overordnet set, at være tilfældet samtidig med, at de forhold, der har betydning for undersøgelsens gyldighed, er forsøgt imødekommet i en sådan udstrækning, at undersøgelsen kan betragtes som valid.

11.2. Sociale positioner og idrætsdeltagelsen

Det blev i specialet undersøgt, hvilken sammenhæng, der er mellem sociale positioner og smagspræferencer indenfor idrætsdeltagelsen i Danmark, og hvilken udvikling, der har været på området, herunder in- og eksklusion af idrætsfeltet. Det kan konkluderes, at idrætsdeltagelse og -præferencer samt kropsidealer varierer med tiden og blandt samfundsklasser og således kan de betragtes som sociale og historiske konstruktioner. Idrætten har historisk set været forbeholdt de øverste samfundsklasser og har således udgjort et privilegium belagt med social værdi. I forhold til nyere tid (1998) kan det konkluderes, at de højere og mellem sociale positioner, som vurderes til at være selvstændige, højere, mellem og lavere funktionærer samt de faglærte, har den højeste relative deltagelsesprocent i idræt og er således i størst udstrækning inkluderet i idrætsfeltet. Sammenlignet dyrker de lavere sociale positioner væsentligt mindre idræt, og det kan dermed konkluderes, at de i større grad er ekskluderet fra idrætsfeltet. Fra 1975 til 1998 er der generelt sket en stor stigning i deltagelsesprocenten, men denne stigning er markant større for de højere og mellem sociale positioner end for de lavere. Det kan derfor konkluderes, at der i 1998 er et større skel mellem de højere og lavere positioners idrætsdeltagelse, end der var i 1975. I en Bourdieusk tolkning kan det konkluderes, at idrætsfeltet samlet set har opnået en større relativ autonomi og således, at idrætskapital er blevet en præference for de højt positionerede at besidde. De højt positioneredes kapitalvolumen bevirker, at de har bedre mulighed for at konvertere deres kapitaler til symbolsk kapital i idrætsfeltet og dermed har de øgede muligheder for optagelse samt erhvervelse af en fordelagtig position. De dominerende i feltet har berettigelsen til at fastsætte adgangskriterierne samt hvad den symbolske kapital skal bestå af i idrætsfeltet, hvilket sikrer dem reproduktion i idrætsfeltet. Det kan således konkluderes, at de højere samfundsgupper, i en Bourdieusk tolkning, i større grad er inkluderet i idrætsfeltet sammenlignet med de lavere positionerede, fordi de har haft muligheden for at sikre en reproduktion af magtforholdene. Ligeledes bidrager de lavt positionerede til at ekskludere sig selv fra idrætsfeltet, idet de accepterer og anerkender magtforholdene i idrætsfeltet. Ud fra den Bourdieuske fortolkning af analysen kan det samlet set sluttes, at idrætsdeltagelse ikke er et frit valg, og at der ikke er lige muligheder for at deltage, de forskellige sociale positioner imellem.

11.3. Sociale positioner og idrætspræferencer

Specialet undersøgte udover den generelle idrætsdeltagelse også hvorfor og hvordan, der er en sammenhæng mellem sociale positioner og smagspræferencer indenfor idrætsdeltagelsen. Konklusionen baserer sig på seks kvalitative interviews og kan derfor kun pege på mulige tendenser.

Det kan konkluderes, at undersøgelsen viste tendenser til, at den sociale position samt IP'ernes dispositioner har en afgørende indflydelse på den enkeltes idrætspraktikker og idrætspræferencer. Dette kom blandt andet til udtryk i den kvalitative undersøgelse omhandlede naturens værditillægning i forbindelse med idrætsudøvelsen, som, i et Bourdieusk perspektiv, viste sig at være snævert forbundet med de i barndommen kropsliggjorte erfaringer, som er lagret i habitus. Derudover antydes der i interviewundersøgelsen, at der også er en sammenhæng med smagspræferencer og klassehabitussen, hvilket blandt andet kom til udtryk i forbindelse med sympati for idrætsgrene med et højt volds-, smerte og risikoniveau. Dette viste sig i størst omfang at være tilfældet for de lavere positionerede sociale grupper. På baggrund af interviewene kan det ligeledes konkluderes, at der ser ud til at være en forholdsvis tæt sammenhæng mellem kapitalsammensætningen og de motiver og tilgange, der er til idrætsdeltagelsen. Dette blev blandt andet udtrykt i forbindelse med præferencerne for individuelle idrætsgrene eller holdsport samt det forventede udbytte af idrætsdeltagelsen. Sidstnævnte viste sig for de lavere positionerede i høj grad at bestå af den fysiske nytte bestående af muskler samt ære og respekt, hvilket ligeledes viste sig at være tæt forbundet med konkurrenceelementet, som er det direkte udbytte af den kropslige kapital, der investeres blandt de lavt positionerede, udtrykt gennem deres idrætslige præstationer. For de højere positionerede bestod det forventede udbytte i større grad af skabelsen af sociale kontakter, naturoplevelser og psykisk velvære.

På baggrund af den Bourdieuske tolkning af interviewundersøgelsen kan det ligeledes konkluderes, at de sociale positioner distingverer sig selv og deres smag gennem strategier, der blandt andet tager afstand fra andres idrætspraktikker. Således kan den sociale position i et Bourdieusk perspektiv manifesteres eller forbedres. Dette kom til

udtryk i forbindelse med undersøgelsen af kropskontakten i idrætsudøvelsen, som det viste sig, at flere af de lavt positionerede havde deres præferencer for, og at de højt positionerede derimod tog afstand fra. Denne afstandstagen kom ligeledes til udtryk i forhold til kropsidealer, hvor stort set alle IP'erne tog afstand fra store kroppe, hvilket kan tolkes som en afspejling af den aktuelle videnskabelige udlægning af den sunde krop. Dette er i en Bourdieusk tolkning et eksempel på den symbolske vold, der finder sted i forhold til, at nogle sociale positioners praktikker og kroppe betegnes som henholdsvis sunde og usunde samt smukke og grimme. Denne symbolske vold fungerer endvidere socialt in- og ekskluderende. Ligeledes kan det på baggrund af interviewene konkluderes, at familieinvesteringer i forhold til idrætsdeltagelsen i en Bourdieusk tolkning kan betragtes som en strategi til reproduktion eller forbedring af den sociale position. Investeringerne bestod i forskellige former for opbakning og blev ligeledes afspejlet i de højere positioneredes præferencer for de tekniske udfordringer samt tendenser til en forholdsvis global orientering i forhold til idrætsudøvelsen. En anden strategi til bevarelse af privilegier viste sig, ud fra en Bourdieusk forståelse, at bestå af uskrevne regler og skjulte koder indenfor idrætsgrenene – i denne sammenhæng golf – som fører til in- og eksklusion af idrætsfeltet.

Sammenfattende for specialet kan det konkluderes, at idrætsdeltagelse blandt sociale positioner tilsyneladende ikke falder tilfældigt ud, hvilket kan forklares ud fra ydre men også indre forhold, som har indvirkning på sociale praktikker. I en Bourdieusk tolkning kan det forklares ud fra forskellige former for strukturer, som fungerer som in- og eksklusionsmekanismer både internt og eksternt.

12. Afgrænsning og perspektivering

Specialet har undersøgt sociale positioners idrætsdeltagelse i den organiserede idræt, og således afgrænset sig fra andre forskningsperspektiver. Enkelte af disse vil kort blive præsenteret i det følgende.

12.1. Andre landes forskning på området

Danmark og danske forhold har udgjort omdrejningspunktet for denne undersøgelse, men mange af konklusionerne vil sandsynligvis også gøre sig gældende for andre lande. Dette ville dog være berigende at undersøge for at indkredse, hvorvidt problemstillingen og konklusionen er kulturelt bestemt og således typisk for Danmark, som har en stærk velfærdsstat, og en unik organisering af idræt samt traditioner om et stærkt foreningsliv, eller hvorvidt problemstillingen er overførbart til andre lande, hvor idrætslivet er anderledes organiseret og med andre typer af velfærdsstater. Samtidig vil det bidrage til at forstå, hvilke samfundsforhold, der forstærker eller mindsker de strukturerende mekanismer og strukturer i idrætsdeltagelsen, og her ville forståelsen kunne nuanceres til fordel for udarbejdelsen af politiske initiativer og programmer med henblik på at reducere uligheden på området. Ligeledes ville et internationalt perspektiv kunne afdække, hvilken forskning, der er blevet udarbejdet på området i andre lande, som sandsynligvis ville kunne bringe ny viden til Danmark med henblik på videre forskning. I forbindelse med udarbejdelsen af dette speciale er jeg blevet opmærksom på, at der særligt i Sverige er blevet udarbejdet store og banebrydende undersøgelser på området, som eksempelvis Magnus Engström har bidraget til (Engström, 1999). Disse forskningsprojekter betragter jeg, som værende af særlig interesse for dansk forskning på området, fordi landene og herunder samfundsforholdene på mange måder er sammenlignelige. Derudover er der også udarbejdet en del forskning på området i Holland, som gennemgås i artiklen *'Mechanisms of Inclusion and Exclusion in the Dutch Sports Landscape: Who can and Wants to Belong?'* (Elling & Claringbould, 2005). Et andet interessant studie i forhold til dette speciales fokus er Carl Stempels⁶⁰ bidrag, hvor han, på baggrund af en amerikansk sundhedsundersøgelse, analyserer forskellige idrætsgrene og hvilke samfundsgrupper, der deltager ud fra Bourdieus teorier. Heraf konkluderer han blandt andet, at mange sportsgrene er klasseopdelte, og at de relationelle strukturer og principper udtrykkes herigennem, hvilket er i overensstemmelse med dette speciales undersøgelsesresultater. Dette formulerer Stempel på følgende vis:

⁶⁰ Carl Stempel er doctor ved 'Department of Sociology and Social Services', California State University Hayward

"The analysis shows that many sports are highly class exclusive and that the principles of exclusion fit closely with Bourdieu's theory of the relational structure of the field of adult participation sports" (Stempel, 2005).

12.2. Fremtidige studier

I fremtidige studier ville det være interessant at undersøge forskellige organiseringsformer i forhold til idrætsdeltagelsen. Dette ville give et indblik i, hvilken betydning det økonomiske aspekt, det sociale fællesskab (som er udbredt indenfor foreningslivet) samt fleksibiliteten (som ofte kendetegner den uorganiserede idræt) har for idrætsdeltagelsen og -præferencerne. Derudover er geografiske forskelle ikke blevet undersøgt i denne sammenhæng, hvilket enten kunne undersøges mere eksplicit eller som udvælgelseskriterier. Dette forhold kan have en betydning for udbud, vilkår og traditioner i forhold til, hvilke idrætsgrene, der dyrkes i forskellige geografiske områder herunder storby, forstadsmiljø eller landsbysamfund samt forskellige kulturelle miljøer. Ligeledes kunne forskellene i kønnes idrætsdeltagelse samt alderens betydning med fordel være inddraget for at opnå en større indsigt i, hvilke faktorer, der påvirker idrætsdeltagelsen.

Dette studie har beskæftiget sig med forskellige idrætsgrene betragtet som underfelter. Et perspektiverende fordybelsesstudie ville være at konstruere en udvalgt idrætsgren som et underfelt i en Bourdieusk optik for at opnå en dybere forståelse for de kampe, adgangskriterier, symbolsk kapital samt vold, som gør sig gældende indenfor den enkelte idrætsgren eller mere specifikt indenfor den enkelte idrætsforening. I et bredere samfundsperspektiv ville det kunne føre til en afsløring af strukturer, magtrelationer og reproducerende mekanismer samt en afdækning af, hvilken indvirkning den sundhedspolitiske diskurs har på præferencer og kropskulturer.

12.3. Specialets konsekvenser for politiske tiltag

Overgangen fra deskriptive studier til normative perspektiveringer viser sig som en kompliceret udfordring⁶¹ og udenfor dette speciales genstandsområde. Således er det, som nævnt i indledningen, ikke nærværende speciales intention at bidrage til nye politiske initiativer. Dog er specialet udarbejdet med en bevidsthed om, at en accept af perspektiverne, som er fremlagt, vil have konsekvenser for politiske initiativer i idrætsmæssige sammenhænge. Dette perspektiv vil blandt andet blive inddraget og diskuteret til den mundtlige eksamen.

Litteraturliste

Berthelsen, Anders W. (1985) 'Idræt er klasseløs, idræt er klassekamp' i *Idræthistorisk Årbog 1985*, Syddansk universitetsforlag. Pp. 75-82

Bille, Trine et al. (2005) *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinjer tilbage til 1964*. København V: akf forlaget
http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Publikationer/Danskernes_kultur-og_fritidsaktiviteter_2004.pdf (19/10 2008)

Bonde, Hans (1985) 'Køn, klasse og kropskultur' i *Idræthistorisk Årbog 1985*, Syddansk universitetsforlag. Pp. 61-74

Bourdieu, Pierre (1978) 'Sport and social class' i *Social Science Information*, vol. 17, no. 6. Pp. 819-840

Bourdieu, Pierre (1984) *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

Bourdieu, Pierre (1994a) 'Socialt rum og symbolsk magt' i Callewaert, Staf et al. (red.) *Bourdieu, Pierre. Centrale tekster inden for sociologi og kulturteori*. København: Akademisk Forlag, pp. 52-69

Bourdieu, Pierre (1994b) 'De tre former for teoretisk viden' i Callewaert, Staf et al. (red.) *Bourdieu, Pierre. Centrale tekster inden for sociologi og kulturteori*. København: Akademisk Forlag, pp. 72-108

⁶¹ Det komplicerede og udfordrende i at omsætte en deskriptiv undersøgelse til normative tiltag kommer blandt andet til udtryk i Jensen et al (2007), hvor der vurderes at være diskrepans mellem undersøgelse og det normativt deklarede i slutningen af bogen (Jensen, 2007: 140-142).

Bourdieu, Pierre & Löic J.D. Wacquant (1996) *Refleksiv sociologi – mål og midler*. København: Hans Reitzels forlag.

Bourdieu, Pierre (1997a) *Af praktiske grunde – Omkring teorien om menneskelig handlen*. København: Hans Reitzels forlag.

Bourdieu, Pierre (1997b) 'Hvordan er det muligt at være interesseret i sport?' i *Men hvem skabte skaberne? – Interviews og forelæsninger*. København K: Akademisk Forlag A/S. Pp. 178-198

Bourdieu, Pierre et al. (1999) *The Weight of the World. Social Suffering in Contemporary Society*. Cambridge: Polity Press. Pp. 607-627

Bourdieu, Pierre (2000) *Pascalian Meditations*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Broady, Donald (2000) 'Kapitalbegrebet som uddannelsessociologisk værktøj' i Bjerg, Jens (red) *Pædagogik – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels forlag.

Broady, Donald (2002) 'Nätverk och fält' i Gunneriusson, H. *Sociala Nätverk och fält*. Uppsala: Opuscula historica upsaliensis. Pp. 49-72

Bruun, Jens (2008) 'Det kærlige mødested mellem kvantitative og kvalitative forskere bliver ikke overrendt', *Asterisk*, april-maj 2008, no. 40, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole. Pp. 16-17

Callewaert, Staf (1998) *Bourdieu-studier II*. København: Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik, Københavns universitet

Elling, Agnes and Inge Claringbould (2005) 'Mechanisms of Inclusion and Exclusion in the Dutch Sports Landscape: Who can and Wants to Belong?' *Sociology of Sport Journal*, no. 22. Pp. 498-515

Engström, Lars Magnus (1999) *Idrott som social markör*. Stockholm: HLS Förlag

Ekholm, Ola, m.fl. (red.) (2006) *Sundhed og sygelighed I Danmark 2005 og udviklingen siden 1987*. København: Statens Institut for Folkesundhed
http://www.si-folkesundhed.dk/upload/hele_rapporten_2005.pdf (15/10 2008)

Fridberg, Torben (2000) *Kultur- og fritidsaktiviteter 1975-1998*. København: SFI

Giddens, Anthony (1994) *Modernitetens konsekvenser*. København: Hans Reitzels Forlag

Giddens, Anthony (1996). *Modernitet og selvidentitet: Selvet og samfundet under sen-moderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag

Glasdam, Stinne (2004) 'Interview. En diskussion af ligheder og forskelle i Pierre Bourdieus og Steinar Kvaales metodeovervejelser' i *Vård i Norden* Vol. 24, No. 74. Pp. 42-47

Hoff, Morten (2001) 'Bimmelim og Bummelum. Om kroppens afsondringer og kropskulturelle udvekslingsforhold' i Hansen, Jørn (red.) *Folkets sundhed eller lykke? En antologi om humanistisk sundheds- og idrætsforskning*. Odense M: Odense Universitetsforlag. Pp. 99-128

Jagd, Henrik et al. (2003) *Krop og samfund*. København: Nordisk Forlag A/S

Jensen, Bente et al. (2007) "*Ulighed i børns og unges sundhed – set i lyset af social kapital*". København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag

Jespersen, Ejgil og Søren Riiskjær (1982) *80'ernes idræt – mod en ny breddeidræt?* Slagelse: Forlaget Bavnebanke

Jørgensen, Per (1997) *Ro, Renlighed, Regelmæssighed*. Odense: Odense Universitetsforlag

Kjøller, M & Rasmussen, N.K. (red.) (2002). *Sundhed og sygelighed i Danmark 2000*. København : Statens Institut for Folkesundhed.
<http://www.si-folkesundhed.dk/susy/menu.asp> (12/10 2008)

Kjøller, Mette m.fl. (red.) (2007) *Folkesundhedsrapporten 2007*. København: Statens Institut for Folkesundhed og Syddansk Universitet http://www.si-folkesundhed.dk/upload/kap_33_sociale_forskelle.pdf (12/10 2008)

Kvale, Steinar (1997) *Interview: en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels forlag

Larsen, Knud i samarbejde med lokale- og anlægsgården (2003a) "*Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur*" LOKALE - & ANLÆGSFONDENS SKRIFTRÆKKE

Larsen, Knud (2003b) *Idrætsdeltagelse og idrætsforbrug i Danmark*. Århus N: Forlaget Klim

Larsen, Kristian (2009a) 'Det behandlende hus er blevet sygt'. Sociologiske og historiske perspektiver på patientforløb i Helle Timm (red.) "*Sammenhængende patientforløb*" (udgives i foråret 2009)

Larsen, Kristian (2009b) 'Sundhed mellem valg og social position. En introduktion til relationel tænkning i forhold til kropsformer, køn, madvarer, idræt og sundhed' i M. Carlsson et al. *Miljø og sundhedsprogrammet* København: DPU's forlag. (under udarbejdelse)

Larsen, Kristian og Ulf Brinkkjær (2008) 'Om statsautoriseret normalisering af kroppe – BMI, professioner og sundhedskanon', *Dansk pædagogik tidsskrift* no. 3

Larsen, Kristian (2008) 'Danske kroppe og deres sundhed – en sociologisk analyse af social ulighed, kroppe, staten og professionerne' i Stinne Glasdam (red.) *Sundhed, kroppe og ulighed*. Dansk Sygeplejeråds Forlag (under trykning).

Munk, Martin (1993) Cykelsportens distinktion. Feltbegrebet i sportssociologien, *Centring* no. 26. Pp. 58-68

Munk, Martin (1995) Social mobilitet relateret til sportens felt. *Social kritik* vol. 7 no. 39. Pp. 49-61

Munk, Martin D. (1999) *Livsbaner gennem et felt*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet

Munk, Martin D. og Jakob B. Lind (2004) *Idrættens kulturelle pol*. København S: Museum Tusulanums Forlag

Nielsen, Niels Kayser (1991) 'Et overset kapitel – om sporten og gårdmandslinjen i dansk idræthistorie' i Trangbæk, Else *Den engelske sports gennembrud i Norden*. København N: Dansk Idræthistorisk Forening

Ottesen, Laila og Bjarne Ibsen (1999) *Idræt, motion og hverdagsliv – i tal og tale*. København: Institut for idræt, KU.
<http://www.idan.dk/Vidensbank/Forskningoganalyser.aspx?currentstart=45&ResultPrPage=5&Kortvisning=False&emneID=873805be-6673-4d78-b326-25899e74736f> (19/10 2008)

Ottesen, Laila (2006) *Inaktivitetsundersøgelsen*. Københavns Universitet: Institut for Idræt
<http://www.idan.dk/Vidensbank/Forskningoganalyser.aspx?currentstart=35&ResultPrPage=5&Kortvisning=False&emneID=873805be-6673-4d78-b326-25899e74736f> (11/10 2008)

Pedersen, Inge Kryger (1992) 'Sport – et sociologisk laboratorium' i Andersen, Heine *Sociologi – en grundbog til et fag*. Pp. 328-344

Pilgaard, Maja (2008) *Danskernes motions- og sportsvaner 2007 – nøgletal og tendenser*. Idrættens analyseinstitut
<http://www.idan.dk/vidensbank/soegning.aspx?word=sportsvaner&Forskningoganalyser=True&Idanslinks=True&Forskere=False&HeleidanDK=False>

Regeringen (2002) *Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-2010*. Indenrigs- og Sundhedsministeriet / Regeringen.
<http://www.folkesundhed.dk/media/sundhelelivet.pdf> (26/10 2008)

Stempel, Carl (2005) 'Adult Participation Sports as Cultural Capital' *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 40, no. 4. Pp. 411-432

Sundhedsstyrelsen (2006). *Anbefalinger til voksne*
http://www.sst.dk/Forebyggelse/Mad_og_motion/Fysisk_aktivitet/Anbefalinger/Voksne.aspx?lang=da (26/10 2008)

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 1987-2005. Statens institut for folkesundhed
<http://susy2.si-folkesundhed.dk/susy.aspx> (26/10 2008)

Weber, Max (1948) 'The Social Psychology of the World Religions' i Gerth, H.H. & C. Wright Mills *From Max Weber Essays in Sociology*. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

Wright, Erik Olin (1997) *Class Count*. Cambridge University Press. Pp. 1-42

Specialet er inspireret af:

Kuehn, Susanne (1998) *Livsstilens betydning for energiforbruget*. København: Sociologisk institut

Grønkjær, Lene Gertsen (2004) *Den udfordrende, den uafhængige, den sociale og den vanepægede*.
http://ffy.inforce.dk/graphics/PDF-filer/Afhandlinger/Masterafhandling/2004/Master_Groenkjaer_Bourdieu_inspireret_interviewundersogelse_2004.pdf (17/5 2008)

Bilag

1. Beskæftigelses kategorier i det sociale rum
2. Skema over Bourdieu og Kvaales interviewtilgange
3. Interviewguide
4. Idrætsgrenes indplacering i det sociale rum
5. Interviewpersonernes indplaceringer i det sociale rum
6. Sociale livsbaner
7. CD-rom med lydoptagelserne af interviewene

Bilag 1: Beskæftigelses kategorier i det sociale rum

Dette bilag indeholder de overvejelser, som jeg har gjort mig i forbindelse med indplaceringen af de forskellige beskæftigelsesgrupper i det sociale rum. Overvejelserne er inspireret af Bourdieus indplaceringer i 'space of lifestyles' (Bourdieu, 1984: 128-129) samt min egen tilegnede viden om, hvilke typer af erhverv, der er knyttet til forskellige arbejdsstillinger i Danmark. Derudfra anslås de sociale positioners (udtrykt som beskæftigelses kategorier) kapitalfordeling samt samlede kapitalvolumen, hvorefter de på pragmatisk vis er indplaceret i det sociale rum. Denne indplacering har således fundet sted ud fra mulighedsbetingelserne (de oplysninger og den viden som har været tilgængelig), som dog ikke kan betragtes som optimale. Derfor bør det understreges, at indplaceringen kun bør betragtes som en mulig placering af beskæftigelseskategorierne og ikke som en endelig illustration heraf. Indplaceringen af de forskellige beskæftigelsesgrupper i det sociale rum er medinddraget i illustrationen i bilag 4 i forbindelse med indplaceringen af idrætsgrenene i det sociale rum.

Selvstændige: Det vurderes, at denne gruppe består af direktører og erhvervsdrivende, der besidder en høj økonomisk kapital, som til dels er placeret i firmaet, og som således også indeholder en økonomisk kapitalværdi. Derudover arbejder de i det private, hvor der oftest er mere økonomisk gevinst at hente end i det offentlige. Sammenlignet med den økonomiske kapital vil den kulturelle kapital oftest være begrænset, fordi det ikke er nødvendigt med en høj universitetsuddannelse for at være selvstændig. De placeres derfor til højre fra midten – tæt på den økonomiske kapital og øverst i samfundshierakiet.

Højere funktionærer: Gruppen antages at bestå dels af intellektuelle, der ofte er offentligt ansatte, og dels af personer, der er privat ansatte, og som ofte har et forholdsvist højt stillings- og uddannelsesniveau. Det vurderes samlet set, at gruppen har en højere kulturel end økonomisk kapital, fordi de uddannelsesmæssigt overvejende har en høj videregående uddannelse, som oftest en universitetsuddannelse på kandidatniveau eller derover. De placeres derfor til venstre for midten i retning af den kulturelle kapital og øverst i samfundshierakiet.

Mellem funktionærer: Det antages, at gruppen består af professionsbachelorer, mindre erhvervsdrivende og andre med mellemlange videregående uddannelser. Gruppen vurderes til at være delvist offentligt- og privatansatte, fordi denne gruppe både omfatter eksempelvis folkeskolelærere med høj kulturel kapital samt handelsskoleuddannede fra det private erhvervsliv med høj økonomisk kapital. De placeres derfor i midten på akse mellem kulturel og økonomisk kapital.

Lavere funktionærer: Gruppen skønnes til at bestå af både offentligt og privatansatte, der har en kort videregående uddannelse. De placeres derfor i midten på akse mellem kulturel og økonomisk kapital. Den samlede kapitalvolumen anslås til at være forholdsvis lille, ud fra kendskabet til deres løn- og uddannelsesforhold/kapital.

Faglærte: Gruppen formodes overvejende at bestå af privatansatte, som har været i lære i et håndværk. Deres uddannelse er forholdsvis kort og rettet mod et bestemt erhverv. Dette bevirker, at deres kulturelle kapital vurderes til at være forholdsvis lav.

Sammenlignet er deres økonomiske kapital højere, fordi de er ansatte i det private erhvervsliv. Den samlede kapitalmængde anslås til at ligge en smule under gennemsnittet på grund af de oplysninger, jeg har til rådighed om løn- og uddannelsesforhold. Derfor placeres de under midten for samlet kapitalvolumen og til højre for midten mod den økonomiske kapital.

Ufaglærte: Det antages, at gruppen overvejende består af privatansatte som ingen uddannelse besidder, andet end den obligatoriske folkeskole. Deres kulturelle kapital vurderes således til at være lav, sammenlignet med deres økonomiske kapital, fordi de er i job, og dermed har en fast indtægt. Den samlede kapitalvolumen er begrænset, hvilket betyder, at de får en placering næsten nederst i figuren.

Arbejdsløse / bistanmodtagere: I overvejelserne tages her overvejende udgangspunkt i gruppen af bistanmodtagere velvidende, at det ikke er alle arbejdsløse, vurderingerne passer på. SFI har valgt at placere disse grupper under samme kategori, hvilket er grunden til, at inddelingen bevares i analysen. Gruppen har oftest ikke nogen uddannelse udover folkeskoleniveau, og det vurderes derfor, at de har en begrænset kulturel kapital. Indkomstmæssigt er gruppen lavt placeret, og derfor skønnes, at deres økonomiske kapital er lav. De placeres derfor i midten af den kulturelle og økonomiske akse. Samlet set anslås, at deres kapitalmængde er meget lav, fordi de hverken har uddannelse, job, penge eller andet.

Bilag 2: Skema over Bourdieu og Kvales interviewtilgange

Nedenstående skema over Bourdieu og Kvales interviewtilgange har til hensigt at fungere overbliksskabende i forhold til at få øje på de forskelle og ligheder i interviewtilgangen. Skemaet er inspireret af Glasdam (2004) og baserer sig hovedsageligt på følgende kilder: Kvale (1997) og Bourdieu (1999). Flere af skemaets felter vil blive inddraget og uddybet i opgaven under afsnit 8. "metodevalg og metoderefleksioner".

	Bourdieu	Kvale
Uddannelsesbaggrund	Sociolog (med videre)	Psykolog
Videnskabsteoretisk position	Strukturalistisk konstruktivist/ Konstruktivistisk strukturalist	Hermeneutisk
Inspiration	Fransk epistemologi (ifht. brudtænkning og objektkonstruktion)	Fænomenologisk/hermeneutisk tradition
Fremgangsmåde for interviewet	Interviewerens ⁶² habituerede beherskelse af situationen styrer interviewet. Efter-refleksioner og rekonstruktion af interviewet fremfor regelstyret interviewinstruktion.	Retningslinjer for hvordan interviewet kan udføres.
Interviewets struktur	Ingen fast struktur for interviewet men udgangspunktet tages i det enkelte menneske, den enkelte situation og dennes position i det sociale rum.	Strukturen udgøres af interviewguiden, der indeholder åbne svagt strukturerede spørgsmål samt at IP's ⁶³ svar følges gennem interviewet. Hvis formålet er at sammenligne grupper, må spørgsmålene standardiseres for at lette sammenligningen.
Formålet med interviewet	Frembringelse af ny viden med henblik på forståelse og forklaring af et fænomen, som det forstås af IP.	Viden om et fænomen, som det forstås af IP, som kan føre til forbedringer af livssituationen
Intention	At vise hvorfor og hvordan agenter	

⁶² 'Intervieweren' vil i den resterende del af skemaet blive forkortet til 'I'.

⁶³ 'Interviewerpersonen' vil i den resterende del af skemaet blive forkortet til 'IP'.

	handlinger og ytringer er nødvendige på en specifik social og historisk måde.	
Opfattelse af lærermesteren i forhold til interviewet	Den videnskabelige praksisform må læres ved at praktisere sammen med en læremester, som råder og korrigerer i situationen. Lærermesteren står til rådighed for diskussion og innovation af hele metodikken - efterrefleksion.	Lærermesteren iagttages og imiteres men tænkes ikke som en person, der overværer lærlingens interview eller deltager i fælles refleksion.
Hvordan bliver man en god interviewer?	Øvelse samt en habitueret sans for at kunne interviewe	Øvelse og følge retningslinjer for interviewet
Krav til interviewer	Tillidsskabende så IP åbner sig – "refleksivitet"	Empati (dog ikke defineret)
	I må være i stand til at tænke sig i IPens sted mhp. at stille de rette spørgsmål og kunne forstå svarene.	Forståelse for IP kan opnås i interviewsituationen gennem forskerens "bevidste naivitet"
Udvælgelse af interviewer	IP, I, temaer og interviewform er nøje udvalgte i forhold til respondenternes sociale karakteristika	Kvalifikationskriterier for I. Flere I'ere for at undgå én bestemt interviewer-effekt (Kvale definerer ikke, hvad der menes med begrebet)
Anskuelse af interviewperson	IPen er nedsænket i praksis	IP er metabevist og reflekterende
	Agenten kan ikke selv gennemskue eller reflektere sig frem til sin egen praktik	Menneskets praktikker er i høj grad transparente for den enkelte
	Det sociale studeres som en ting - objektivt	Al viden er ekspliterbar og bevidst for IP. Mennesker er refleksive individer, som bør bevidstgøres
Magtforholdet mellem interviewer og	Symbolsk vold fordi interviewet realiseres i en social interaktion	Magtassymmetri

interviewperson	underlagt strukturel social tvang. Fx. forskelle i kapitaler for I og IP.	
	Forsøges kontrolleret ved, at det ikke er forskeren eller forskningen, der sætter dagsordenen. I underkaster sig IP's synspunkter men konstruerer samtidig indholdet af IP's udsagn.	Forsøges minimeret
Forskerrollen	Deltagende objektiviserende. Aktiv og metodisk lyttende. I's bevidsthed om egen horisont bevirker, at IP's horisont (handle- og tænkemåder) kan forstås ud fra dennes horisont og ud fra dennes position i det sociale rum og dennes livshistorie.	Nysgerrig og lydhør og samtidig bevidst og kritisk overfor egne forforståelser og hypoteser – observering af en selv som I. Det implicite returneres til IP som be- eller afkræfter forskerens tolkning for at undgå misforståelser.
Antallet af interviewpersoner	En IP er nok, hvis det er den rette	Der interviewes så mange personer som nødvendigt for at finde ud af det, man vil vide. Ved testning af analyser er det ideelt set nødvendigt med så mange informanter, at man kan foretage statistiske signifikanstest. Repræsentativitet. Fællesnævnerne blandt IP'erne søges indfanget
Antal gange der interviewes	Opfølgende interviews, hvis det erfarer, at der ikke er spurgt godt nok ind til problemstillingen, eller at der er behov for at få klarhed over de intuitive	Geninterview hvor IP kan kommentere på forskerens fortolkninger og uddybe oprindelige udsagn

	opdagelser, som ikke er umiddelbart ekspliciterede	
Hensigten med datamaterialet	Danne grundlag for en teoretisk konstruktion med henblik på en videnskabelig forklaring og forståelse. Diskursivering – at sætte ord på menneskers ikke-refleksive væren-i-verden	At dække det faktuelle- og meningsplanet. Meningsanalyse der skal danne grundlag for kritisk refleksiv tænkning og være et forandringspotentiale for IP
Betragtning af datamaterialet	Konstrueres	Indsamles
	Udelukkende et datagrundlag, hvor data er fremkommet ud fra en given person i en given position i en given sammenhæng	
Analysemetoder	Ingen opskrift på, hvordan interviewet kan analyseres. Systematisk og teoribaserede analyser, hvor der brydes med den praktiske sans, som styrer såvel forskerens videnskabelige arbejde som IP's selvfrestillinger. Objektivere objektivering.	Retningslinjer i form af 5 hovedmetoder til analyse af kvalitative interviews: Kondensering, kategorisering, narrativ analyser, fortolkning og ad-hoc-metoder.

Bilag 3: Interviewguide

Interview introduktion

Mit navn er Mette Ryssel Dahl. I forbindelse med mit speciale ved uddannelsen i pædagogisk sociologi er jeg igang med at undersøge sammenhængen mellem forskellige idrætsgrene (golf, tennis, svømning, fodbold, taekwondo og vægtløftning) og deltagernes sociale baggrund og deres livsstile. Jeg håber gennem interviewene at få indblik i de tanker, motiver og holdninger, som du har i forbindelse med det at dyrke idrætsgrenen for at få en dybere forståelse for, hvilke faktorer, der har betydning for, at du dyrker idræt og netop den specifikke idrætsgren. Jeg vil først stille dig nogle generelle baggrundsspørgsmål, men efterfølgende kommer der spørgsmål, hvor jeg vil spørge mere ind til dine tanker om nogle ting, hvor du gerne bare må fortælle løs, hvad du tænker - det er dine overvejelser, som jeg synes er spændende at høre.

Alle oplysninger behandles fortroligt og interviewpersonerne/du forbliver anonym(e). Interviewet optages med diktafon og varer ca. 1 time.

Spørgsmål inden interviewets start:

Baggrundsoplysninger

Hvilket årstal er du født?

Hvad er din uddannelse? dit job?

Hvor mange timer arbejder du om ugen? Forhold mellem arbejde og fritid?

Indkomstniveau?

Boligform?

Hvad var dine forældres uddannelse? Beskæftigelse?

Hvad var dine forældres stillingsbetegnelse?

Hvor mange timer arbejdede dine forældre om ugen? Forhold mellem arbejde og fritid?

Dine forældres indkomstniveau?

Dine forældres boligform?

Dispositioner i forhold til idrætsaktiviteten

Hvor og hvordan er du vokset op? (land/by?, boligform?, sammen med hvem?)

Hvordan vil du karakterisere dine vaner i forhold til at være fysisk aktiv, da du var barn? (hvilke former for lege?, ude/inde?, alene/med kammerater?)

Havde du nogen fritidsinteresser, hvor du var fysisk aktiv? Hvad/hvilke?

Var der mulighed for at være fysisk aktiv, der hvor du voksede op? Hvilke? (5 muligheder)

Hvad var vigtigst for dig ved at dyrke netop denne idrætsgren? (fællesskabet m. kammerater, konkurrence, fordi mine forældre ville have det)

Hvordan oplevede du dine forældres opbakning i forhold til dine fritidsinteresser?

Var dine forældre fysisk aktive? Hvordan (arbejde?, fritidsinteresser?)

Mener du, at dine forældres motionsvaner påvirkede dig? Hvordan, dengang og nu?

Har du søskende, der dyrkede motion? Hvilken indflydelse havde det på dig? Hvorfor dyrkede de de nævnte idrætsgrene?

Livsstilen i forhold til idrætsgrenen

Hvordan er dit forhold mellem arbejde og fritid? Hvad er vigtigst for dig i dit liv?

Hvad gør du i dagligdagen, hvor du er fysisk aktiv? (cykler til arbejde, havearbejde, rengøring, trappen istedet for elevatoren?)

Er det vigtigt for dig at bruge kroppen aktivt?

Hvordan vil du karakterisere din livsstil?

Hvad vil du karakterisere, som de vigtigste ting for dig i dit liv? I din hverdag?

Hvordan harmonerer idrætsgrenen med din livsstil generelt? Er det vigtigt for dig, at idrætsgrenen harmonerer med din livsstil?

Er det en naturlig del af din hverdag, at motionsaktiviteter indpasses?

Motiver og intentioner i forhold til at dyrke idrætsaktiviteten

Hvorfor dyrker du idrætsgrenen? Hvorfor netop denne? Hvad tiltaler dig ved denne?

Hvordan er din interesse for idrætsgrenen opstået? Uddyb?

Har du andre fritidsinteresser?

Hvad synes du kendetegner idrætsgrenen?

Hvad er de vigtigste grunde for dig for at deltage i idrætsgrenen? (Fysisk velvære, sportslige resultater, socialt fællesskab, et pænt udseende, skabe sociale kontakter, økonomiske gevinster, føle sig sund)

Hvad opfatter du, som negative aspekter ved det at dyrke idrætsgrenen? (bliver beskidt, svedig, ikke svedig, faste tidspunkter, hårdt).

Er der sociale aktiviteter udover træningen? Hvor vigtigt er det for dig?

Hvilken betydning tillægger du de andre udøvere i forhold til din egen idrætsdeltagelse?

Hvordan reagerede dine omgivelser på dit valg af idrætsgren? Har der været nogen udfordringer for dig ved at dyrke idrætsgrenen? Hvilke?

Hvilke(n) idrætsgren(e) kunne du mindst forestille dig at dyrke? Hvorfor?

Kroppen i idrætten

Beskriv et billede af henholdsvis en smuk mande- og kvindekrop? Hvorfor er de smukke? Hvad synes du sådan en krop udtrykker?

Beskriv en grim mande-/kvindekrop? Hvorfor er de smukke? Hvad synes du sådan en krop udtrykker?

Hvilken sammenhæng er der mellem dit kropsideal og den idrætsgren, du har valgt?

Tilgangen til idrætsaktiviteten:

Vil du beskrive et træningsforløb – hvad du gør, føler og tænker?

Hvor meget tid bruger du på idrætsgrenen? Hvornår (dag, uge, årstid)?

Hvor har du dine styrker og svagheder i forhold til det at dyrke idrætsgrenen?

Er der forskel på dig og de andre i foreningen / Adskiller du dig på nogen måde fra de andre i din idrætsforening? Hvordan kommer det til udtryk (udstyr osv.)?

Hvor meget går du op i kvaliteten af dit træningsudstyr fra en skala fra 1-10? Hvorfor er det (ikke) vigtigt for dig?

Afslutning

Spørgsmål eller tilføjelser inden vi slutter?

Du er velkommen til at kontakte mig, hvis der skulle opstå nogle spørgsmål efterfølgende.

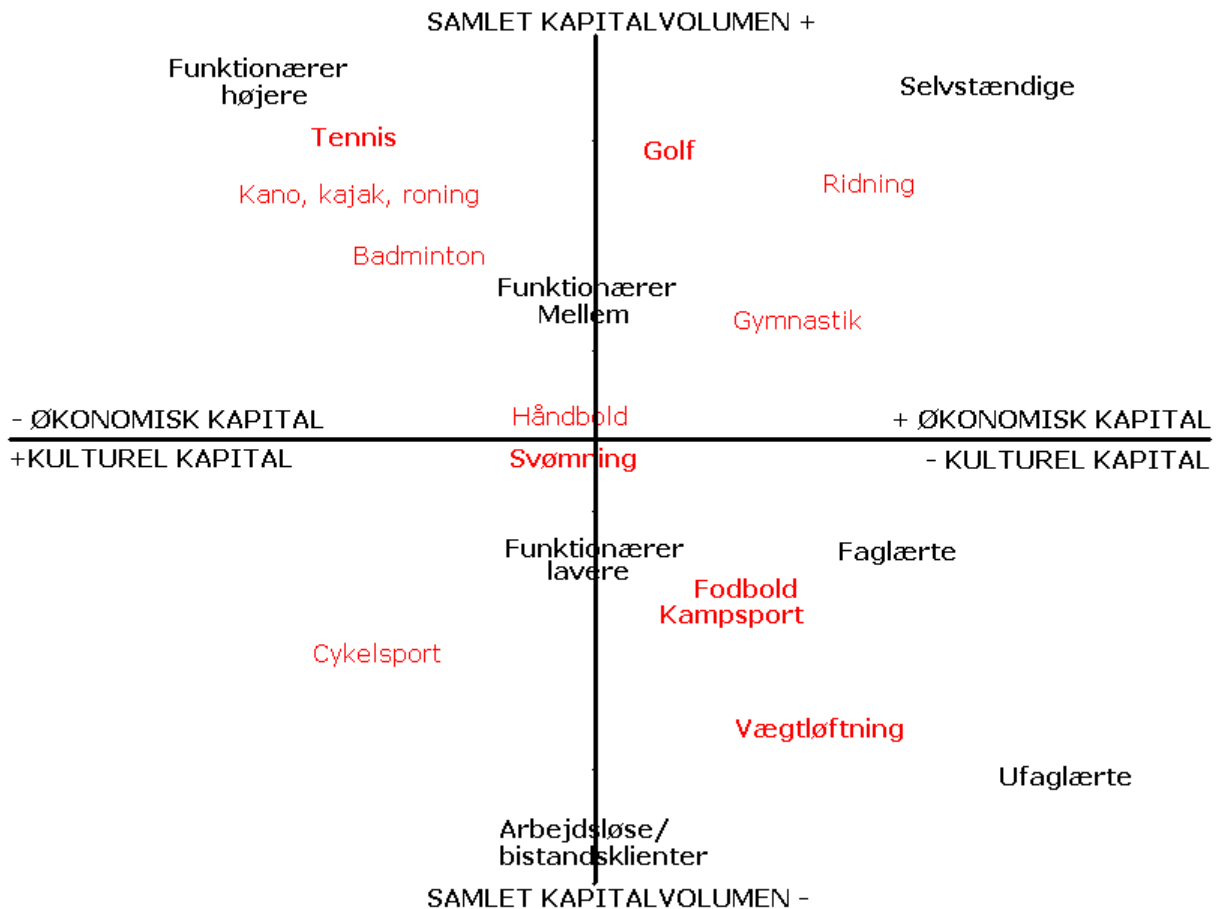
DPU, pædagogisk sociologi, speciale. Efterår 2008.
Titel: "Idrætsdeltagelse – et frit valg?"
Udarbejdet af Mette Ryssel Dahl (1372698). Vejleder: Kristian Larsen

Må jeg kontakte dig igen, hvis der skulle opstå spørgsmål eller uafklaretheder, når jeg behandler interviewet?

Tak for hjælpen!

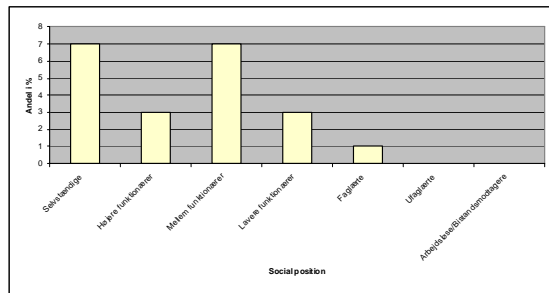
Bilag 4: Idrætsgrenes indplacering i det sociale rum

Nedenstående figur er en illustration af idrætsgrenes indplacering i det sociale rum set i forhold til, hvilke sociale positioner, der ifølge SFI-undersøgelsen fra 1998, dyrker idrætten (Fridberg, 2000: 294-303). Indplaceringen indeholder nogle komplikationer, fordi SFI-undersøgelsen fra 1998 ikke er udarbejdet ud fra en Bourdieusk optik (den kulturelle og økonomiske kapital i en Bourdieusk forståelse er ikke eksplicit blevet undersøgt), og figuren bør derfor ikke betragtes som en fuldstændig illustration, men i stedet som en pejling om en mulig fordeling af sociale positioners forskellige idrætspræferencer.

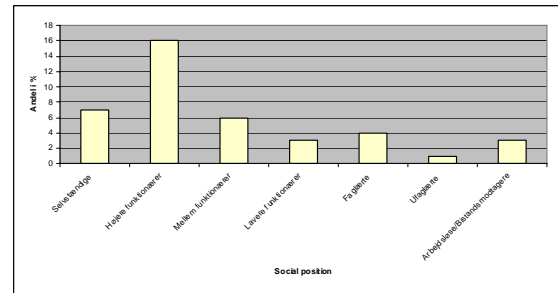

Tallene, der har dannet grundlag for ovenstående indplacering af idrætsgrenene i det sociale rum, er opstillet i figurer nedenfor.

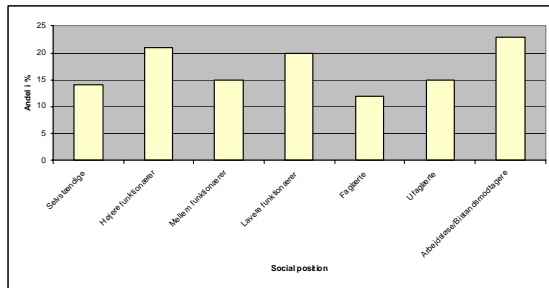
Golf

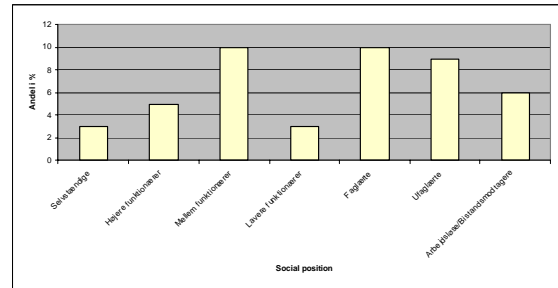
Tennis

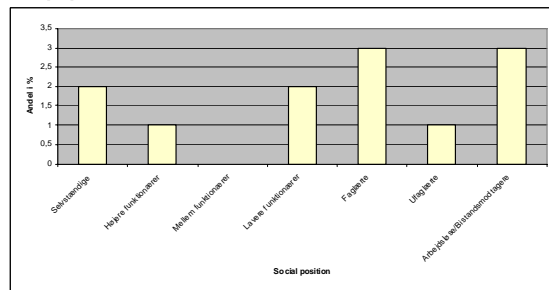
Svømning

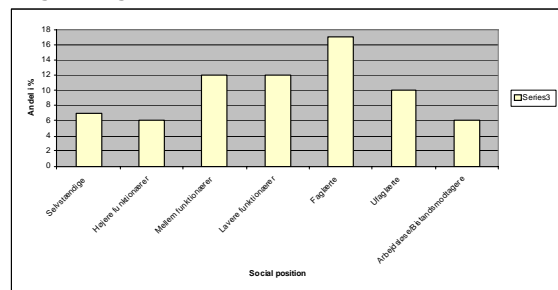
Fodbold

Kampsport

Vægtløftning

Bilag 5: Interviewpersonernes indplacering i det sociale rum

Dette bilag indeholder de overvejelser og vurderinger, som er foretaget på baggrund af interviewene (opstillet i bilag 6) i forhold til indplaceringen af interviewpersonerne i det sociale rum. Indplaceringerne har fundet sted på baggrund af forskerens helhedsvurdering af interviewpersonernes kapitalfordeling og –volumen, hvoraf uddannelsesniveau og –retning samt indkomstniveau har været vægtet højest for vurdering af henholdsvis kulturel og økonomisk kapital. Derudover er også forældrenes kulturelle og økonomiske kapital inddraget, som faktorer, der vurderes som betydningsfulde for interviewpersonens kapitalsammensætning og –volumen. Disse oplysninger er dog ikke vægtet i samme grad, som interviewpersonens egne kapitalerhvervelser. Indplaceringen har fundet sted ud fra mulighedsbetingelserne og på pragmatisk vis med vished om, at det ud fra en Bourdieusk betragtning er en forsimpning at vurdere den kulturelle kapital alene ud fra uddannelsesniveaue, ligesom indtægtsniveaue ikke kan udgøre et fyldestgørende billede af den samlede økonomiske kapital. For en yderligere diskussion af dette henvises til metodediskussionen under afsnittet "interviewguidens indhold".

Vægtløfteren (VÆ)

VÆ er opvokset i et hjem, hvor begge forældre gik ud af skolen efter 7. klasse. Moderen arbejdede som sygeplejer, og faderen var maskinarbejder og blev senere værkfører. Det vurderes på baggrund heraf, at forældrenes uddannelsesniveau, er relativt lavt, og at familiens kulturelle kapitalniveau ligeledes kan betragtes som forholdsvis lavt. Til gengæld har faderen gennem sit arbejdsliv oparbejdet et højere stillingsniveau og således også et højere lønniveau. Han har løbende foretaget nogle økonomiske investeringer i hus og båd, som bevirker, at familiens økonomiske kapital må vurderes til at være over middel. VÆ har selv været i lære som maskinarbejder og arbejder i dag som ufaglært. VÆ's kulturelle kapitalniveau vurderes til at være forholdsvis lavt, familiens og hans eget uddannelsesniveau taget i betragtning. Hans samlede indkomstniveau vurderes til at være forholdsvis lavt (ca. 300.000 årligt), men til gengæld må hans samlede økonomiske kapital vurderes som værende middelstor, fordi han har foretaget nogle økonomiske investeringer i ejendomme. Ovenstående forhold taget i betragtning bevirker, at VÆ placeres lige under midten i det sociale rum i forhold til samlet kapitalvolumen og længst mod højre mellem polerne for kulturelle og økonomisk kapital.

Taekwondo-udøveren (TA)

TA er opvokset med en mor, der er uddannet advokatsekretær og en far, der har været i lære som snedker, hvilket efterfølgende udgjorde hans erhverv. Begge har således en uddannelse, men uddannelsesniveauerne vurderes til at være lavere end middel, og det slutes heraf, at familiens kulturelle kapital samlet set er lidt under middel. Den økonomiske kapital vurderes til at være omkring middel, eftersom familien aldrig har haft bil men har boet i hus og ifølge TA "aldrig manglet noget". TA har selv taget en gymnasieuddannelse og er efterfølgende blevet uddannet pædagog, som er en mellemlang videregående (professionsbachelor) uddannelse. TA's kulturelle kapital vurderes til omkring middel, hans families kulturelle kapital samt hans eget uddannelsesniveau taget i betragtning. Hans samlede årlige indkomst er på ca. 300.000 kr og familiens samlede indtægt er ca. 390.000 kr, hvoraf konens indkomst udgøres af SU,

fordi hun er studerende. TA's økonomiske kapital må således vurderes som relativt lav. Ovenstående forhold taget i betragtning, vurderes TA til at placere sig under midten af rummet af sociale positioner i forhold til den samlede kapitalvolumen og til venstre for polerne mellem kulturel og økonomisk kapital.

Fodboldspilleren (FO)

FO er opvokset i et hjem hvor forældrene ingen uddannelse havde. Faderen har således arbejdet som ufaglært hele sit liv, hvorimod moderen gennemførte en mellemlang videregående uddannelse for få år siden, efter at FO var flyttet hjemmefra. Jeg vurderer herudfra, at familiens kulturelle kapital gennem FO's opvæksttid har været meget lav. Familiens økonomiske kapital vurderes til at være et stykke under middel, fordi de har ejet et parcelhus men kun haft én ufaglærts indtægt, indtil FO var omkring 12-13 år gammel, hvor også moderen begyndte at arbejde. FO har selv taget en mellemlang videregående uddannelse, hvilket sammenholdt med familiens kulturelle kapital, vurderes til at udgøre en samlet kulturel kapital lige under middel. Hans (og konens) økonomiske indkomstniveau må ligeledes betegnes som middel. Ovenstående forhold taget i betragtning medfører, at FO placeres under midten af rummet af sociale positioner i forhold til samlet kapitalvolumen og midt mellem polerne for kulturel og økonomisk kapital.

Svømmeren (SV)

SV er opvokset med en mor, der har en uddannelse som lægesekretær og med en far, der har en lang videregående uddannelse. Det vurderes på baggrund heraf, at familiens kulturelle kapital er et stykke over middel. Familiens økonomiske kapital vurderes samlet set til at være middel, eftersom de startede ud med et forholdsvis begrænset indkomstniveau, men dog har de altid haft to fuldtidslønnere. Familiens indtægtsniveau er steget med årene og vurderes nu til at være et stykke over middel. SV har selv taget en mellemlang videregående uddannelse og besidder derfor, ud fra mine tolkninger, samlet set en middel kulturel kapital. Hans økonomiske indkomstniveau vurderes som lidt over middel. Ovenstående forhold taget i betragtning bevirker, at SV placeres over midten af rummet af sociale positioner i forhold til samlet kapitalvolumen og en anelse mod højre mellem polerne for kulturel og økonomisk kapital.

Golfspilleren (GO)

GO er vokset op i en familie, som vurderes til at have høj kulturel kapital, fordi både moderen og faderen med tiden har erhvervet sig et højt uddannelsesniveau og høje stillinger som undervisere på højere uddannelsesinstitutioner. Også hans eget og hans brøders uddannelsesniveau og -retninger må betegnes som indeholdende høj kulturel kapital værdi. Familiens økonomiske kapital, da GO var barn, vurderes som værende lidt over gennemsnit men er blevet forøget med tiden og forældrene kan i dag betegnes som økonomisk velstillede. GO har i øjeblikket en forholdsvis lav indkomst men gode udsigter til at opnå en høj økonomisk kapital. Derudover kan hans indsigt i de økonomiske spilleregler i samfundet også betegnes som relativt gode, eftersom økonomi er hans uddannelsesretning. GO placeres en anelse mod venstre i det sociale rum, fordi hans kulturelle kapital relativt set må betegnes som en smule højere end hans økonomiske kapital. Samlet set placeres GO et stykke over midten i forhold til kapitalvolumen fordi

hans samlede kulturelle kapital vurderes som forholdsvis høj og hans økonomiske kapital som over middel.

Tennisspilleren (TE)

TE er vokset op i en familie som vurderes til at være i besiddelse af en høj kulturel kapital, forældrenes uddannelsesniveau taget i betragtning. Faderen har en lang videregående uddannelse og moderen er lærer, men derudover har hun videreuddannet sig og arbejder samtidig som forfatter. TE har også selv en længerevarende videregående uddannelse på 6½ år som læge, og må derfor kategoriseres som indeholdende høj kulturel kapital værdi. Familiens økonomiske kapital har været forholdsvis høj, allerede da TE var barn og er tilmed blevet forøget med tiden. Overordnet set vurderes familiens økonomiske kapital således som relativ høj. TE har i øjeblikket en forholdsvis høj indkomst og må vurderes som indeholdende gode udsigter til at opnå en endnu højere økonomisk kapital. Samlet set placeres TE en lille anelse til venstre i det sociale rum mellem økonomisk og kulturel kapital. TE placeres næsten øverst i forhold til den samlede kapitalvolumen, fordi både familiens samt TE's kulturelle og økonomiske kapital vurderes som høj.

Intervieweren (MD)

MD er vokset op i en familie, hvor moderen har været i lære og gennemgået et kort uddannelsesforløb, mens faderen har taget en lang videregående uddannelse. På baggrund heraf vurderes familiens kulturelle kapital som en smule over middel. Familiens økonomiske kapital vurderes som gennemsnitlig, da MD var barn men gennem hendes barndom forøgedes familiens økonomiske kapital, og forældrene må i dag betegnes som økonomisk velstillede. Dette er hovedsageligt vurderet på baggrund af faderens uddannelse indenfor det økonomiske, som må betragtes som givende indsigt i de økonomiske spilleregler samt hans job, som økonomidirektør med en høj månedlig indtægt. MD's eget samt hendes søsters uddannelsesniveau må betegnes som indeholdende relativ høj kulturel kapital værdi. MD har i øjeblikket en forholdsvis lav indkomst, fordi hendes indtægt består af SU men gode udsigter til at opnå en økonomisk kapital over middel, hendes fremtidige indkomstniveau taget i betragtning. MD placeres samlet set en anelse mod venstre i det sociale rum, fordi hendes kulturelle kapital relativt set må betegnes som en smule højere end hendes økonomiske kapital. Samlet set placeres MD lige over midten i samfundshierakiet.

Bilag 6: Interviewpersonernes og forskerens sociale livsbaner

I dette bilag vil interviewpersonerne samt interviewerens livsbane blive skitseret, med fokus på uddannelse, beskæftigelse, indtægtsniveau, boligform og fysisk aktivitetsniveau og det samme for deres forældre. Livsbanerne er forsøgt skitseret så objektivt som muligt med bestræbelsen på at undgå tolkninger og er opstillet udelukkende på baggrund af de oplysninger, som interviewpersonerne frembragte. Faktorerne, der er skitseret, er vurderet, som værende af betydning for indplaceringen af interviewpersonerne i det sociale rum (se bilag 5) samt den efterfølgende analyse af deres idrætsdeltagelse.

Vægløfteren (VÆ)

VÆ er en mand på 40 år, der er vokset op i et parcelhuskvarter lidt udenfor en mellemstor jysk provinsby med sine forældre og to storesøstre, der var henholdsvis ti og seks år ældre end ham selv. Parcelhuskvarteret var et område med mange børn, marker og grønne områder. VÆ legede meget ude og har altid fisket meget. Derudover dyrkede han også i perioder af sin barndom organiseret idræt i form af fodbold, badminton, og lidt badminton. Da han var 16-17 år gammel startede han med at dyrke vægtløftning i det lokale motionscenter. De første ca. 10 år trænede han ca. fire timer om dagen med en dags pause i ugen. I dag, træner han ca. fire-fem dage om ugen i ca. 1-1½ time.

Moderen gik ud af 7. klasse og arbejdede som sygehjælper frem til VÆ's fødsel. Indtil da havde hun været alene med hans to ældre søskende og havde selv forsørget familien. Efter at VÆ's far kom ind i billedet og kunne forsørge familien, blev moderen hjemmegående husmoder, til han var ca. 15 år gammel. Derefter genoptog hun sit erhverv som sygehjælper på et plejehjem bestående af aftenarbejde, hvilket hun stoppede med for ca. 10 år siden for at gå på efterløn og senere pension. Faderen gik ud af skolen i 7. klasse og kom i lære som maskinarbejder. Efterfølgende tog han en lang årrække til Canada, hvor han arbejdede ca. 70 timer om ugen og oparbejdede en stor økonomisk kapital. Da han kom tilbage til Danmark arbejdede han på en maskinstation, hvor han senere blev værkfører. Familiens økonomiske situation var forholdsvis god, hvilket blandt andet kom til udtryk i materielle ejendele som parcelhus, bil, designermøbler og båd. Forældrene har aldrig dyrket idræt men har altid været fysisk aktive i deres fritid i form af gåture, have- og husarbejde etc.

VÆ gik ud af skolen efter 10. klasse og kom i lære som maskinarbejder. Efterfølgende tog han til Tyskland i en årrække, hvor han arbejdede som håndværker. I dag arbejder han som ufaglært fabriksarbejder i en stor dansk industrivirksomhed ca. 24-26 timer om ugen, hvilket udelukkende består af weekendarbejde. Dette arbejde består af løft af store "emner" og er meget hårdt fysisk krævende. Derudover ejer han flere ejendomme, hvor han udlejer lejligheder. I hverdagene renoverer, restaurerer og vedligeholder han disse. Normalt er hans arbejdsuge på ca. 40 timer, men i øjeblikket er det ca. 80 timer, fordi han udover sin normale arbejdsuge også er i gang med at bygge sit eget hus.

Hans lønarbejde udgør en indtægt på 260.000 kr. pr. år, men derudover har han en ekstra indtægt på ca. 50.000 om året i forbindelse med udlejning af lejligheder. Hans samlede

indtægt er på ca. 300.000. En stor del af denne indtægt investeres dog i forbindelse med renoveringer og udbedringer af ejendommene.

Hans søskende har begge været i lære og har således en praktisk uddannelse. Den ældste arbejder som skolesekretær, hvor den anden er teknisk assistent i den samme store industrivirksomhed, som VÆ også arbejder. Begge har de spillet håndbold og den yngste også fodbold.

Han bor nu midlertidigt i en lejlighed sammen med sin kone, der er pædagog og to børn på henholdsvis fire og seks år i en lille landsby i nærheden af provinsbyen, hvor han er opvokset, mens de færdigbygger deres parcelhus.

I sin fritid kører han Harley Davidson motorcykel, og det er inden for dette fællesskab, han har mange af sine venner.

Taekwondoudøveren (TA)

TA er en mand på 27 år, der er født og opvokset lige uden for en mellemstor jysk provinsby i et hus tæt på skoven og ikke langt fra byen sammen med sin mor, far og to ældre søskende (storebror og storesøster).

Moderen er uddannet advokatsekretær og er nu gået på efterløn men har dog herefter af og til stadig hjulpet lidt til på sin tidligere arbejdsplads. Faderen var som ung i lære som snedker og har i hele sit livsforløb arbejdet indenfor dette erhverv. Arbejdet var meget rutinepræget, så han glædede sig til at gå på efterløn, hvilket han er nu. Økonomisk har familien kunne klare sig middelmådigt og har ligeledes investeret i et hus hvor de boede, men der har været begrænsede midler til luksus, og de har således levet uden bil og rejser etc.

TA var i sin barndom fysisk aktiv, i form af hverdagsmotion, fordi han cyklede rundt til alting – i skole, til fritidsaktiviteter etc. Da han kom i gymnasiet, cyklede han også til og fra skole, som lå 10 km væk fra hjemmet. Denne form for hverdagsmotion var ikke kun en naturlig del for TA men for hele familien. Derudover spillede TA også håndbold og fodbold i sin barndom. Han stoppede med at spille håndbold i 7.-8.klasse, og fodbold holdt han med i gymnasietiden. Igennem gymnasietiden dyrkede han ikke idræt udover cykelturene men savnede det. Efter gymnasiet startede han til taekwondo. Forældrene har også spillet håndbold og fodbold, inden de fik børn, hvoraf moderen også har spillet lidt håndbold og løbet en gang imellem, da TA var barn. TA har i det sidste års tid holdt pause fra taekwondo, fordi han flyttede fra byen, hvor han dyrkede idrætsgrenen. TA spiller i øjeblikket floorball en gang om ugen men dyrker derudover ingen form for idræt, fordi han har travlt med sin familie samt arbejde med uregelmæssige arbejdstider.

TA bor i en 3-værelses lejlighed i den jyske provinsby, hvori han er opvokset, sammen med sin kone, der er studerende, og deres to børn på henholdsvis to år og fire måneder.

Han har gennemført en gymnasieuddannelse og efterfølgende pædagoguddannelsen. TA arbejder som pædagog på et socialpædagogisk opholdssted for børn og unge. Han arbejder 37 timer om ugen, hvor vagterne er enten aften eller weekendarbejde. Han har en årlig indkomst på 300.000 kr., og sammen med konens SU udgør familiens årlige indkomst 390.000 kr.

Fodboldspilleren (FO)

FO er en mand på 34 år, der er født og opvokset i et parcelhuskvarter i en større jysk provinsby sammen med sine forældre samt storebror, der er to år ældre og lillebroren, der er 11 år yngre. Huset var kun et par år gammelt, da familien flyttede ind i midten af halvfyrdserne. I området var der mange børn, ingen trafik pga. lukket vej, legepladser, en lille skov, fodboldbane og en skole.

Faderen gik ud af folkeskolen efter 7. klasse og kom i lære på en gård. Da FO var barn arbejdede han som lastbilschauffør på ture til Tyskland, hvilket gjorde, at han stort set var væk hele ugen og kun var hjemme i weekenderne. Nu arbejder han som ufaglært operatør i en grusgrav. Moderen gik efter folkeskolen i realskolen. Hun gik hjemme hos børnene indtil FO var 12-13 år og har efterfølgende arbejdet som rengøringsassistent og pædagogmedhjælper. Hun gennemførte i 2001 pædagoguddannelsen, hvilket efterfølgende og i dag udgør hendes erhverv.

Familiens økonomiske midler var forholdsvis små, da FO var barn, eftersom faderens indkomst som ufaglært alene udgjorde familiens indtægt. Der var ikke råd til luksus som eksempelvis ferier.

Som barn har FO altid spillet meget fodbold med de andre lokale børn, både i haven, på vejen og i idrætsforeningen. Også storebroderen spillede fodbold og startede i foreningen samtidig med FO. Broderen stoppede, da han blev en 13-14 år, og i dag sidder han i kørestol og dyrker ingen motion. Lillebroderen har også spillet fodbold et par sæsoner men var mere aktiv med at spille computer. FO's fader har aldrig dyrket motion, fordi han har haft polio som barn, hvilket bevirker, at hans ene ben er kortere end det andet og stift. Moderen spillede håndbold, inden hun fik børn men har herefter ikke været fysisk aktiv. I dag er FO fysisk aktiv i forbindelse med sit job som idrætslærer, leger med sine børn, cykler gennemsnitlig fire dage om ugen på arbejde og har de sidste to år styrketrænet lidt i det lokale motionscenter. Han spiller fodbold i den lokale idrætsforening to gange om ugen plus kampe i weekenderne men har dog været skadet de sidste par måneder pga. en knæoperation.

FO bor i dag i et landsbysamfund i den sydlige del af landet i et parcelhus med sin kone og deres to børn på henholdsvis seks og fire år. FO er læreruddannet fra 2004 og har siden arbejdet som lærer på en lokal skole ca. syv km fra hjemmet. Også konen er lærer og arbejder på den samme skole som FO. Tilsammen har de en indtægt på ca. 650.000 kr. årligt.

Svømmeren (SV)

SV er en mand på 30 år, der er opvokset i en lejelejlighed i et socialt boligbyggeri i en lille forstad til en større jysk provinsby. Her boede han med sine forældre samt søskende, indtil han var tolv år gammel. Efterfølgende flyttede familien i et parcelhus i samme bydel. Han har tre søskende, hvoraf den ældste søster er ti år ældre, den ældre bror er fem år ældre og den yngste bror er to år yngre. I begge de to boligområder han har boet, har der været mange børn at lege med. I boligområdet var der gode muligheder for fysisk udfoldelse, fordi der var en legeplads og en fodboldbane, som han ofte benyttede sig af.

Moderen er uddannet lægesekretær og har i 30 år arbejdet på sygehuset i samme by, som de boede, indtil hun døde for ca. et år siden. Hun har altid arbejdet 37 timer om ugen og ikke taget arbejdet med sig hjem. Faderen har taget en længerevarende videregående uddannelse, som cand.scient.pol. og arbejdet for kommunen hele sit arbejdsliv. Faderens arbejdsuge har i gennemsnit været på omkring 60 timer.

Familiens økonomiske midler var begrænsede, da SV var barn, fordi familiens indtægt udelukkende bestod af moderens løn, eftersom faderen studerede. Efter faderens endte uddannelse fik familien flere økonomiske midler og købte et hus. Familien havde ikke bil, mens SV var barn, men der var altid råd til ferier osv.

SV har svømmet siden han var ca. seks-otte år gammel. Han startede med to gange om ugen men kom hurtigt videre til næste hold, hvor han skulle svømme tre gange om ugen, og efterhånden også fem timer om ugen. Da han blev ca. 11-12 år gammel, blev det til seks gange om ugen og ca. 12 timer. Det fortsatte han med indtil han var ca. 20 år gammel. I de efterfølgende år svømmede han lidt engang imellem (ca. en til to gange om ugen) på motionsplan men er nu næsten helt stoppet. I stedet dyrker han spinning, hvor han også er instruktør i en lokal forening. Derudover løber han en tur engang imellem. Efter at han selv stoppede med at svømme på konkurrenceplan, har han arbejdet i klubben som instruktør og er også siden hen blevet en del af bestyrelsen, hvor han blandt andet har varetaget funktionen som kassér.

SV's forældre har ikke dyrket nogen form for idræt, mens SV har levet. Faderen spillede en smule hvad? Tennis? inden han blev født. Til gengæld var de fysisk aktive med at cykle rundt til arbejde og andre aktiviteter, fordi familien ingen bil havde. Alle KL's søskende har gået til svømning, og de to brødre har ligesom ham selv svømmet på konkurrenceniveau i den lokale svømmeklub.

SV bor i dag i et rækkehus, som han har købt sammen med kæresten, i samme område, som han er opvokset. Han har taget en mellemlang videregående uddannelse som diplomingeniør og arbejder nu for et ingeniørfirma i samme by. Hans arbejde er meget stillesiddende og består af kontorarbejde foran computeren. Kæresten er uddannet og arbejder som socialrådgiver tæt på hjemmet. SV's indkomstniveau er på næsten 400.000 kr. årligt.

Golfspilleren (GO)

GO er en mand på 28 år, der er født og opvokset i en mellemstor jysk provinsby i et socialt velstillet villakvarter sammen med sine to brødre og forældre. Villakvarteret var i et område med mange børn, tæt på naturområder med skov og tæt på skolen.

Forældrene flyttede til den nærliggende større jyske provinsby for ti år siden, hvor de flyttede i et hus men bor nu i nybygget lejlighed i centrum. De har et sommerhus i et luksuriøst område i Nordjylland, som de ofte benytter i weekenderne om sommeren.

Faderen er oprindeligt uddannet tømrer, men er senere "gået den akademiske vej" ved bl.a. at tage en master i ledelse ved CBS. Han har arbejdet både i private virksomheder og på videregående uddannelsesinstitutioner. Moderen er oprindeligt uddannet sygeplejerske men har i mange år arbejdet som lærer på en videregående uddannelsesinstitution og er nu ph.d. og ansat som lektor ved universitetet, hvor hun også fungerer som afdelingsleder. Forældrene arbejder begge meget og har ikke en skarp adskillelse af fritid og arbejde. Familiens økonomiske forhold var forholdsvist gode som barn. Forældrenes indkomstniveau steg med årene, og deres økonomiske situation er i dag meget god.

GO's forældre har været fysisk aktive i deres hverdag ved at være meget udenfor og har løbet ture. Faderen har spillet en smule fodbold, og begge forældrene har spillet badminton med et vennepar gennem mange år. Begge GO's brødre har spillet en smule fodbold men ikke så meget som GO selv. GO har altid spillet meget fodbold, ikke kun i den lokale klub men også i alle frikvarterer og om eftermiddagen. Derudover har han også prøvet lidt forskellige idrætsgrene af som fx tennis, badminton og cykling. I dag spiller GO fodbold et par gange om ugen og kampe af og til i weekenderne. Derudover styrketræner han i et fitnesscenter og spiller golf så meget som overhovedet muligt, hvilket han startede med for ca. fire år siden. Han spiller oftest golf i weekenderne, når han har mulighed for at tage med sine forældre op i deres sommerhus.

GO bor nu i en delejlighed i centrum af den større provinsby sammen med to andre men er på vej til at flytte sammen med sin kæreste i en større lejlighed. Han er kandidat i økonomi og er nu i gang med en ph.d. i økonomi, som han er færdig med om et år. Han arbejder ca. 40 timer om ugen og føler, at han har et frit forhold mellem arbejde og fritid, fordi han selv kan tilrettelægge sin tid. GO's nuværende indkomst er på ca. 270.000 kr. årligt.

Tennisspilleren (TE)

TE er en kvinde på 29 år, der er født og opvokset i en attraktiv forstad til en større jysk provinsby i en villa, med god plads (200 m²), hvor forældrene stadig bor. Der var en stor have, og huset lå tæt på skov og strand, hvilket TE flittigt benyttede. Hun har en søster, der er fem et halvt år yngre end hende selv, som nu bor på Fyn og læser til fysioterapeut.

Moderen er uddannet lærer og har hele TE's liv arbejdet på en skole i nærheden af hjemmet på trekvart-tid. Derudover har hun videreuddannet sig ved at tage en diplomuddannelse og arbejder sideløbende som forfatter til faglitterære bøger, hvilket

samtidig er hendes hobby. Hun arbejder meget derhjemme, og arbejde og fritid er meget flydende. Faderen er uddannet advokat og er nu medejer af et stort advokatfirma, hvor han også selv arbejder. Faderen arbejder hver dag fra kl. 8-18 og ca. 50-60 timer ugentligt. Familiens økonomiske forhold var gode, da TE var barn og er yderligere blevet forbedret med årene. Forældrene ejer desuden et luksussommerhus, hvor familien ofte tilbringer deres weekender og ferier.

TE legede som barn af og til udenfor, hvor det som oftest var fange- og gemmeleg og lidt boldspil. I de sidste år af folkeskolen begyndte hun at løbe lidt i skoven og deltog også i forskellige løb. Da hun var barn, dyrkede hun også forskellige idrætsgrene såsom roning, gymnastik og spejder i lokalområdet, hvortil hun cyklede. Da hun var ca. ti år gammel begyndte hun at spille tennis samtidig med resten af familien. Hun trænede ca. to-tre gange om ugen til og med gymnasietiden. Efter gymnasietiden har hun i perioder spillet tennis, men i øjeblikket er det begrænset, hvor meget tennis, hun spiller. I dag dyrker hun fitness i et lokalt fitnesscenter ca. en gang om ugen. Derudover løber hun en sjælden gang en tur. Hendes familie har udover at spille tennis altid gået mange ture ved skov og vand i nærheden af hjemmet. Moderen har også løbet ture og faderen fisket meget. Søsteren har hovedsageligt været bidt af friluftsliv og har gået til spejder.

TE bor alene i en nyrenoveret 3-værelses lejelejlighed på 87 km² i centrum af den store jyske provinsby, hvor hun er opvokset.

TE har en lang videregående uddannelse, som hun færdiggjorde for tre år siden. Hun arbejder nu som læge på et sygehus i en provinsby ca. 60 km fra sit hjem. Arbejdet består ofte af lange vagter, hvilket bevirker, at hun i perioder arbejder mange timer ad gangen, men til gengæld har hun også mange fridage. TE's indkomst er på næsten 400.000 kr. årligt.

Interviewer (MD)

MD er en kvinde på 28 år, der er født og opvokset i en provinsby i et parcelhus med sine forældre og søster. Huset var tæt på skole og nabo til et naturområde med skov og vandløb, hvor MD og hendes søster tit legede. Forældrene bor stadig i området. Søsteren har netop færdiggjort sin kandidatuddannelse og bor i en større provinsby i Jylland. Forældrene har et sommerhus ved Vesterhavet, som de byggede for fem år siden, hvor de tilbringer deres weekender og ferier.

Moderen har en Efg-uddannelse, og har siden hun blev udlært, arbejdet på kontor i forskellige offentlige og private virksomheder. De sidste 15 år har hun arbejdet som skolesekretær på en skole i byen, hvor de bor. Faderen har forskellige uddannelser indenfor det økonomiske område og har de sidste 15 år arbejdet som økonomidirektør i flere større danske virksomheder. Familiens økonomiske forhold startede ud med at være trænge, mens faderen uddannede sig, men efterhånden som årene gik, blev den økonomiske situation god for familien.

Forældrene har altid haft en aktiv hverdag med fritidsinteresser. Moderen roede og spillede håndbold, da hun var barn og ung, og senere startede hun med at spille badminton, hvilket hun stadig gør. Faderen har altid spillet fodbold og senere også dyrket løb og spillet badminton. Derudover går de ofte ture, laver havearbejde og tager hvert år på skiferie. Søsteren har altid været meget aktiv også svømmet på konkurrenceplan, da hun var yngre. De sidste ti år har hun dyrket aerobic på konkurrenceplan og som instruktør.

MD bor i en delejlighed med tre andre i centrum af en større provinsby. Hun er studerende på en kandidatuddannelse og modtager SU sammen med den løn, hun får fra sit studiejob som folkeskolelærer. Hendes samlede indkomst årligt er derfor lidt under 100.000 kr.

MD har som barn dyrket gymnastik og svømning. Sidstnævnte dyrkede hun fra hun var ti til hun var 20 år gammel på eliteniveau. De sidste otte år har hun dyrket forskellige former for idræt, såsom skisport, tennis, aerobics, spinning og maratonløb.